

Stenogramm

XIV Riigikogu, III Istungjärk, täiskogu korraline istung

Kolmapäev, 13.05.2020, 14:00

Toimetatud

14:00 Istungi rakendamine

1. 14:01 Kaitseväe korralduse seaduse, julgeolekuasutuste seaduse ja õiguskantsleri seaduse muutmise seaduse eelnõu (152 SE) kolmas lugemine
2. 14:09 Meditsiiniseadme seaduse, hädaolukorra seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (165 SE) kolmas lugemine
3. 14:23 Atmosfääriõhu kaitse seaduse ning alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse muutmise seaduse eelnõu (159 SE) teine lugemine
4. 14:26 Kohtute seaduse ja prokuratuuriseaduse muutmise seaduse eelnõu (134 SE) teine lugemine
5. 14:30 Tsiviilseadustiku üldosa seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse (elektroniliste võimaluste laiendamine koosolekute korraldamisel ja otsuste vastuvõtmisel) eelnõu (180 SE) teine lugemine
6. 15:05 Välisriigi kutsekvalifikatsiooni tunnustamise seaduse ja ehitusseadustiku muutmise seaduse eelnõu (179 SE) esimene lugemine
7. 15:22 Vabariigi Valitsuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse (Keskkonnaameti ja Keskkonnainspektsiooni ühendamine) eelnõu (184 SE) esimene lugemine
8. 16:15 Pühade ja tähtpäevade seaduse ning Eesti lipu seaduse muutmise seaduse eelnõu (172 SE) esimene lugemine
9. 17:24 Pühade ja tähtpäevade seaduse muutmise seaduse eelnõu (131 SE) esimene lugemine
10. 18:01 Pühade ja tähtpäevade seaduse ning Eesti lipu seaduse muutmise seaduse eelnõu (132 SE) esimene lugemine

14:00 Istungi rakendamine

14:00 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Tere päevast, austatud kolleegid! Tähelepanu! Alustame Riigikogu täiskogu III istungjärgu 14. töonädala kolmapäevast istungit. Kas Riigikogu liikmetel on soovi anda üle eelnõusid ja arupärimisi? Ei ole soovi. Saame teha kohe kohaloleku kontrolli. Palun!

Kohaloleku kontroll

Kohalolijaks registreeris ennast 87 Riigikogu liiget, puudub 14.

---

1. 14:01 Kaitseväe korralduse seaduse, julgeolekuasutuste seaduse ja õiguskantsleri seaduse muutmise seaduse eelnõu (152 SE) kolmas lugemine

14:01 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Läheme tänase päevakorra juurde! Esimene päevakorrapunkt on julgeolekuasutuste järelevalve erikomisjoni algatatud Kaitseväe korralduse seaduse, julgeolekuasutuste seaduse ja õiguskantsleri seaduse muutmise seaduse eelnõu 152 kolmas lugemine. Kas fraktsioonidel on soov avada läbirääkimised? Johannes Kert Reformierakonna fraktsiooni nimel, palun!

14:02 Johannes Kert

Austatud istungi juhataja! Head kolleegid! Lugupeetud daamid ja härrad! Kuna eelnõu teisel lugemisel jäid õhku kahtlused, et Kaitsevägi hakkab meid kõiki jälgima ning isegi jõululaupäeval tuuakse sellekohane teade koju, siis pidasin enda kohuseks lühidalt selgitada vaid selle kohta käivat. Kasutan siinkohal riigikaitsekomisjoni seisukohta, mis anti Riigikohtule.

Eelnõu kohaselt on Kaitseväel julgeolekuala kaitsmise eesmärgil õigus olulise ohu väljaselgitamiseks ja tõrjumiseks kontrollida isikuandmeid andmekogudest ning teha seda vajaduse korral varjatult. Isikut julgeolekuala kaitseks varjatult jälgida on lubatud ainult piiratud ja väga äärmuslikel juhtudel. Juhin tähelepanu, et Kaitseväe vastaval struktuuriüksusel on juba praegu seadusest tulenev õigus taustakontrolli käigus koguda isikuandmeid riigi, kohalike omavalitsuste või muu avalik-õigusliku ja ka eraõigusliku juriidilise isiku andmebaasidest. See õigus laieneb lisaks kaitseväelastele ametnike, töötajate sobivuse ja julgeolekualale lubamise otsustamiseks näiteks ka Kaitseväele teenuseid osutavate isikute taustakontrolliks. Eelnõuga lisanduva § 54¹ lõike 2 kohaselt on isiku varjatud jälgimine lubatud Kaitseväel ainult kahe tingimuse korraga esinemisel. Esiteks, edasilükkamatul juhul, st juhul, kui Politsei- ja Piirivalveameti või Kaitsepolitsei ameti esindajaid ei ole veel kohal, ja ainult nii kaua, kuni nad kohale jõuavad ja operatsiooni üle võtavad.

Punkt 2, kõrgendatud ohu väljaselgitamiseks ja tõrjumiseks. Praktikuna väidan, et näiteks Kaitseväe ja meie NATO liitlaste õppuste alale ja väeosa ümber ilmub piisavalt palju droonilennutajaid ja seenelisi, kuigi aasta-aeg parajasti seenekorjamist ei võimalda. Kaitseväel on juba praegu kehtiva seaduse järgi õigus droonilennutaja kinni pidada, kuid varjatult jälgida teda ei saa. Seenelist ei tohi ei kinni pidada ega ka varjatult jälgida. Eelnõus sätestatud muudatused on hädavajalikud, et vähendada Kaitseväe luure efektiivset ja eesmärgipärast tegevust takistavaid ning Kaitseväele Kaitseväe luure jaoks ettenähtud volituste praktilist rakendamist piiravaid asjaolusid. NATO piiririigina on eelhoiatuse oluline nii Eestile kui ka NATO-le tervikuna, seda eriti praegust julgeolekuolukorda arvestades. NATO liikmesriigina on Eesti võtnud endale vastavad rahvusvahelised kohustused, seetõttu tuleb Kaitseväele anda õigus püüda avastada Kaitseväe julgeolekuala vastu suunatud tegevus võimalikult varajases faasis. Seadus annab Kaitseväele ka senisest paremad võimalused avastada tõhustatud taustakontrolli abil võimalikud riigireeturid ning peatada tundliku informatsiooni leke.

Head kolleegid! Riigikohus tunnistas põhiseadusega vastuolus olevaks vaid selle sätte, mis puudutas Kaitseväe poolt isiku varjatud jälgimise meetmest teavitamata jätmist, osutades, et sellisel juhul tuleks selgemalt sätestada tõhusam kontroll, mida arutuse all olevas eelnõus ka tehakse. Muude sätete puhul Riigikohus põhiseadusega vastuolu ei tuvastanud. Käesolevas eelnõus on eelmainitud varjatud jälgimisega seonduva osas loodud tõhus regulatsioon nii Kaitseväele kui ka julgeolekuasutustele. Head kolleegid! Palume teil seda eelnõu toetada! Tänan!

14:06 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Rohkem läbirääkimiste soovi fraktsioonidel ei ole. Läbirääkimised on lõppenud. Juhtivkomisjoni ettepanek on viia läbi eelnõu 152 SE lõpphääletus ja me lähemegi lõpphääletuse juurde.

Lugupeetud Riigikogu, panen hääletusele julgeolekuasutuste järelevalve erikomisjoni algatatud Kaitseväe korralduse seaduse, julgeolekuasutuste seaduse ja õiguskantsleri seaduse muutmise seaduse eelnõu. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Eelnõu poolt hääletas 83 Riigikogu liiget, vastuolijaid ja erapooletuid ei olnud. Eelnõu on seadusena vastu võetud.

---

2. 14:09 Meditsiiniseadme seaduse, hädaolukorra seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (165 SE) kolmas lugemine

14:09 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Tänane teine päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud meditsiiniseadme seaduse, hädaolukorra seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 165 kolmas lugemine. Kas fraktsioonidel on soov avada läbirääkimised? Signe Riisalo Reformierakonna fraktsiooni nimel, palun!

14:10 Signe Riisalo

Hea juhataja! Head kolleegid! 16 päeva oleme menetlenud seaduseelnõu, mis kannab nime "Meditiiniseadmete seaduse, hädaolukorra seaduse ja nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse muutmise seadus". Me oleme kuulnud valitsuse liikmete seisukohta, mis ütleb, et me loome õigusselgust. Millist õigusselgust me siis tegelikult loomas oleme sellises napis ajaraamis, mille puhul kõiki tavapäraseid seaduseelnõu menetlemise reegleid on Riigikogus eiratud?

Tegelikult peitub selles eelnõus ühemõtteliselt valitsuse soovimatus anda ära seda võimu, mis eriolukord on talle andnud. See tähendab valitsuse ainuvõimu otsustada piirangute üle. Ja just see on peamine põhjus, miks meie Riigikogus ei peaks soovima selle eelnõu sellisel kujul vastuvõtmist. Senine regulatsioon on ühemõtteliselt vastu võetud 2017. aastal Riigikogu tahte kohaselt. See eelnõu valmistati toona ette Jüri Ratase valitsuse poolt ja selles oli selgelt öeldud, milline on ootus. Ootus on, et tavaolukorras ja hädaolukorras on meil olemas pädevad ametid ja kohalikud omavalitsused, kes teevad vajalikke otsuseid. Ja siis, kui on tarvis üleriigiliselt langetada piiravaid ja olulisi otsuseid lühema ajaperioodi vältel, astub ellu eriolukord. Nüüd on siis valitsusel soov laiendada oma pädevust piirangute tegemiseks ka väljaspool eriolukorda, sealhulgas väljaspool hädaolukorda ehk siis täiesti tavalisel aja. Kriis ei ole lõppenud, me kõik soovime tavaellu naasta ja jätkata oma igapäevaseid toimetusi, tööd, hobisid ja pereelu. Piiranguid paneb meile tegelikult viirus, mille käitumine ei ole etteennustatav. Seetõttu peame kõik arvestama sellega, et meil on tükk maad minna, elades erinevate väiksemate ja vajadusel ka suuremate piirangute raamistikus.

Aga poolel teel hobuseid ei vahetata. Me ei ole saanud oma õppetundi sellest, millised on olnud õnnestumised või ebaõnnestumised selle kriisi juhtimisel, eriolukorra juhtimisel, hädaolukorda naasmisel ja ka tavapärasesse ellu naasmisel. Aga me teame seda, et Päästeameti usaldusväärsus on 96%. Me teame seda, et Häirekeskust usaldab 93% Eesti inimestest, politseid ja piirivalvet 87%. Mitte ükski valitsus ei ole oma usaldusega küündinud ligilähedalegi, ja ometi me tahame öelda, et me anname otsustused valitsuse kätte.

Mis on Reformierakonna kõige suurem mure? See on inimõiguste ja -vabaduste, ettevõtluse, koosolekute pidamise õiguse piiramine. Neid piiranguid saab teha põhiseadusega kooskõlas ja need piirangud peavad olema proportsionaalsed, eesmärgipärased ja mis kõige olulisem: selged, arusaadavad, piiratud ajaraamistikus. Selle eelnõu puhul on täiesti arusaamatu, kui kaua need piirangud võivad kesta. Reformierakond tegi muudatusettepaneku, millega me püüdsime nendele sätetele anda kehtivusaja, ja see oleks olnud käesoleva aasta lõpp. Sarnase muudatuse tegi ka Sotsiaaldemokraatlik Erakond. See oleks andnud võimaluse arvestada õppetunde, mida see kriis meile on pakkunud, ja teha seadus, mis on lõpuni läbimõeldud ja kaalutud.

Lisaaega palun!

14:14 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Palun, kolm minutit lisaaega!

14:14 Signe Riisalo

Me oleksime saanud tulla selle aasta lõpupoolel eelnõu juurde, mis on läbi mõeldud ja hästi ette valmistatud. Ka Sotsiaalministeerium on öelnud, et valmidus selleks on. Sellise soovitusena andis ka õiguskantsler Ülle Madise sotsiaalkomisjonile. Kahjuks me oleme praegu olukorras, kus muudatused ei too selget arusaama, kui kaua isikuvabaduste piiramine kesta saab. Lisaks tegi meie fraktsioon teisel lugemisel menetluse katkestamise ettepaneku. Ka see oli põhjustatud asjaolust, et sellisel moel, läbi mõtlemata ei ole arukas seaduseelnõu vastu võtta.

Mõelgem korraks, kas me tahame seadusi, mis peavad pikas perspektiivis meie elu reguleerima nii tavaolukorras, hädaolukorras kui eriolukorras, aga mille puhul õigusselgust, mida on soovitud tekitada, ei ole saavutatud. Vahest võtame aja maha ja läheme edasi, esitades seaduseelnõusid, mis on aktsepteeritavad ja kõikidele ühtemoodi arusaadavad. Aitäh!

14:16 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Helmen Kütt, palun, Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni nimel!

14:16 Helmen Kütt

Suur tänu, austatud eesistuja! Lugupeetud ametikaaslased! Kohe alguses ütlen, et sotsiaaldemokraadid seda seaduseelnõu ei toeta ja hääletavad sellele vastu. Miks? Täna on meil siin kolmandal lugemisel järjekordne kobarseaduse pakett, üks paljudest, mida Riigikogu on viimasel ajal pidanud arutama ja millega pannakse Riigikogu taas tegutsema eriolukorra sildi all, "võta või jäta" või täpsemalt "kohe ütle, ära mõtle" olukorda. Nöobile ehk meditsiiniseadme seadusele ömmeldi külge mantel ja nagu esimesel lugemisel hea ametikaaslane Peeter Ernits tabavalt ütles, laual on puder ja kapsad.

Eelnõuga antakse pärast eriolukorra lõppemist Terviseametile juurde volitusi inimeste õiguste ja vabaduste piiramiseks. Ma usun, et keegi ei vaidlusta, et pärast eriolukorra lõppemist on teatud piirangute säilitamine vajalik, aga mure on selles, kas eelnõuga ette nähtavad piirangud, nende ulatus ja koosmõju on piisavalt selgelt ka kirja saanud. Tuginedes siin saalis arutatule, sotsiaalkomisjoni koosolekutel arutatule ja erinevate õigusekspertide arvamusele, väidan, et õiguselgusetust on selles eelnõus väga palju. Isegi juhul, kui tulevane seadus vastab põhiseadusele, ei pruugi selle alusel tehtud otsused seda enam olla. Ja selle põhjus seisneb asjaolus, et kirja saanud sätted on suuresti ebaselged, veel vähem on võimalik neid seaduspäraselt rakendada. Tsiteerides õiguseksperti Paloma Krõõt Tupayd: "Juriidiline täpsus ja metoodika ei ole õigusteaduslik edevus, vaid õiguselguse ja -kindluse garantid. Üksnes juhul, kui normides sätestatu rakendamine on piisavalt selgesti ettenähtav, on võimalik ära tunda antud volituste piiride ületamist ja hoida ära ebamäärasuste ärakasutamist võimukandja(te) poolt." Sotsiaaldemokraadid oleksid olnud valmis eelnõu toetama, kui selle menetlusel oleks arvestatud meie muudatusettepanekuid, näiteks ettepanekut, mille kohaselt praeguse eelnõu kehtestatud normid kehtiksid vaid selle aasta lõpuni. See oleks pannud valitsusele kohustuse tulla hiljemalt sügisel Riigikokku uue nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse terviktekstiga. Sellisel juhul oleks saanud kogu Riigikogu avada debati, milliseid lisameetmeid peaks Terviseamet või Vabariigi Valitsus saama rakendada väljaspool eriolukorda, st hädaolukorras nakkushaiguse leviku tõkestamiseks. Samuti oleks olnud kohaliku omavalitsuse roll hädaolukorras selgem. Sama ettepaneku esitas Reformierakonna fraktsioon. Kahjuks sotsiaalkomisjon ei püüdnud isegi mitte kompromissi otsida ja ka suur saal lihtsalt hääletas selle maha.

Lõpetuseks. Inimeste õiguste ja vabaduste tavapärasemast ulatuslikumad piirangud hädaolukorras nõuavad kõrgemat otsustus- ja juhtimistasandit, kuna sellega kaasneb ka poliitiline vastutus olukorra juhtimise ja lahendamise eest. Samuti tuleb osata neid ühiskonnale laiemalt selgitada. Sadade ettevõtete päevapealt sulgemine või üleriigiliste liikumispiirangute kehtestamine ei tohiks demokraatlikus õigusriigis jääda vaid ametnike otsustada. Need otsused kätkevad poliitilist vastutust, mille eest vastutavad nii valitsus kui ka Riigikogu, kes on saanud oma mandaadi rahvalt valimiste kaudu. Pärast eriolukorra lõppemist tuleks hoopis lauale võtta seadusmuudatused, mis muudaksid seda olukorda, kus Riigikogul on olematu roll eriolukorra lahendamisel ja sellest väljumisel. Hädaolukorra seaduse eriolukorra peatükis Riigikogust ei räägita sõnagi, rääkimata Riigikogu osalemisest otsustusprotsessis või otsuste tagantjärele heakskiitmisest või muul viisil kaasarääkimisest. Aitäh!

14:20 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Rohkem läbirääkimiste soovi fraktsioonidel ei ole. Juhtivkomisjoni ettepanek on viia läbi eelnõu 165 lõpphääletus. Läheme lõpphääletuse juurde.

Austatud Riigikogu! Panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud meditsiiniseadme seaduse, hädaolukorra seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu. Palun võtta seisukoht ja hääletada! [Hääletustulemused](#)

Eelnõu poolt hääletas 47 Riigikogu liiget, vastu oli 42, erapooletuid ei olnud. Eelnõu on seadusena vastu võetud.

---

3. 14:23 Atmosfääriõhu kaitse seaduse ning alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse muutmise seaduse eelnõu (159 SE) teine lugemine

14:23 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Läheme edasi: tänane kolmas päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud atmosfääriõhu kaitse seaduse ning alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse muutmise seaduse eelnõu 159 teine lugemine. Ma palun ettekandjaks keskkonnakomisjoni esimehe Erki Savisaare.

14:24 Erki Savisaar

Austatud juhataja! Lugupeetud kolleegid! Eelnõu algatas Vabariigi Valitsus 9. märtsil käesoleval aastal ja esimene lugemine toimus 13. aprillil. Muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 27. aprillil kella 17.15-ks ettepanekuid Riigikogu liikmetelt, fraktsioonidelt ja teistel komisjonidelt ei saabunud. Komisjon otsustas esitada ühe muudatusettepaneku.

Komisjon arutas eelnõu teise lugemise ettevalmistamist 4. mail. Istungist võtsid osa ka Keskkonnaministeeriumi ja MTÜ Eesti Õliühing esindajad. Sellel istungil otsustas komisjon eelnõu muuta ja esitada selleks ühe muudatusettepaneku. Istungil tegi komisjon eelnõu edasise menetlemise kohta ka asjakohased otsused. Selle ühe muudatusettepanekuga viiakse eelnõu koosõlla käesoleva aasta 1. aprillil jõustunud vedelkütuse seaduse muudatustega ja rakendatakse kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise kohustuse täitmise poolaastapõhise arvestuse asemel aastapõhist arvestust eelnõukohase seaduse jõustumisest alates. Muudatusettepaneku täpsem selgitus on esitatud muudatusettepanekute loetelus. Keskkonnakomisjon otsustas teha suurele saalile ettepaneku teine lugemine lõpetada. Aitäh!

14:26 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh, lugupeetud ettekandja! Teile küsimusi ei ole. Kas Riigikogu liikmetel on soov avada läbirääkimised? Läbirääkimiste soovi ei ole. Eelnõu muutmiseks on esitatud ka ettepanek. Selle muudatusettepaneku on esitanud keskkonnakomisjon, juhtivkomisjoni seisukoht: arvestada täielikult. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 159 teine lugemine lõpetada. Teine lugemine on lõppenud.

---

4. 14:26 Kohtute seaduse ja prokuratuuriseaduse muutmise seaduse eelnõu (134 SE) teine lugemine

14:26 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Läheme edasi. Täna neljas päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud kohtute seaduse ja prokuratuuriseaduse muutmise seaduse eelnõu 134 teine lugemine. Palun ettekandjaks õiguskomisjoni liikme Urve Tiiduse.

14:27 Urve Tiidus

Lugupeetud juhataja! Kolleegid! Kohtute seaduse ja prokuratuuriseaduse muutmise seaduse eelnõu oli õiguskomisjonis teisel lugemisel 4. mail. Esimese ja teise lugemise vahele jäi peaaegu kolm kuud ja sellepärast hästi lühidalt meenutan, milleks see seadus vajalik on. Vabariigi Valitsus algatas selle seaduseelnõu juba jaanuaris ja see on järg Euroopa Prokuratuuri loomisele kolm aastat tagasi. Euroopa Prokuratuuri ehk EPPO pädevusse kuulub Euroopa Liidu finantshuve kahjustavate kuritegude kohtueelne menetlemine ja liikmesriikide kohtutes süüdistuse esitamine. Võib-olla on ka huvitav märkida, et selliste kuritegude hulka kuuluvad kelmused, mis on seotud Euroopa Liidu toetustega, keerulised piiriülesed käibemaksupettused ja Euroopa Liidu eelarvet kahjustavad korrupsioonikuriteod. Ja kõik sellised kuriteomenetlused algavad vähemalt 10 000 euro suuruse kahju tekitamisest.

EPPO-l on kaks tasandit. Üks on Luksemburgis, see on kesktasand. Igast liikmesriigist läheb sinna tööle üks Euroopa prokurör. Ja kohalikul tasandil on delegaatprokurörid, keda on igast osalevast riigist vähemalt kaks. Selle seadusega reguleeritakse Eestist nimetatud Euroopa prokuröri ja delegaatprokuröride roll riigisisese prokuratuuris, ka nende pädevused ja volitused.

Muudatusettepanekuid sai esitada 5. märtsini, aga ühtegi ei esitatud. Eelnõu kohta küsiti arvamust seletuskirjas nimetatud huvigruppidele. Eesti Advokatuur ja Eesti Kohtunike Ühing ettepanekuid eelnõu muutmiseks ei esitanud.

Meenutan ka, et õiguskomisjoni istungil, kus valmistati eelnõu ette teiseks lugemiseks, osales Justiitsministeeriumi karistusõiguse ja menetluse talituse nõunik Einar Hillep, kes muu seas informeeris komisjoni, et kui algselt ei soovinud, siis nüüd soovib ka Rootsi Euroopa Prokuratuuriga liituda. Esialgne plaan oli, et EPPO hakkab tööle juba mais, kuid nagu me teame, pandeemia aeglustas kõiki protsesse, ka seda. Ja nüüd tahetakse, et EPPO hakkaks tööle hiljemalt novembris, sest selle aasta lõpuks peab ta tegutsema.

Juhtivkomisjon ise ei teinud eelnõu kohta ühtegi muudatusettepanekut, küll tehti menetluslikud

otsused. Komisjon tegi ettepaneku võtta eelnõu teiseks lugemiseks Riigikogu täiskogu päevakorda 13. maiks. Kui teine lugemine lõpetatakse, on komisjonil ettepanek suunata eelnõu kolmandaks lugemiseks 20. mai istungi päevakorda. Kõik otsused olid üksmeelsed. Aitäh!

14:29 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh, lugupeetud ettekandja! Teile ei ole küsimusi. Kas Riigikogu liikmetel on soov avada läbirääkimised? Läbirääkimiste soovi ei ole. Eelnõu kohta muudatusettepanekuid ei esitatud. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 134 teine lugemine lõpetada. Teine lugemine on lõppenud.

---

5. 14:30 Tsiviilseadustiku üldosa seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse (elektrooniliste võimaluste laiendamine koosolekute korraldamisel ja otsuste vastuvõtmisel) eelnõu (180 SE) teine lugemine

14:30 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Läheme edasi: tänane viies päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud tsiviilseadustiku üldosa seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse (elektrooniliste võimaluste laiendamine koosolekute korraldamisel ja otsuste vastuvõtmisel) eelnõu 180 teine lugemine. Ma palun ettekandjaks õiguskomisjoni liikme Marek Jürgensoni!

14:30 Marek Jürgenson

Austatud aseesimees! Head kolleegid! 180 SE puhul esimese ja teise lugemise vahel juhtivkomisjonis vaadati läbi muudatusettepanekud. Kokku esitati kuus ettepanekut. Üks neist oli Riigikogu liikme Heljo Pikhofi esitatud. Lisaks tegi Justiitsministeerium eelnõu koostajana juhtivkomisjoni poole kirjaliku pöördumise, mis sisaldas ettepanekuid eelnõu muutmiseks. Eelnõu kohta esitasid kirjaliku arvamuse ja ettepanekuid ka Eesti Kaubandus-Tööstuskoda, Eesti Advokatuur, Audiitorkogu, Eesti Korterühistute Liit, MTÜ Eesti Kinnisvara Korrashoiu Liit, Eesti Ametiühingute Keskliit, Eesti Era- ja Riskikapitali Assosatsioon, Eesti Juristide Liit ja Eesti Vabaühenduste Liit.

Õiguskomisjon valmistas eelnõu teist lugemist ette 7. mai ja 11. mai istungil. 7. mail osalesid Justiitsministeeriumi õiguspoliitika asekanstler Kai Härmand, õiguspoliitika osakonna eraõiguse talituse juhataja Vaike Murumets ja sama talituse nõunik Maarit Puhm, Eesti Kaubandus-Tööstuskoja peadirektor Mait Palts, korteriühistute liidu juhatuse liige Urmas Mardi, Eesti Kinnisvara Korrashoiu Liidu esindaja, advokaadibüroo Alterna vandeadvokaat Annika Vait, Eesti Vabaühenduste Liidu huvikaitsejuht Alari Rammo ja Eesti Ametiühingute Keskliidu juhatuse esimees Peep Peterson. 11. mai istungil osalesid Justiitsministeeriumi õiguspoliitika asekanstler Kai Härmand ja õiguspoliitika osakonna eraõiguse talituse juhataja Vaike Murumets. Toimunud arutelu tulemusena otsustas õiguskomisjon jätta arvestamata Riigikogu liikme Heljo Pikhofi muudatusettepaneku – selle ettepaneku poolt oli 4 komisjoni liiget, vastu 5, erapooletuid ei olnud – ning algatada Justiitsministeeriumi pöördumise põhjal viis muudatusettepanekut. Heljo Pikhofi ettepanek jäeti arvestamata põhjusel, et nõuetekohaseks salajaseks hääletamiseks tehniliste võimaluste loomine riigi IT-lahendusena ei ole lähitulevikus reaalne.

Õiguskomisjon otsustas esitada eelnõu teiseks lugemiseks Riigikogu täiskogu päevakorda 13. maiks ja teha ettepanek teine lugemine lõpetada. Juhul kui eelnõu teine lugemine lõpetatakse, esitatakse eelnõu täiskogu istungi päevakorda kolmandale lugemisele 18. maiks ja viiakse läbi lõpphääletus. Aitäh!

14:33 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Teile on ka küsimusi. Toomas Kivimägi, palun!

14:33 Toomas Kivimägi

Aitäh, härra juhataja! Tunnustus istungi ladusa juhtimise eest! Austatud ettekandja! Selle eelnõu esimesel lugemisel oli saalis jutuks, et riigil ei ole kavas töötada koostöös mõne eraettevõttega välja platvorm selliste koosolekute läbiviimiseks, sealhulgas ka hääletamiseks ja erilise rõhuasetusega salajaseks hääletamiseks. Samas eelnõu arutamisel komisjonis, valmistumaks teiseks lugemiseks, ministeeriumi ametnikud olid ikkagi seisukohal, et riigil on see kavas. Küll, jah, mööndi, et seda ei ole

võimalik teha mõne nädalaga, mõne kuuga, aga igal juhul on see plaanis. Kuidas siis tegelikult on? Kas riik kavatses sellise platvormi välja töötada? Ei ole vaja kahelda, et seda kasutatakse väga aktiivselt. Kas siis riigil on kavas see välja töötada või mitte?

14:34 Marek Jürgenson

Aitäh, hea küsija! Me olime mõlemad seal komisjonis ja kuulasime neid arutelusid. Minu mäletamist mööda Peep Peterson juhtis tähelepanu sellele, et iseenesest on üks võimalus Zoomi platvormis juba justkui olemas, aga omavahelise arutelu käigus tekkis meil arusaam, et võib-olla see ei ole täiesti turvaline. Eelmisel nädalal peale ministri ettekannet siin saalis sai seda natuke arutatud ja selgus, et tegelikult on väga suur tõenäosus, et see platvorm tuleb. Tõenäoliselt – ma ei saa seda siin küll kinnitada – ka mõni meie Eesti IT-firma sellega juba tegeleb. Teadaolevalt on olukorras, mis praegu Eesti majanduses valitseb, ka paljudel IT-ettevõtjatel käive kukkunud, mõnel kuni 50%. Ma arvan, et loodus tühja kohta ei salli ja see platvorm tuleb. Mis puutub sellesse eelnõusse, siis minu nägemust mööda on probleem mõistlik lahendada selliselt, et kui teinekord mõnel korteriühistel või ühingul on sellist platvormi tarvis, et mingi koosolek läbi viia, siis on võimalik vajalik litsents soetada tähtajaliselt, kas või mõneks päevaks.

14:36 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Heljo Pikhof, palun!

14:36 Heljo Pikhof

Aitäh! Kui me komisjonis teemat arutasime, siis sa ütlesid, et Zoomis on olemas platvorm, kus saab salajaselt hääletada. Ma uurisin järele, seda platvormi olemas ei ole. Ja Peep Petersoniga suheldes me ka arutasime, et ei ole. Aga läheme edasi. Kui minister vastas Riigikogu suures saalis minu küsimustele, siis tema vastused olid tingivas kõneviisis. Ta nõustus minuga, et salajase hääletuse tarvis peaks olema analoogne tehnoloogiline lahendus, nagu on näiteks valimistel elektroonilise hääletamise puhul. Ja ta ütles ka siin saalis, et kui pole võimalik salajast hääletamist tagada, siis saadagu füüsiliselt kokku. Aga kui riigis on keelatud füüsiliselt kokku saada, siis kuidas salajast hääletamist teha, kui on isikuvalimised ja mitusada inimest peab üldkoosolekul osalema?

14:37 Marek Jürgenson

Aitäh, hea küsija! Eks minister siin puldis ka vastas, et siis peab koosoleku korraldaja tagama need võimalused. Ja me oleme ka möödaminnes omavahel, hea küsija, seda arutanud, et tegelikult sellel ettepanekul on ju täiesti mõtte olemas. Salajane hääletamine on teatud olukordades päris vajalik. Aga nagu vastasid meile ka Justiitsministeeriumi ametnikud, ei ole põhjust teie ettepanekut konkreetselt selle eelnõuga siduda. Aga lähen nüüd jälle natukene tagasi. Ma loodan tõsiselt, et see salajase hääletamise platvorm peatselt siiski valmib. Ent ärme ruttame ajast ette! Täna on olukord juba selline, et varsti saab erinevaid koosolekuid ka näost näkku, ühes ruumis teha. Aga tuleviku mõttes, jah, siin räägitakse ju ka pandeemia teisest tulemisest ja tegelikult peaks selleks ajaks asi valmis olema. Ma arvan, et siin tasub kätt pulsil hoida. Suhelge ministeeriumiga sellel teemal ja paluge ülevaadet, millises seisus erinevad platvormid on – kas Zoom või ehk mõni Eesti IT-firma saab midagi selleks ajaks välja pakkuda. Igal juhul, kui see kiirelt tuleb, siis see on väga hea.

14:38 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Paul Puustusmaa, palun!

14:38 Paul Puustusmaa

Aitäh, hea juhataja! Lugupeetud ettekandja! Kõigepealt, mis puutub salajasse hääletusse, siis mulle tundub, et seda vähemalt praegu ei tasu väga fetišeerida. Need võimalused on reaalselt olemas. Reaalselt on võimalik ka täna koosoleku ettevalmistajal leida võimalus salajane hääletus läbi viia. Need vahendid on vabalt saada, ja ka tasuta. Aga küsimus on mul selline. Ma mäletan, kui minister siin tegi ettekannet, siis ma küsisin ta käest, kas seoses eriolukorraga on plaanis pikendada või edasi lükata majandusaasta aruannete esitamise tähtaega. Minister ütles üsna selgelt, et sellist plaani tegelikult ei ole. Nüüd ma vaatan siit seletuskirjast,

et on tehtud selline muudatus, et vähemalt äriühingute aastaaruannete esitamise tähtaeg on lükatud 31. oktoobrile. See ei puuduta, ma saan aru, teisi, mittetulundusühinguid, näiteks korteriühistuid. See on esimene küsimus: miks ei puuduta? Ja teine küsimus ka kohe: miks 31. oktoober? Eriolukord oli kaks kuud ja loogika ütleb, et kaks kuud oleks võinud edasi lükata. Miks just selline kuupäev, mitte pisut varem või üldse aasta lõpuni?

14:40 Marek Jürgenson

See tuleneb sellest, et paljudel juhtudel on tähtjaks määratud 31. august ja tulenevalt sellest lükatakse tähtaeg kahe kuu võrra edasi. Te ise ka märkisite kaht kuud. Kui me vaatame neid ettepanekuid, siis paljud ettepanekud ongi just seotud majandusaasta aruannete tähtaegade pikendamisega. Ja kui need ettepanekud laekusid, siis Justiitsministeerium on pidanud erinevatel juhtudel õigeks just selliselt läheneda. Komisjonis seda ka põgusalt arutati.

14:40 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Mart Võrklaev, palun!

14:40 Mart Võrklaev

Aitäh, lugupeetud istungi juhataja! Lugupeetud ettekandja! Tegelikult on mul enam-vähem sama küsimus, mis eelkõnelejal. Esimesel lugemisel sai ministri käest küsitud, kas oleks vajalik majandusaasta aruande tähtaega pikendada. Ma arvan, et otsus seda pikendada on mõistlik. Minister ütles siis, et seda vajadust ei ole nemad näinud. Juhul kui seaduseelnõu menetlus peaks takerduma, eks siis tuleb selle juurde tagasi tulla ja ette näha võimalused, mis rakenduvad siis, kui inimesed kokku ei saa tulla. Kas teil on ülevaade, mis siis vahepeal juhtus? Ja nüüd eelkõneleja küsimus, millele jäi vastamata: kas see laieneb ikkagi kõigile ühingutele või ainult äriühingutele? See tunduks imelik, kui see on kitsalt piiritletud.

14:41 Marek Jürgenson

Aitäh! Ma võin need muudatusettepanekud läbi lapata. Selleks ongi muudatusettepanekute tähtaeg antud, et muudatusettepanekuid teha. Nagu ma ennist ette lugesin, osapooli, kes muudatusettepanekuid tegid, oli päris palju, ja Justiitsministeerium neid ka arvestas. Aga ma võtan nüüd ette muudatusettepaneku nr 2: korteriühistute puhul aruande esitamine hiljemalt 31. oktoobril. Muudatusettepanek nr 3: sihtasutuste seaduse kohaselt majandusaruande esitamine 2020. aastal – samamoodi 31. oktoober. Ja viimane, kuues muudatusettepanek: osaühingud, aktsiaseltsid, täisühingud ja usaldusühingud – tähtaeg samamoodi 31. oktoober. See on see, mis ma praegu kiiresti siit protokollist välja võtsin.

14:42 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Helmen Kütt, palun!

14:42 Helmen Kütt

Suur tänu, austatud eesistuja! Lugupeetud ettekandja! Kas teil komisjonis oli selle üle arutelu või kas te ise arvate, et tegelikult võiks see pikendus hõlmata ka mittetulundusühinguid, eriti seenioride mittetulundusühinguid? Ka pärast eriolukorra lõppu on nad siiski riskirühm ja nende üldkoosolekute kokkutulemine on raskendatud. Väga suur osa nendest on aktiivsete eakate inimeste loodud mittetulundusühingud.

14:43 Marek Jürgenson

Aitäh! Komisjonis me enne teist lugemist seda minu mäletamist mööda ei arutanud. Siinkohal ma vastan selliselt.

14:43 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Paul Puustusmaa, palun!

14:43 Paul Puustusmaa

Suur tänu! Ma ikkagi täpsustavalt küsin seda. Enne oli viide, et ka korteriühistute puhul oli ettepanek pikendada seda tähtaega. Aga ma ei saanud selget vastust, mis oli põhjus, miks korteriühistute puhul seda siiski ei arvestatud. Kas on mingisugune konkreetne põhjus olemas?

14:43 Marek Jürgenson

Aitäh! Ma lugesin ette, et muudatusettepanek nr 2 konkreetset puudutabki korteriühistuid. Muudatusettepanekuga nr 2 tahetakse muuta § 72² "Majandusaasta aruande esitamine 2020. aastal": korteriühistu, kellel on kohustus esitada majandusaasta aruanne registripidajale ajavahemikul 12.03.2020–31.08.2020, peab esitama aruande mitte hiljem kui käesoleva aasta 31. oktoobril. Ma loodan, et te saite nüüd oma küsimusele vastuse.

14:44 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Hanno Pevkur, palun!

14:44 Hanno Pevkur

Aitäh! Te arutasite muudatusettepanekuid ja kas te võiks äkki üle kinnitada, et tegelikult on ju kõik juriidiliste isikute vormid siin kaetud? Vähemalt Helmen Küti küsimusele on vastus olemas. MTÜ-de seaduse § 111⁵ täiendus ütleb, et mittetulundusühingud peavad esitama aruande hiljemalt 31. oktoobriks. Ma saan aru, et kõik juriidilised isikud on siin sees. Kui te seda ei arutanud, siis see on muidugi naljakas – komisjonis ei arutata muudatusettepanekut, mille te ise ette panite. Aga äkki te stenogrammi huvides kinnitate üle, et kõik äriühingud ja teised eraõiguslikud juriidilised isikud, kellele on kehtestatud majandusaasta aruande esitamise tähtaeg, saavad esitada selle hiljemalt 31. oktoobriks?

14:45 Marek Jürgenson

Aitäh! Selline muudatusettepanek, nagu te ka ise kinnitasite, oli olemas, aga komisjoni protokollist konkreetset mittetulundusühingute küsimust ju välja ei loe. Seega Justiitsministeerium järelkult ei pidanud seda oluliseks.

14:45 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Toomas Kivimägi, palun!

14:45 Toomas Kivimägi

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud ettekandja, ma natukene aitan. Tegelikult eelnõu menetlemisel õiguskomisjonis näiteks korteriühistute liit taotles pikendust majandusaasta aruande esitamiseks lausa 31. detsembrini 2020. Ja et olla aus ja täpne, märgin, et Justiitsministeeriumi esindajad olid tegelikult jätkuvalt seisukohal, et peaks need kuupäevad jääma nii, nagu nad on, ja see uus kuupäev, 31. oktoober on tegelikult kompromiss. Aga minu teine küsimus. Palun kinnitust selle kohta, et seda on korduvalt rõhutatud, et elektroonilise koosoleku läbiviimine on täiendav võimalus. Kas see, kui ettevõtte või siis nüüd ka MTÜ juhtorgan otsustab läbi viia elektroonilise koosoleku, tähendab seda, et tegelikult selle ühingu liikmetel on õigus samal ajal nõuda ka füüsilist koosolekut, seda, et toimub paralleelselt nii füüsiline kui ka elektrooniline koosolek, mitte pelgalt elektrooniline?

14:46 Marek Jürgenson

Aitäh, hea küsija! Tegelikult kinnitas siin saalis meile ka minister, et on võimalik need koosolekud viia läbi kahte moodi, nii elektrooniliselt kui ka füüsiliselt. Eelmisel nädalal siin saalis ta korduvalt kinnitas seda.

14:47 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Urmas Kruuse, palun!

14:47 Urmas Kruuse

Aitäh, austatud istungi juhataja! Auväärt ettekandja! Kas teil tuli jutuks ka nendel üldkoosolekutel nn lehvikutega hääletamine? MTÜ-des, spordiorganisatsioonides on üsna levinud, et antakse teatud

volitused ühele isikule. Kuidas sellisel juhul, kui koosolek on läbi viidud elektrooniliselt, kontrollitakse võimalike volituste õigsust?

14:47 Marek Jürgenson

Aitäh! Volitustega hääletamine on siin eelnõus kenasti lahti kirjutatud, ka need tingimused, kuidas peab kõik vormistatud olema. Nii et lehvikutega hääletamine – hea sõnakasutus! – on käsitletud.

14:48 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Heljo Pikhof, palun!

14:48 Heljo Pikhof

Aitäh! Hea komisjonipoolne ettekandja! Ma ei tea, kas ma sain valesti aru Toomas Kivimägi küsimusest, aga tema justkui küsis seda, kas liikmel on õigus nõuda füüsiliselt kohalolekut, kui tegelikult on n-ö organid – eelnõus on sees "organid" –, aga, ütleme, kui juhtorganid on olnud, et on ainult täiselektroniline koosolek. Kui aga mõni liige ütleb, et ma tahan füüsiliselt kohale tulla, ja küsib, kuhu ma saan füüsiliselt kohale tulla? Kas liikmel on seda õigus nõuda, kui juhtorgan on teistmoodi otsustanud?

14:48 Marek Jürgenson

Aitäh, hea küsija! Minister eelmisel nädalal siin saalis kinnitas seda minu arust korduvalt, nii nagu ma eelküsijatele olen vastanud, et n-ö kõikidele osalejatele peab olema tagatud võimalus tulenevalt sellest, kuidas keegi soovib teatud koosolekust osa võtta, osaleda kas elektrooniliselt või füüsiliselt. Jäi ikkagi üles see kahepidine võimalus.

14:49 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Urmas Kruuse, palun!

14:49 Urmas Kruuse

Aitäh, auväärt istungi juhataja! Lugupeetud ettekandja! Ma küsin oma eelmise küsimuse jätkuks sellist asja. Üldiselt on ju loogiline, et kui koosolek kuulutatakse välja, siis antakse sellest liikmetele varakult teada ja kinnitatakse päevakord, mille alusel võiks olla ka adekvaatne volitusega hääletamine. Kas te arutasite ka võimalust, et üritatakse päevakorda muuta, ilma et volitajad oleksid saanud selles kaasa rääkida? Kas see oli üldse arutluse all ja kui oli, siis kas selles nähti mingit probleemi või mitte?

14:49 Marek Jürgenson

Aitäh! Kõik sellised riskikohad arutati õiguskomisjonis läbi juba esimesel lugemisel ja mina mäletan küll, et kõik need küsimused said vastatud. Komisjon suuresti tugineski sellele, millised on kõige suuremad riskid, kuidas neid maandada, kuidas on kõik osapooled kaitstud, et ei tekiks probleeme, ja kuidas on võimalik pärast mingitel juhtudel vaidlustada, kui mõni koosolek ei ole n-ö läinud päris selliselt, nagu kõik osapooled arvavad. Nii et tegelikult kõik need riskiküsimused said läbi arutatud. Aitäh!

14:50 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Austatud ettekandja, teile rohkem küsimusi ei ole. Kas Riigikogu liikmetel on soov avada läbirääkimised? Palun, Heljo Pikhof!

14:51 Heljo Pikhof

Austatud juhataja! Head ametikaaslased! Selle eelnõu koostamise vajadus ilmnis eriti selgelt Vabariigi Valitsuse poolt 2020. aasta 12. märtsil väljakuulutatud eriolukorra ajal, kuid väljapakutud lahendused on mõeldud kasutamiseks ka peale eriolukorra lõppu. Juriidiliste isikute kõrgemad otsustusorganid – osanike koosolek, aktsionäride ja liikmete üldkoosolek – teevad kõige olulisemaid juriidiliste isikute tegevust kujundavaid otsuseid. Eelnõuga laiendatakse kõigi juriidiliste isikute organite võimalusi mitte üksnes elektrooniliselt hääletada, vaid ka koosolekul osaleda reaajas toimuva ülekande vahendusel nii helis kui pildis, võtta vastu otsuseid, hääletada koosoleku kestel, esitada ettepanekuid ja eriarvamusi ilma tavapärase füüsilise kohalolekuta. Edaspidi eeldatakse, et koosolekul saab osaleda nii

elektrooniliselt kui ka kohale tulles ja kui ühing soovib selle välistada, siis peab ta selle oma põhikirjas eraldi sätestama.

Eelnõu näeb ette, et juriidilise isiku liikmed saavad otsuseid teha nii osaliselt kui ka täielikult elektrooniliselt. Esimesel juhul viibivad mõned organi liikmed n-ö tavapärasel koosolekul ja mõned on seal elektrooniliste vahendite vahendusel. Teisel juhul viibivad kõik koosolekust osavõtjad eri kohtades ja kogu suhtlus toimubki elektrooniliste vahendite abil.

Oluline on, et eelnõuga pikendatakse majandusaasta aruande esitamise kohustust kuni 31. oktoobrini k. a. Sama kuupäevani loetakse pikendatuks juhatuse liikme volitused, kui juhatuse liikme volitused lõpevad ajavahemikul 12. märts kuni 31. august k.a. Kõigi nende muudatustega, mis kaotavad põhjendamatud erinevused juriidiliste isikute liikide vahel koosolekute pidamise ja otsuste vastuvõtmise regulatsioonis, elektrooniliste võimaluste laiendamises, tuleb nõustuda.

Samas, kuigi me astume eelnõu kohaselt digiühiskonnas tugeva sammu edasi, jäävad mõned küsimused üles. Ei ametnikud ega justiitsminister osanud vastata õiguskomisjonis ega Riigikogu suures saalis küsimusele, kuidas on tagatud elektroonilisel hääletamisel, näiteks isikuvalimistel salajasus. Praegu kasutatavad platvormid pole selleks piisavalt kohandatud ega turvalised. Samuti peab olema võimalik hääletamistulemusi hiljem kontrollida. Kuigi eelnõu sätted on määratud kehtima ka peale eriolukorra lõppu, soovime me täna tegelikult kiiresti lahendada seda vaakumit, mis takistab meil füüsiliste koosolekute pidamist, kui inimestel on keelatud hulgakesi koguneda. Sellest tulenevalt peab usaldusväärne platvorm salajasteks hääletusteks olemas olema või siis see lähiajal tehtama. Tegin ka sellesisulise muudatusettepaneku. Ma ei kujuta ette näiteks ametiühingu keskliidu kongressi, kus sajad liikmed osalevad elektrooniliste vahendite kaudu ja peavad salajasel hääletusel juhtorganeid valima. Küsisin siinsamas saalis justiitsminister Raivo Aegilt, mis saab siis, kui on vaja läbi viia salajasi hääletusi, aga inimeste suuremat sorti kogunemised on pikka aega keelatud. Minister nõustus minuga, et salajase hääletuse tarvis peaks olema analoogiline tehnoloogiline lahendus, nagu on näiteks valimistel elektrooniline hääletamine. Tuues näiteks erakonna üldkogu või kongressi, kus on sajad või ka tuhandad inimesed koos, arvas minister, et elektroonilise koosoleku pidamise vorm oleks komplitseeritud. Küll aga saaks ka suure kvoorumu puhul salaja hääletada, kui vaid oleks usaldusväärne hääletussüsteem. Pangem siinkohal tähele ministri kasutatud tingivat kõneviisi. Sellist platvormi meil täna ei ole. Minu muudatusettepanek ...
Kolm minutit juurde palun!

14:55 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Palun! Kolm minutit lisaiega.

14:55 Heljo Pikhof

Minu muudatusettepanek näebki ette, et riik hoolitseks selle eest. Justiitsministril oli vastutaja teada. Elektroonilise koosoleku korraldajal, ütles ta, on kohustus kindlustada, et selleks loodud süsteem tagab salajasuse. Kui seda nõuet ei ole võimalik täita, siis tuleb inimesed kutsuda füüsiliselt osalema. Kui aga kogunemised on keelatud, siis ei saa ju seadusandja öelda, et kui salajasus pole tagatud, kogunege kõik füüsiliselt. Tuleb aga nii välja, et minister saab küll, kui tal asjakohaseid vastuseid ei ole. Aitäh!

14:56 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Toomas Kivimägi, palun!

14:56 Toomas Kivimägi

Lugupeetud istungi juhataja! Head kolleegid! Tegemist on kahtlemata väga oodatud ja vajaliku eelnõuga. Omaette küsimus on, kas selleks oli vaja koroonakriisi, et selleni jõuda. Aga kui otsida positiivseid tegureid, mida peaaegu et ei ole selle kriisi puhul, siis vähemalt see on üks näide: kriis pani meid liikuma selles suunas, et luua võimalus ka elektrooniliselt koosolekutel osaleda, selmet sõita piltlikult öeldes üle Eesti Tallinnasse kokku, et osaleda ühel või teisel koosolekul. Ma arvan, et see on ka rahalises mõttes kindlasti oluliselt säästlikum.

Ent on kaks nüanssi, mida ma ikkagi tahan rõhutada. Ma ei küsinud ettekandja käest asjata, kas see, kui ühingu juhtorgan on teinud otsuse, et koosolek toimub elektrooniliselt, tähendab üheselt seda, et sellisel juhul füüsilist koosolekut samal ajal kuskil ei toimu. Minu arvates võimalus, et füüsiline koosolek samal ajal kuskil ka toimub, peaks kindlasti olema. Vastasel korral tekivad tegelikult needsamad

tehnilised lahendid ja tehnilised probleemid. Me ise näeme neid ka. Meil Reformierakonna fraktsioonis toimub umbes kümme erinevat koosolekut ühel nädalal ainuüksi. Ja mis seal salata, selle kuu-poolteisega me oleme need oskused oluliselt paremini omandanud. Tegelikult aga ei ole põhjust eeldada, et kõik tunnevad end nende elektrooniliste lahendustega hästi kodus olevat ja tehnilised võimalused on olemas. Seda ei ole põhjust eeldada. Ja kui ühingu juhtorgan otsustab korraldada koosoleku üksnes elektrooniliselt ja füüsiliselt ei ole võimalik samal ajal kuskile kokku tulla, siis tegelikult on see üsna suur probleem päris paljude inimeste jaoks. Ma arvan, et võib-olla kolme või nelja aasta pärast me võiksime öelda niimoodi, et kui juhtorgan on teinud otsuse, et koosolek toimub elektrooniliselt, siis ta toimub ainult elektrooniliselt. Aga praegusel ajal peaks olema ikkagi võimalus ka füüsiliselt samal ajal kokku tulla, kui osal inimestel pole vajalikke tehnilisi lahendusi või kui mõni ei soovi muul põhjusel elektrooniliselt koosolekul osaleda.

Ja teine teema, mille ma sellega seonduvalt tahaksin ka ära märkida. See mõttelaad on natuke sotsialistlik, aga ka mina olen tegelikult isiklikult seda meelt, et see on koht, kus riigil oleks mõistlik natukene kulutada ja tõepoolest selline platvorm välja arendada. Ma ei pea vähimalgi määral silmas, et riik võiks otsast lõpuni selle platvormi teha. Pigem ta kuulutaks välja mingi hanke, kus osalevad meie enda IT-ettevõtjad või ka suured platvormid, mille puhul tegelikult suur osa eeldustest on juba loodud. On vaja, et see lahendus oleks üks ja ühtne ja arusaadav. Ei oleks aga kohustust seda platvormi kasutada, võiks kasutada kõikvõimalikke erinevaid platvorme.

Eelkõneleja juhtis tähelepanu ennekõike salajase hääletuse küsimusele. Ilmselgelt on selline turvalisus ülimalt oluline, selleks et inimesed usaldaksid elektroonilisi platvorme. See ei oleks koht, kus riigil ilmtingimata on vaja kokku hoida, mitte teha teatud kulutusi selleks, et luua ühtne platvorm, kus oleks tagatud ka salajane hääletamine.

Aga veel kord: ma ei pea silmas, et riik peab seda tegema üksinda ja oma rahaga. Põhilahenduse peaks ikkagi olemasolevad IT-ettevõtted välja pakkuma. Ja ma kinnitan, et need on juba täna saadaval. Päeva lõpuks ühel hetkel on see tegelikult ka raha küsimus. Praegu, kui on turule sissesõomise aeg, saab teatud perioodil neid platvorme kasutada tasuta, aga küllap aja möödudes tuleb selle eest hakata maksma ja siis võib see kellegi jaoks probleem olla. Ma arvan, et see ei ole riigi jaoks palju selline platvorm luua ja võimaldada meie ühingutel seda tasuta kasutada. Aitäh!

15:00 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Rohkem läbirääkimiste soovi Riigikogu liikmetel ei ole. Eelnõu kohta on esitatud kuus muudatusettepanekut. Esimene muudatusettepanek, mille on esitanud Riigikogu liige Heljo Pikhof, juhtivkomisjoni seisukoht: jätta arvestamata. Heljo Pikhof, palun!

15:01 Heljo Pikhof

Palun seda muudatusettepanekut hääletada!

15:01 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Me hääletame seda muudatusettepanekut.

Austatud Riigikogu, panen hääletusele esimese muudatusettepaneku, mille on esitanud Riigikogu liige Heljo Pikhof, juhtivkomisjoni seisukoht: jätta arvestamata. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Ettepaneku poolt hääletas 25 Riigikogu liiget, vastu 48, erapooletuid ei olnud. Ettepanek ei leidnud toetust.

Teine muudatusettepanek, mille on esitanud õiguskomisjon, juhtivkomisjoni seisukoht: arvestada täielikult. Kolmas muudatusettepanek, mille on esitanud õiguskomisjon, juhtivkomisjoni seisukoht: arvestada täielikult. Neljas muudatusettepanek, samuti õiguskomisjoni esitatud, juhtivkomisjoni seisukoht: arvestada täielikult. Viies muudatusettepanek, õiguskomisjoni esitatud, juhtivkomisjoni seisukoht: arvestada täielikult. Kuues muudatusettepanek, samuti õiguskomisjoni esitatud, juhtivkomisjoni seisukoht: arvestada täielikult. Me oleme läbi vaadanud kõik muudatusettepanekud. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 180 teine lugemine lõpetada. Teine lugemine on lõppenud.

---

6. 15:05 Välisriigi kutsekvalifikatsiooni tunnustamise seaduse ja ehitusseadustiku muutmise seaduse eelnõu (179 SE) esimene lugemine

15:05 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Läheme edasi! Täna 6. päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud välisriigi kutsekvalifikatsiooni tunnustamise seaduse ja ehitusseadustiku muutmise seaduse eelnõu 179 esimene lugemine. Ma palun ettekandjaks haridus- ja teadusminister Mailis Repsi.

15:05 Haridus- ja teadusminister Mailis Reps

Lugupeetud Riigikogu aseesimees! Austatud Riigikogu liikmed! Teie ees on eelnõu, millega muudetakse välisriigi kutsekvalifikatsiooni tunnustamise seadust ja sellega seoses ka ehitusseadustikku.

Ehitusseadustiku muudatuste väljatöötamiseks oli loomulikult kaasatud ka Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium. Käesoleva eelnõuga soovime viia mõlemad nimetatud seadused kooskõlla Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga nr 36 aastast 2005. Nimelt ei ole Eesti täitnud Euroopa Komisjoni hinnangul kõiki kohustusi, mis tulenevad sellest kutsekvalifikatsioonide tunnustamise direktiivist.

Kuid lubage enne, kui asun eelnõuga kavandatud muudatusi tutvustama, anda põgus ülevaade kõnealusest Euroopa Liidu õigusaktist. Kutsekvalifikatsioonide tunnustamise direktiivi põhimõtteid rakendatakse siis, kui inimene on omandanud hariduse või töökogemuse mõnes teises Euroopa Liidu liikmesriigis ja ta soovib tulla Eestisse tööle reguleeritud kutsealale. Reguleerituks loetakse kutseala siis, kui riik on sellel töötamiseks kehtestanud kvalifikatsiooninõuded, olgu nendeks siis formaalharidus, täiendkoolitus või töökogemus. Eestis on reguleeritud kutsealadeks näiteks arst, õpetaja ja advokaat. Kutsekvalifikatsioonide tunnustamine peab tagama Euroopa Liidu töötajate vaba liikumise ja siseturu toimimise. Üldine põhimõte on, et kui inimene on oma riigis tunnustatud spetsialist ja tal on õigus teatud kutsealal töötada, siis peab ka teine liikmesriik tema kutsekvalifikatsiooni tunnustama ja lubama tal juurdepääsu tööturule. Kui inimese kvalifikatsiooni ja Eestis nõutava vahel on liiga suur erinevus, võib temalt enne tööturule lubamist nõuda teatud tingimuste täitmist. Lõpliku otsuse inimese töölevõtmise kohta pärast tunnustamist teeb tööandja. Olgu öeldud, et Euroopa Komisjon on seoses kõnealuse direktiiviga teinud etteheiteid mitte üksnes Eestile, vaid kõigile liikmesriikidele. Euroopa Komisjon on algatanud kokku 28 rikkumismenetlust, sh Eesti Vabariigi suhtes.

Tulles nüüd konkreetsetelt praeguse eelnõu juurde, võib öelda, et kõik puudused, mis Eestil tuleb oma seadustes parandada, on tehnilist laadi. Esiteks, täpsustame kutsekvalifikatsiooni hindava asutuse kohustusi. Hindamiseks pädev asutus on seotud valdkonnaga, kus kutseala on reguleeritud. Näiteks Terviseamet on pädev asutus tervishoiutöötajate kutsekvalifikatsioonide tunnustamisel, Haridus- ja Teadusministeerium õpetajate kutsekvalifikatsioonide tunnustamisel. Hindav asutus võrdleb taotleja välisriigi kutsekvalifikatsiooni Eestis reguleeritud ametikohal või kutsealal töötamiseks nõutava kutsekvalifikatsiooniga ja otsustab, kas tunnustada taotleja välisriigis kutsekvalifikatsiooni või mitte. Eelnõuga täpsustatakse, et asutusel on kohustus pöörduda taotleja väljaõppe kohta teabe saamiseks välisriigi vastava asutuse poole, kui taotleja ei suuda oma väljaõppe kohta vajalikku teavet esitada. Kui seni oli seaduses sõnastatud üldiselt kohustus suhelda teise riigi asutusega, siis nüüd lisandub sinna märge, et suhelda tuleb just nimelt inimeste väljaõppe kohta teabe saamiseks. Samuti täpsustatakse eelnõus seda, et taotlejale tuleb esitada kvalifikatsiooninõuetele vastavust kinnitavad dokumendid kahe kuu jooksul, kui neid dokumente nõuab taotlejalt välisriigi hindamisasutus. Meie seaduses puudub praegu vastav tähtaeg, kuna Eesti asutustel on kohustus vastata selgitustaotlustele ja märgukirjadele 30 päeva jooksul, mis on poole lühem tähtaeg. Euroopa Komisjon aga soovib ja temale vastu tulles märgime nende dokumentide esitamise tähtajaks kaks kuud.

Teiseks, täpsustame taotleja mõistet. Seaduse praegune sõnastus on tekitanud tõlgendamise probleeme. Näiteks võib tõlgendada seda selliselt, et kutsekvalifikatsiooni tunnustamisel tuleb taotlejalt nõuda elamisõiguse registreerimist Eestis. Tegelikult kehtib elamisõiguse nõue vaid Euroopa Liidu kodaniku perekonnaliikme kohta, kes ei ole liikmesriigi kodanik.

Kolmandaks, täpsustame arhitekti automaatse tunnustamise põhimõtteid. Meie ehitusseadustikust on ekslikult jäänud välja viide kvalifikatsioonide tunnustamise direktiivi ühele artiklile. Nüüd lisame selle viite. Kõnealune artikkel ütleb, et automaatseks tunnustamiseks on õigus ka neil arhitektidel, kelle haridus pole küll vastav direktiivi nõuetele, kuid kellel on vajalik töökogemus või läbitud täiendkoolitus,

mis lubab töötada sellel kutsealal. Töötamise õigust kinnitab liikmesriik, kust inimene tuleb. Lühidalt kokku võttes: eelnõu, mida ma tutvustasin, kõrvaldab mõned tehnilist laadi puudused, millele Euroopa Komisjon on meie tähelepanu juhtinud. Seadusmuudatustega teeme kutsekvalifikatsioonide tunnustamise protseduuri Eestis senisest veel selgemaks. Aitäh!

15:10 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Teile on ka küsimusi. Peeter Ernits, palun!

15:10 Peeter Ernits

Hea juhataja! Hea ettekandja! Nagu ma aru saan, on millegipärast arhitektid jäänud hammasrataste vahele ja nüüd tuleb see tehniliselt ära vormistada. Aga miks just arhitektid sinna jäid, aga näiteks ämmaemandad, veterinaarid ja medõed, kes on kõik selles direktiivis üles loetud – neid direktiivi ülevõtmisel Eesti poolt ei ahistatud?

15:11 Haridus- ja teadusminister Mailis Reps

Kõigepealt, nendes nn rikkumismenetlustes on ära toodud need kolm valdkonda, need reguleeritud kutsealad ehk arst, õpetaja ja advokaat. Arsti all ma pean silmas tervishoiu valdkonnas töötajat, nii nagu ka hea küsija ütles. Arhitekti puhul oli küsimus ehitusseadustikus. Ehitusseadustikus polnud viidet direktiivile, üldiselt ei ole arhitekt kuidagi hammasrataste vahele jäänud. Seal oli küsimus selles, et kui sul ei ole vajalikku kvalifikatsiooni, siis on eriti oluline, et sul oleks läbitud täiendkoolitus või eelnev töökogemus. Siis on õigus töötada. Ja sellised viited sai nüüd ehitusseadustikku tehtud.

Aga mis puutub Eesti suhtes algatatud rikkumismenetlustesse, siis meie spetsialistide hinnangul on puudujäägid pigem tehnilist laadi, kui lihtsalt öelda. Kui näiteks mõelda dokumendi väljastamise tähtajale, kas kaks kuud või üks kuu, siis meie senine 30 päeva on ju lühem tähtaeg. Üldse, kui vaadata neid nõudeid, siis vähemalt Haridus- ja Teadusministeeriumi parima teadmise kohaselt see rikkumismenetlus ei olnud päris kohane. Seda arvas ka spetsialist, kes kultuurikomisjonis nendele küsimustele vastas. Aga jah, arhitektid ei ole kuidagi eraldi hammasrataste vahel, küsimus oli varasemas töökogemuses ja viites direktiivi sätetele.

15:13 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Yoko Alender, palun!

15:13 Yoko Alender

Aitäh, hea juhataja! Austatud minister! Kas ma saan õigesti aru, et ehitusseadustiku puhul oli tükk tegemist, et sõna "arhitekt" sinna üldse sisse saada? Ja kas see muudatus nüüd muudab midagi? Te küll eelmises vastuses väitsite, et see otseselt eraldi arhitekte ei puuduta. Kas see, mida muudetakse, on siis üldprintsip?

15:13 Haridus- ja teadusminister Mailis Reps

Ma ei olnud juures, kui seda detaili arutati Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga, kes ehitusseadustikku kindlasti täpsemalt tunneb. Minu parim teadmine on see, et küsimus oli puhtalt puuduvast viites direktiivile, sisulisi muudatusi sellega ei kaasne. Aga kindlasti hea küsija on rohkem kursis, kas seal oleks vaja veel mingeid muudatusi. Kõnealuse direktiiviga seonduvalt rohkem muudatusi ei tehtud.

15:14 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh, lugupeetud minister! Teile ei ole küsimusi. Ma palun nüüd ettekandjaks kultuurikomisjoni liikme Jaak Valge.

15:14 Jaak Valge

Hea juhataja! Lugupeetud kolleegid ja auväärt tehniline personal! Mul on siis au olla selle eelnõu puhul kultuurikomisjonipoolne ettekandja. Eelnõu sisu on lugupeetud minister juba pädevalt tutvustanud. Tegemist on direktiivi ülevõtmisega või õigemini tehniliste parandustega eelnõu ülevõtmisel. Riigikogu kultuurikomisjoni istungil 4. mail olid kohal kõik komisjoni liikmed, ma ei hakka neid nimepidi

üles lugema. Kõigepealt selgitas Haridus- ja Teadusministeeriumi esindaja, kõrghariduse osakonna nõunik Tiia Raudma, et Euroopa Komisjon töötas läbi kõikide liikmesriikide õigusaktid ja leidis ka Eesti puhul tehnilise ja väikese mõjuga möödalaskmised, mis nüüd likvideeritakse. Ühtlasi täpsustatakse selle eelnõuga välisriigi kutsevalifikatsiooni tunnustamise seaduses taotleja mõistet. Praeguses redaktsioonis on fraas "perekonnaliige ning kes viibib", see on asendatud fraasiga "perekonnaliige, kes viibib". Raudma lisas, et Eesti on alati järginud tunnustamise head tava ja on olnud teiste riikide kvalifikatsioonide analüüsimisel ja tunnustamisel palju tolerantsem kui mõni teine liikmesriik. Komisjoni liige Signe Kivi küsis seepeale näiteid vähem tolerantsete riikide kohta ja Tiia Raudma vastas viisakalt, et kõige suuremad probleemid on Eesti-sugustel väikeriikidel just Lõuna-Euroopa riikidega, kes on üldiselt ülereguleeritud, kaitsevad väga oma tööturgu ja võõraid juurde ei taha lasta, enamasti peab tegema palju selgitustööd ja inimesed peavad kannatlikult oma asja ajama.

Mina märkisin, et 1930. aastatel tahtis meie kommunistist arst Johannes Vares-Barbarus minna Prantsusmaale arstiks, aga kuna teda Prantsusmaale ei lubatud, siis ta muutus Eestis veel suuremaks kommunistiks. Mina küsisin, kas praegu saab kommunistist arst Prantsusmaale tööle minna, et mitte veel suuremaks kommunistiks muutuda. Seda küsimust ega ka vastust protokollis ei ole, aga sellest ei ole ka mitte mingit suuremat häda, sellepärast et ei sellel küsimusel ega ka vastusel mingit epohhi loovat tähendust ei ole. Küll aga on protokollis minu teine küsimus: miks Eesti meedikud lähevad põhiliselt Soome, aga mitte kusagile mujale. Tõsi, tunnistati, et ka sellel küsimusel ei ole vähimatki epohhi loovat tähendust. Aga protokollis on kirjas, et Tiia Raudma on vastanud, et Soome on Eesti süsteemile tuttav ja sealt siis ka usaldus. Ta lisas, et paljud inimesed on kasutanud enne eriolukorda võimalust töötada nii Soomes kui Eestis, ja seda just seetõttu, et pole vaja kodunt alaliselt ära minna, saab elada ühes kohas ja töötada kahes kohas.

Signe Kivi küsis, kui palju on neid direktiividega kinnistatud ameteid, mis kuuluvad vastastikusele tunnustamisele. Tiia Raudma vastas, et kõik reguleeritud kutsed ja kutsealad kuuluvad direktiivi alla. Mina vaatasin omal initsiatiivil järele, kui palju neid reguleeritud kutseid on. Sain kokku 89. Tiia Raudma täiendas, et seitsme eriala puhul – arst, hambaarst, üldõde, ämmaemand, proviisor, veterinaararst ja arhitekt – on kokku lepitud ka õppe sisu ja kestus. Aadu Must küsis, kas spetsiifiliste oskustega erialade puhul on liikmesriigil võimalik lisada piiranguid. Tiia Raudma vastas, et riik ei tohi ametisse konkureerimisele takistusi teha ja et probleeme tekib ainult siis, kui riik on sätestanud ametile mingisuguse juurdepääsupiirangu. Aga kui riik ei ole seda teinud, siis on alati töödaja see, kes otsustab. Ja lõpuks tegi Aadu Must ettepaneku määrata komisjonipoolseks ettekandjaks Jaak Valge, teha ettepanek võtta eelnõu täiskogu päevakorda 13. maiks ja siis esimene lugemine lõpetada. Nii konsensusega ka otsustati. See on siis kõik.

Ja üks asjakohane mõte, mis mind selle ülevaate tegemise juures praegu tabas, on see, miks peab Riigikogu üldse kolmel lugemisel menetlema neid direktiivide detailse tehnilise ülevõtmise eelnõusid. Nagu meil rohkem ei oleks midagi teha. Euroopa õigusest tulenenud vastuvõetud seaduste osakaal oli eelmise Riigikogu koosseisu puhul 39%. Ma ei taha öelda, et eelmine Riigikogu taoliste detailide peale just 39% aega kulutas, aga küllap ikkagi paarkümmend protsenti kulus ära küll. Kas see menetlemise kord on õigustatud? Ma toon ikka selle hea vana näite, et näiteks valdkondlikud arengukavad, mis määravad valdkonnas teostatava poliitika eesmärgid ja raamid järgmiseks 15 aastaks, ei vaja üldse Riigikogu heakskiitu.

Aga seda, kas Euroopa Liidu direktiive ülevõtvate seaduste menetlemises oleks otstarbekas lihtsustatud menetlemiskord või mitte, me komisjoni koosolekul muidugi ei arutanud ja mul ei ole ka volitust ja ausalt öeldes hetkel ka mitte pädevust seda teemat praegu edasi arendada.

15:20 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Teile on ka küsimusi. Peeter Ernits, palun!

15:20 Peeter Ernits

Hea juhataja! Hea ettekandja! Aitäh huvitava esinemise eest, mis võib-olla küll ei kajasta päris komisjoni arutelusid. Aga kui sa nüüd vaatad natuke kõrgemalt selle peale, et ühe direktiivi tõttu tuli mingisuguse õnnetu tehnilise normi tõttu paigutada arhitektid sinna ehitusseadustikku? Sa ütlesid, et kokku on 89 sellist eriala. Kuidas see üldine pilt mujal Euroopas on? Lõuna-Euroopas on tunnustamisega nagu probleeme, aga kuidas äkki need õnnetud arhitektid üksi on jäänud kõigi nende 89 eriala juures hammasrataste vahele?

15:21 Jaak Valge

Mu aus vastus, lugupeetud kolleeg, on see, et ma ei tea. Aga ma võin oletada, et see on juhus. Direktiivi ülevõtmise tehniline detail Eesti puhul lihtsalt mängis, kogemata niimoodi juhtus.

15:21 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh, austatud ettekandja! Rohkem küsimusi teile ei ole. Kas fraktsioonidel on soov avada läbirääkimised? Läbirääkimiste soovi ei ole. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 179 esimene lugemine lõpetada. Esimene lugemine on lõppenud. Määrán muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 27. mai kell 17.15.

---

7. 15:22 Vabariigi Valitsuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse (Keskkonnaameti ja Keskkonnainspektsiooni ühendamine) eelnõu (184 SE) esimene lugemine

15:22 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Tänane 7. päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud Vabariigi Valitsuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse (Keskkonnaameti ja Keskkonnainspektsiooni ühendamine) eelnõu 184 esimene lugemine. Ma palun ettekandjaks keskkonnaminister Rene Koka!

15:22 Keskkonnaminister Rene Kokk

Austatud eesistuja! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Vabariigi Valitsus on esitanud Riigikogule Vabariigi Valitsuse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 184. Selle eesmärk on ühendada Keskkonnaamet ja Keskkonnainspektsioon valitsusasutuseks, mille nimeks saab olema Keskkonnaamet. Kõik Keskkonnainspektsiooni praegused ülesanded, õigused ja kohustused lähevad üle uuele Keskkonnaametile. Samasisuline eelnõu on esitatud parlamendile kolmandat korda, kusjuures eelnõu ise on vähe muutunud. Oleme vastavalt valitsuskabineti 1.08.2019 korraldusele täiendavalt analüüsinud keskkonnavaldkonna ühendameti moodustamist ja leidnud, et see on otstarbekas.

Eelnõu seletuskirja aluseks on analüüsitöö, mida tegid ligi 50 Keskkonnaameti, Keskkonnainspektsiooni, Keskkonnaministeeriumi ja mitme teise asutuse töötajat. Töörühmad vaatasid läbi asutuste teenused, et leida kokkuhoiu ja parandamise kohti. Lisaks on toimunud avalikud infovahetused klientide ja huvigruppidega ja nende esindajatega Keskkonnaameti kliendinõukojas. Samuti kogusime hinnanguid ekspertidelt, kes analüüsisid järelevalve sõltumatuse küsimusi – advokaadibüroo, õiguskantsler –, muul viisil liitumise otstarbekust (Politsei- ja Piirivalveamet) ja korrupsiooniriske (julgeolekuspetsialist Erkki Koort). Kõik need analüüsid ja hinnangud on teile ka kättesaadavad.

Eraldi tahan rõhutada ja kinnitan, et keskkonna järelevalve ei jää uues asutuses vaeslapse rolli ja seetõttu ei kao ühinemise tagajärjel ka Keskkonnainspektsiooni inspektori identiteet. Seda peaks kinnitama ka see, et keskkonnainspektori embleemile jääb vesiroosi kujutis. Ühendamisel võetakse kaasa parimad praktikad mõlemast asutusest. Käsitlev eelnõu on osa riigireformist, mille raames on Riigikogul juba menetluses haridusasutuste ühendamine ning Veterinaar- ja Toiduameti ning Põllumajandusameti ühendamine. Asutuste ühendamise olulisimad oodatavad mõjud on kirjeldatavad järgmiste märksõnadega: selgus, ennetus, kohalolek, sidusus, pädevus, efektiivsus. Muudatuste läbiviimise ühekordsed otsekulud on ligikaudu 450 000 eurot, millest 200 000 eurot katab Rahandusministeerium ja ülejäänud kaetakse Keskkonnaministeeriumi valitsemisala eelarvest. Ühendamisest oodatav kokkuhoid on suurusjärgus 200 000 eurot aastas, mis suunatakse puuduvate võimekuste arendamiseks ning ühtlustamiskulude katmiseks.

Austatud Riigikogu liikmed! Palun teil võimalusel otsustada ja otsusele jõuda veel enne suvepuhkuse algust! See annaks selguse ja kindlustunde kahe asutuse enam kui 500 töötajale. Ühtlasi võimaldaks see meeskonnal juba suvekuudel keskenduda uue asutuse töökorralduse kokkuleppimisele ja tagada Keskkonnaameti sujuv käivitumine 1. jaanuarist 2021. Keskkonnaameti juriidiliseks asukohaks saab olema Pärnu ja säilib senine regionaalne kohalolek kõikides maakondades, nagu see on praegu. Lõpetuseks tahan märkida, et muudatus on oluline meile kõigile, sõltumata maailmavaatest. Sel põhjusel külastasin enne suurde saali tulemist ka kõiki Riigikogus olevaid fraktsioone, et tutvustada muudatust ja neid põhimõtteid ning need koos läbi arutada. Täna kõiki sisulise ja konstruktiivse

arutelu eest! Keskkonnaameti ja Keskkonnainspektsiooni ühendamise on oluline samm keskkonnavaldkonna tugevdamisel ja palun seetõttu teie toetust kavandatud muudatustele. Aitäh kuulamast!

15:27 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh, austatud minister! Riigikogu liige ei lähegi puhkusele. Riigikogu liige on igiliikur, töötab aasta ringi ja kui vaja, tuleme erakorraliseks istungiks kokku. Aga teile on ka terve rida küsimusi. Mart Võrklaev, palun!

15:27 Mart Võrklaev

Aitäh, lugupeetud istungi juhataja! Lugupeetud ettekandja! Oma ettekande te lõpetasite sõnadega, et see muudatus on keskkonna valdkonnale väga oluline, ja nimetasite ka asjaolusid, miks see muudatus on hea, mida see paremaks teeb. Aga igal asjal on kaks poolt. Kas te palun selgitaksite, mis on nende kahe asutuse kokkupanemise ohud ja võimalikud probleemid? Kui need on olemas, siis millised on lahendused või plaanid riske minimeerida?

15:28 Keskkonnaminister Rene Kokk

Aitäh! Peamine mure, mis ei ole küll tingitud nende kahe asutuse ühendamise plaanist, on meie mahajäämus palkade osas. Ja see on ka üks probleem, mis on välja tulnud analüüsidest. Kindlasti tuleb teha kõik selleks, et meie ametnike, eriti menetlevate ametnike palgad saaksid konkurentsivõimeliseks. Palga mahajäämus, kui võrrelda teiste ametkondadega, on Keskkonnaametil ca 23,6% ja Keskkonnainspektsioonil ca 11%. See on valuline murekoht, mis vajab lahendamist. Ja veel tõi analüüs välja, et kindlasti omad ohud ühendamisel on. Need tuleb minimaliseerida. Aga väljastpoolt tulev surve eri ametnikele nende otsuste tegemisel võib suurenedada. Need on need murekohad või probleemid, mis vajavad väga head ja selget reguleerimist. Nagu ma enne nimetasin, meil on kaasatud väga palju spetsialiste: advokaadibürood, õiguskantsler, Erkki Koort julgeolekuasjatundjana. Ma usun, et me saame ka need murekohad lahendatud, aga palgaküsimus on üks, millega tuleb kogu aeg tegeleda. Palgad peavad saama võrdseks teiste samasuguste asutuste omadega.

15:29 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Yoko Alender, palun!

15:29 Yoko Alender

Aitäh, austatud aseesimees! Hea minister! Kuidas põhjendada muudatust nendele inimestele, kes on näinud riski selles, et lubade väljaandja ja lubade täitmise kontrollija hakkavad alluma ühele ülemusele, hakkavad töötama ühes majas ülekantud tähenduses? Kindlasti see on üks õiguslik risk, mille ümberlukkamist oleks kindlasti täna vaja. Ja mis oli ikkagi see põhjus, miks ka teie enda erakond meelt muutis? Minu teada eelmistel kordadel, kui sama sisuga eelnõu oli menetluses, oli EKRE fraktsioon sellele plaanile vastu.

15:30 Keskkonnaminister Rene Kokk

Aitäh! Vastus esimesele küsimusele on selline. Eri juristide õiguslik analüüs on väga tugev ja ka õiguskantsler on eelnõu hinnanud. On leitud, et analoogne juhtimismudel, mida me planeerime, on kasutusel juba Politsei- ja Piirivalveametis erinevate lubade väljaandmisel ja on veel hulk asutusi, kus tegelikult riik seda juba aastaid kasutab. Seega seda probleemi ei nähta. Ja mida ma tahan üle rõhutada: ega ka praegu Keskkonnainspektsioon Keskkonnaameti väljastatud loa õigsust ei kontrolli. Ta ei kontrolli, kas amet on loa õigesti välja andnud, vaid kontrollib seda, kas loa omanik täidab ettenähtud reegleid. Nii et seda muret, et tekib juriidiline vastuolu selle tõttu, nagu luba antaks välja ja seda hinnataks ühes asutuses, ei ole. See on ka nendes materjalides selgelt ümber lükatud.

Mis puudutab seda, miks me siin oleme, miks EKRE hakkas mõtet toetama, siis ma olen ka varem öelnud, et pärast eelmist korda, kui see idee Riigikogus läbi kukkus, võtsin mina selle plaani laualt maha ja panin ca kolmeks kuuks sahtlisse. Ma olen seda ka varem öelnud, et vaadates seda protsessi enne kõrvalt, mina olin pigem nende inimeste leeris, kes pidasid seda ühendamist halvaks mõtteks. Ma olen

seada varem öelnud ja julgen seda ka täna tunnustada. Miks ma meelt muutsin? Ma nägin, mis toimus eelmise aasta – küll karupoegade juhtumid, küll ilvesed ja muud asjad. Ja kui ma nägin, kuidas eri ametid koostööd teevad, nägin, et seal on tegelikult hulk dubleerimist ja muid arengukohti, siis leidsin, et oleks mõistlik need liitmisprotsessi abil ära lahendada. Pean tunnustama, et kuigi ma olin skeptik, olen ma selle analüüsi ja materjali korjamise käigus nüüd nii palju kasvanud, et ma täna ei pea endale valetama, et ma toetan seda ideed. Ma täitsa siiralt usun, et see on mõistlik mõte.

15:32 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Andrus Seeme, palun!

15:32 Andrus Seeme

Aitäh, hea eesistuja! Lugupeetud minister! Hea kolleeg küsis juba põhimõtteliselt ära, kas siin ikkagi ei ole vastuolu. Mis teie seisukoht on: kas on hea, kui kehtib regulatsioon, et ise annan loa ja ise kontrollin? Tundub kuidagi võimude lahususe printsiibi rikkumine. See on esimene küsimus. Ja teine: miks või kust see tuli otsus, et ühendasutus hakkab olema Pärnus. Miks ta ei võiks olla Räpinas?

15:33 Keskkonnaminister Rene Kokk

Aitäh! Mis puudutab võimalikku vastuolu lubade andmise ja kontrolli osas, siis seda vastuolu ei ole. Seda kinnitavad ka need uuringud, mis on tehtud. Sel juhul me peaksime ka üle vaatama, kas Politsei- ja Piirivalveametis kehtiv relvalubade andmine ja nende kasutamise kontrollimine ühes asutuses on seaduslik või mitte. Nagu ma ütlesin, on tehtud erinevaid uuringuid kuni õiguskantslerini välja. Seda on analüüsitud ja kinnitatud, tuues näiteid eri asutustest.

Mis puudutab seda aadressi, siis nii Keskkonnainspektsioon kui ka Keskkonnaamet on regionaalsed asutused üle Eesti. Miks just Pärnu juriidiline aadress? Puhtalt sellepärast, et Keskkonnainspektsiooni kontor on praegu seal. See on puhtpragmaatiline otsus, ei ole mingeid muid põhjusi. Tallinnas Keskkonnaametis on, kui ma õigesti mäletan, suurusjärgus 20+ inimest tööl, mõlemad asutused tegutsevad regionaalselt üle Eesti nagunii.

15:34 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Urve Tiidus, palun!

15:34 Urve Tiidus

Aitäh! Lugupeetud minister! Peab ütlema, et selle seaduseelnõu materjalid on väga-väga huvitav lugemine – pean silmas muid materjale peale seletuskirja ja seaduse enda. Ma toon esile näiteks olulisimad kuupäevad ja aastaarvud Eesti loodushoius ja keskkonnakaitstes. Hästi tore! Ka analüüsid on väga põhjalikud. Ja nendest analüüsides võib leida, et ühendameti loomisel tekib kokkuhoid 200 000 eurot, protsessiga seotud koondamistasud on 300 000 eurot. Tunduvad mitte väga suured summad, aga ma küsin, millised on pikas perspektiivis ühendameti kokkuhoiuvõimalused.

15:35 Keskkonnaminister Rene Kokk

See reform ei ole käivitatud sellise mõttega, et see peab andma suurt raha kokkuhoidu. Ühendameti mõte on see, et tahame parandada keskkonnavaldkonna koostööd – kõike seda, mis puudutab lubade väljastamist ja üldse kahe ameti tööd. Ega me ju täpselt ette ei tea, mis see lõpuks olema saab, aga eesmärk ei olnud see, et me teame täpselt, et me hakkame koondama nii ja nii palju inimesi ja nii ja nii palju tahame sellega kokku hoida. See kokkuhoid, see 200 000 eurot, mis on praegu hinnanguliselt välja käidud, on suudetud täna tuua lauale adekvaatse summamana, mis see võiks olla. Nagu ma enne mainisin, need vahendid on plaanitud nende lünkade täitmiseks, mis meil on, sealhulgas palkade tõstmiseks, aga ka muuks. Siin on palju positiivset. Praegu on eri kontorid, me oleme laiali. Ühes asulas asub kaks ametit näiteks 11 kohas Eestis, eraldi majades on 24 kohta, kus amet ja inspektsioon tegutsevad. Kokkuviimisest tekib sünergia ja tuleb ka kokkuhoidu. Olen kohtunud palju mõlema asutuse inimestega üle Eesti ja julgen küll öelda, et meelsus on selline, et seda on mõistlik teha ja see annab hea tulemuse.

15:36 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Kaja Kallas, palun!

15:36 Kaja Kallas

Aitäh! Hea minister! Minu küsimus on ka seotud nende kuludega. Te ütlesite oma ettekandes ja praegu ka vastustes, et kokkuhoid on 200 000 eurot aastas, samas otsekulud ühendamisest on 450 000, kui ma õigesti aru sain. Kas te saaksite natuke laiendada? Te eelmises vastuses juba hakkasite seda tegema, aga millest see kulude kokkuhoid täpselt tuleb? Üks on, nagu te ütlesite, pindade kokkuhoid, aga mis veel? Ja see 450 000 eurot ühendamise kulud ka – äkki te oskate natuke lahti seletada? Aitäh!

15:37 Keskkonnaminister Rene Kokk

Aitäh! Mis siis see kokkuhoiu koht on? Nagu teiegi mainisite ja nagu ma enne ütlesin, üks on kontoripindade, ruumide pealt. Teine asi on kindlasti sõidukipark, mille ühtlustamine annab kokkuhoiu. Sinna hulka kuuluvad ka erinevad veesõidukid. Eks suures pildis need ongi kokkuhoiukohad. Mis veel? Mille peale me algselt läksime, on ka see, et me ei tahtnud teha uue nimega asutust. Lähtuti soovist mitte teha uut juriidilist keha, kus on uus registrikood. Nii pole vaja hakata tegema uusi dokumente. Aga mis puudutab kulusid, seda 450 000 eurot, siis kogu see protsess, et ühendamet luua, nõuabki nii palju. Kas või see ühtlustamine – küll vormiriided, küll kõik muu, mis sinna juurde käib. Sellest need kulud tulevad.

15:38 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Mart Võrklaev, palun!

15:38 Mart Võrklaev

Aitäh, lugupeetud istungi juhataja! Lugupeetud ettekandja! Rahast oli juttu, aga ma küsin nüüd inimeste kohta. Ütlen endise omaavalitsusjuhina, et aeg-ajalt oleks oodanud Keskkonnainspeksioonilt rohkem tuge mitmesugustes menetlustes, kus oma hammas peale ei hakanud. Kõige lihtsam näide on romusõidukid, mis on selline laiem probleem. Kuidas te asjade kulgu näete? Kui nüüd toimub kahe asutuse kokkupanek, ilmselt n-ö juhtide tasemel võib mõni töökoht üle jääda, aga kuidas peaks minema mehitamine inspektorite ja ametnike tasemel? Kas selle ressursi arvel, mis vabaneb, saab n-ö põllule inimesi tööle juurde võtta? Kas on plaanis juurde võtta? Mida need analüüsid näidanud on või mis teie kava on? Kas see teenus läheb paremaks ja kas seal üldse on vajakajäämisi, inimeste puudust või mitte? Kas see organisatsioon hakkab kasvama või jääb pigem nii suureks, nagu moodustavad praegu kaks tükki kokku?

15:39 Keskkonnaminister Rene Kokk

Aitäh! Meil ei ole plaanis hakata inimeste arvu suurendama. Põhiline, kandev idee on ikkagi parema efektiivsuse saavutamine, ressursside parem kaasamine. Üks asi on kas või näiteks see, et Keskkonnainspeksioonil töötab 1313 infotelefon, kus on 24/7 inimene põhimõtteliselt olemas. Samas seal on ka kohti, mille puhul tegelikult oleks väga vaja, et need oleks Keskkonnaametil olemas. See on üks pluss, mis sealt tuleb. Aga jah, meil ei ole plaanis hakata inimeste arvu suurendama. Võimalik, et tööülesannete muutudes mõned inimesed äkki koondatakse. Aga võib-olla olete kuulnud, et me oleme algatanud protsessi, et vaadata üle, kas oleks mõistlik luua ka abiinspektori statuut analoogselt sellega, nagu meil on abipolitseinikud ja vabatahtlikud päästjad. Ma pigem näen seda, et anda seaduslik ja juriidiline alus inimestele, kes käivad meil kalakaitstes, kes on näiteks 5–6 aastat väga tublit tööd teinud. Praegu on see tegelikult reguleerimata tegevus. Vahest võiks keskkonna abiinspektori statuudi loomise abil kaasata rohkem inimesi, kes tahavad keskkonnakaitsetesse panustada, ja aidata sellega keskkonnainspektoreid. Sealt peaks pigem tulema lisajõud ja abi kogu ühiskonnale.

15:41 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Yoko Alender, palun!

15:41 Yoko Alender

Aitäh, austatud aseesimees! Hea minister! Meie jutt võib kuulajatele, kes meid interneti teel jälgivad, tunduda natukene liiga tehniliseks minevat. Tuleks tagasi väärtuste juurde – loodus, muide, on see väärtus, mida kõige enam Eesti inimesi nimetab kui temale tähtsat väärtust. Kas selle ameti ja inspeksiooni ühendamisel ikkagi on see sisuline eesmärk, et loodus saaks paremini hoitud? Kas te võiks

pühendada mõne minuti selgitamiseks, kuidas selle töö efektiivsus kasvab sisulises mõttes, keskkonnakaitse mõttes?

15:41 Keskkonnaminister Rene Kokk

Aitäh! Üks pluss, mis sellest ühendamisest tuleb, on see – olen selle enda jaoks nii mõtestanud –, et Keskkonnainspeksioon võib-olla toob ametisse rohkem seda teadmist, mis tegelikult, päriselt maastikul toimub üle kogu riigi. Ja amet võib-olla – mitte võib-olla, vaid kindlasti – ühtlustab inspeksiooniga seda teadmist ja arusaamist, kuidas loamenetlused käivad ja miks tihti üks või teine luba ühte või teist moodi välja antakse. Selle analüüsi käigus oleme selgeks saanud, et tihti on erinevate lubadega lood keerulised. Ja kui juba ametkonnad ise on raskustes ühe või teise loa tõlgendamisega, siis mida veel see vaene loa omanik peab tegema. See on kindlasti üks asi, mis läheb paremaks. Aga nagu ma enne ütlesin, kui kokku panna ressursid, mida kaks asutust kasutavad – nad ju ametlikult käivad väljas, pluss infovahetus ja muude ressursside kasutamine –, siis töö läheb kindlasti paremaks. Usun, et tänu sellele kindlasti ka toetus keskkonna valdkonnale tervikuna kasvab.

15:43 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Liina Kersna, palun!

15:43 Liina Kersna

Suur tänu, hea eesistuja! Austatud minister! Igalet asutusele on tema visuaalne identiteet hästi tähtis ja aastaid tagasi, kui ma olin valitsuse kommunikatsioonidirektor, sai valitsusasutustele loodud ühtne visuaalne identiteet. Vaatasin internetist, et Keskkonnaametil ja Keskkonnainspeksioonil on olnud kasutusel erinevad visuaalsed identiteedid. Kui nüüd need asutused liidetakse, kas siis hakkab see ühendamet kasutama ühtset valitsusasutuste identiteeti – see on siis kolm lõvi, kriips ja asutuse nimi?

15:43 Keskkonnaminister Rene Kokk

Jah, identiteet läheb ühesuguseks. Küll võetakse üle ja jäetakse inspektorite kasutusse inspeksioonis kasutusel olev vesiroosi sümbol. See on just Keskkonnainspeksioonile oluline olnud, et see identiteedi sümbol säiliks. See võetakse üle ja see tuleb kasutusele ka uues ühendametis. Siinkohal ma tunnustan küll nii Keskkonnainspeksiooni kui ameti juhti. Nad on ikka väga tublit tööd teinud! Kogu selgitustöö, kahe maja, kahe asutuse inimeste kaasamine on olnud muljetavaldav. Eelmine kord, ma arvan, jäi sellest natuke vajaka.

15:44 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Hanno Pevkur, palun!

15:44 Hanno Pevkur

Aitäh! Mul on natuke selline üldisem küsimus. Veidi rohkem kui aasta tagasi sai see mõte, et Keskkonnaamet ja Keskkonnainspeksioon ühendatakse, siin suures saalis punase kaardi elik ei läinud läbi. Kui te nüüd püüaksite kuidagi lühidalt kokku võtta, mis on aasta jooksul muutunud, et suur saal peaks oma seisukohta muutma. Aasta tagasi me ütlesime, et see ühendamine ei sobi. Nüüd te soovite selleks uuesti mandaati saata. Mis on peale selle, et minister on vahetunud, nüüd teistmoodi? Miks peaks Riigikogu meelt muutma ja hääletama teisti kui aasta tagasi?

15:45 Keskkonnaminister Rene Kokk

Aitäh! Jah, minister on vahetunud ja tollel ajal oli vist uus Keskkonnaameti juht värskest ametisse astunud ja nüüd on ka Keskkonnainspeksioonil uus juht. Miks eelmine kord punane kaart anti? Ma saan öelda seda, miks see minu arvates nii läks. Üks põhjus oli see, et piisavalt ei kaasatud protsessi nende kahe asutuse inimesi. Töötajad olid minu hinnangul – see on minu isiklik arvamus – võib-olla natuke vähe kaasatud ja tekkis see probleem, et hakati väga palju võib-olla otse ka Riigikogu liikmetega oma muredest rääkima. Inimesed olid infosulus. Ma arvan, et see oli üks peamisi põhjusi. Ja teine asi oli see, et ka siis oli väga tugevalt üleval küsimus, kas ikkagi on tagatud lubade andmise ja lubade kontrolli

lahus hoidmine, selle seaduspärasus. Need analüüsid on nüüd vahepeal tehtud ja kõik kinnitab seda, et mingit huvide konflikti ega vastuolu pole. Ja võib-olla vähem rolli ei mänginud asjaolu, et valimised olid tulemas.

15:46 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Kaja Kallas, palun!

15:46 Kaja Kallas

Aitäh! Hea minister! Olen ise olnud kahe organisatsiooni liitumise juures, üks neist läks edukalt, teine ei läinud edukalt. Minu arvates on väga oluline, kas kahe organisatsiooni kultuurid klappivad, ja mu küsimus lähtubki sellest. Kuidas te hindate: kas Keskkonnaameti ja Keskkonnainspektsiooni organisatsioonikultuurid klappivad nii, et see ühendamine, juhul kui Riigikogu annab selleks loa, läheb edukalt? Seda just selles mõttes, et uus organisatsioon hakkab hästi tööle?

15:47 Keskkonnaminister Rene Kokk

Aitäh, täiesti asjakohane küsimus! Nagu ma ütlesin, nii inspektsiooni kui ameti juht on väga tugevat tööd teinud, et nende kahe organisatsiooni inimesi kaasata ja hoida neid infoväljas, et saadaks aru, mis on ühendamise plussid ja mis on kitsaskohad, kuidas kavatakse edasi minna. Tõsi, on ka täna inimesi, kes ütlevad ausalt – ja väga hea, et ütlevad –, et mind te ei veena, mulle ei meeldi see mõte. Täiesti mõistlik! Nende 500+ inimese seas on kindlasti neid, kes ütlevad, et see mõte ei lenda.

Algselt, kui Vabariigi Valitsus andis ülesande teha analüüs ühendameti moodustamise kohta, siis oli seal kolmanda osapoolena sees ka Keskkonnaagentuur. Ma siiski võtsin Keskkonnaagentuuri praegu sellest plaanist välja. Mulle tundus, et kolme asutuse kokkuliitmine oleks olnud väga vaevaline, ja mul ei olnud usku, et see toimiks. Sellepärast me läksime edasi inspektsiooni ja ametiga. Praegu ma olen küll seda meelt, et nende organisatsioonikultuurid on väga sarnased ja kõik saab hästi toimima. Ma olen käinud väga palju üle Eesti kohapeal eri piirkondades. Olen suhelnud kohalike juhtidega nii inspektsioonis kui ka ametis ja võin küll öelda, et nad on täiesti positiivsed. Kuskilt ei ole tulnud tagasisidet, et see on halb, et kardetakse, et midagi läheb halvasti. Pigem on üteldud, et ressursside kasutamine läheb paremaks ja ka kliendi jaoks läheb kõik paremaks.

15:49 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Peeter Ernits, palun!

15:49 Peeter Ernits

Hea juhataja! Hea ettekandja! Eelmise ministri, hea kolleegi Kiisleri juhtimisel püüti kaks korda seda vägisi läbi suruda, aga mõlemal korral oli laupkokkupõrge ja anti punane kaart. Praegu, kolmandal katsel jätab eelnõu väga sümpaatse mulje, eriti selle pikad ja põhjalikud lisad. Kas tegu on olulise stiilimuutusega: kui mingi eelnõu tuleb, siis sellele lisatakse põhjalikud analüüsid, mis on veenvad ja oleks kasulikud paljudele eelnõudele? Või kas vähemalt Keskkonnaministeeriumi puhul on lootust, et edaspidi hakkabki eelnõudega kaasas käima selline põhjalik analüüs, mis meie tööd siin kergendab? Kas sellise ratsarünnaku aeg on läbi?

15:50 Keskkonnaminister Rene Kokk

Aitäh! Ma loodan küll. Aga ma kõigepealt tänan tunnustuse eest! Mul varasem kogemus puudub, aga kui see on paremaks läinud, siis ma loodan, et see on uus norm, et see saab nii olema. Mis ma oskan täienduseks öelda? Kaks asja, mis minule esimesel päeval ministeeriumis olles laua peale kukkusid, olid jäätmeseadus ja seesama ühendameti temaatika. Ühendameti temaatika ma panin kohe lauasatliisse kaheks-kolmeks kuuks ära ja jäätmeseaduse puhul oli ka selge, et mul ei ole mõtet siia saali tulla, kuigi olid plaanid, et peaks tulema uuesti ja katsuma asja ära teha, sest direktiivid nõuavad vastuvõtmist. Aga ma ei olnud valmis minema valitsusse eelnõudega, millest ma ei olnud veel lõpuni aru saanud.

Aga seda ma julgen küll öelda, et asi, mille eest ma olen väga palju seisnud, on kaasamine, kõikvõimalike erinevate osapoolte kaasamine. Seda nii jäätmeseaduse puhul, mille kohta ministeeriumile tehti märkusi, et oleks vaja rohkem kaasata ja rohkem analüüse teha – me olemegi neid teinud ja teeme veel –, kui ühendameti puhul. Nii et me oleme kaasanud küll ja tõesti pingutanud selle

nimel, et Keskkonnaministeeriumi ametnike kodutöö oleks võimalikult hästi tehtud, et seda ei peaks meie eest hakkama tegema Riigikogu komisjonid ja üldse kõik liikmed. Selles mõttes me oleme pingutanud jah.

15:51 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Kristina Šmigun-Vähi, palun!

15:51 Kristina Šmigun-Vähi

Aitäh, istungi juhataja! Lugupeetud minister! Te ütlesite, et organisatsioonide ühinedes inimeste arvu ei suurendata. Minu küsimus on selline. Kui need ametikohad, mis on kahes organisatsioonis, kokku pannakse, siis kui palju ametikohti jääb üle, et ei oleks topelttööd? Teisisõnu, kui palju inimesi – ma mõtlen, kuidas on viisakas seda sõnastada – peab oma töökohalt lahkuma?

15:52 Keskkonnaminister Rene Kokk

Aitäh! Minu aus vastus on see, et aruteludes nii inspeksiooni kui ameti juhiga me pole näinud – meil ei ole mingit salaplaani või kindlat teadmist, mida me tahaksime teie eest varjata –, et nii või nii palju inimesi läheb ära. Ei ole! See selgub kindlasti töö käigus. Ma julgen arvata, et võib olla mingeid töökohti, mis selle ühendamise puhul tõesti kattuvad, ja inimestele pakutakse võib-olla teist töökohta. Kui see töökoht ei sobi, siis ehk tõesti mõni inimene peab lahkuma. Aga üldiselt me ei näe, et esimese kahe aasta jooksul oleks kohti vaja väga vähendada. Pigem me seda ei näe, me töötame ikkagi üsna viimase piiri peal. Sellesama keskkonna abiinspektori ametikoha võimalik loomine on üks abimeede selleks, et keskkonnakuritegevuse vastu tõhusamalt võidelda. Tegelikult me näeme selgelt, et mitte ainult Eestis ja kogu Euroopas, vaid ka mujal maailmas ei ole keskkonnakuritegevus mitte langustrendis, vaid pigem tõusutrendis. Ja selleks, et mitte töötajaid juurde võtta ja ametkonda suurendada, on abiinspektori institutsiooni loomine üks võimalikke lahendusi, mis võiks aidata kaasata inimesi ühiskonnast.

15:53 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Urve Tiidus, palun!

15:53 Urve Tiidus

Aitäh! Keskkonna valdkonnas haakuvad ja pörkuvad väga erinevad huvid. Võtame kasvõi sellesama kõige tähtsama: A ja O – loodus ise, keskkond ise –, ja inimesed, kes seda kaitsevad, ja inimesed, kes tahavad sellest kasu saada. Minu küsimus on, kes sellest seadusest tulenevalt on kõige suuremad võitjad. Ja väike lisaküsimus: kas Läänemeri ja selle keskkond ka midagi võidab?

15:54 Keskkonnaminister Rene Kokk

Aitäh! Võitjad on minu arvates kõik osapooled, nii tavalised inimesed kui ka ettevõtjad, kes Keskkonnainspeksiooni ja Keskkonnaameti teenuseid kasutavad. Praegu on neil vaja teatud asjaolude puhul suhelda eri ametitega, seejuures tihti ka eri asukohtades, nüüd see kindlasti ühtlustub. Nagu ma enne ütlesin, üks asi, mida me oleme analüüsid näinud, on see, et lubadest arusaamine ja nende ühtne tõlgendamine nii Keskkonnainspeksioonis kui ametis vajab järeleaitamist. Kui ametnikel endal on teinekord raske neist aru saada, siis mida tahta inimestest, kellele me lubasid välja anname. Aga Läänemere keskkonda kindlasti seiratakse sama hästi ka tulevikus. See tegevus käib edasi, on väga palju toiminguid, mille käigus kogu aeg merekeskkonda monitooritakse. See otseselt ei puuduta seda ühendamist, see tegevus on igapäevane.

15:55 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Katri Raik, palun!

15:55 Katri Raik

Aitäh, eesistuja! Härra minister! Tahan teid väga tunnustada selle eest, et te tulite seda eelnõu tutvustama isegi väiksesse opositsioonierakonda – tõsi, koos minister Aabiga! See on väga sümpaatne.

See on aasta jooksul ainus kord, kui minister ise on oma eelnõuga omal vabal tahtel meie fraktsiooni tulnud. Et ka midagi küsida, siis ma küsin seda: kas see lihtsalt oli teie kui algaja teadmatus? Kas te ei teadnud, et see on ebatavaline liigutus? Ja kavatsete te edaspidi samamoodi teha?

15:56 Keskkonnaminister Rene Kokk

Aitäh! Ma pidasin seda täiesti mõistlikuks ja vajalikuks käiguks. Ma ei tahtnud siia tulla ega taha ka edaspidi tulla katsetama, kas läheb läbi või ei lähe. Oli ju igati mõistlik käia fraktsioonid läbi ja saada aru, mis on murekohad, negatiivsed kohad, ja mis on hästi. Ja ma ütlen tõsiselt, et meil oli väga palju kasu sellest käimisest. Me igas fraktsioonis käimise järel analüüsisime mingeid asju, saime juurde infot, mis on lahtised kohad. Nagu ma enne ütlesin: ei taha enam, et suured vaidlused ükskõik mis teemal jääksid komisjonidesse, nii et inimesed ja huvigrupid käivad hordide kaupa komisjonides ja kurdavad, et ministeerium ei võta nendega ühendust ja ei kaasa neid. See oli eesmärk. Ja ma tänan veel kord kõiki, kellega me kohtusime, hea tagasiside eest.

Kas ka tulevikus? Ma ei ütle, et me seda kindlasti iga eelnõuga teeme. Aga kui on selliseid asju, mille puhul ma pean vajalikuks saada teiste erakondade ja fraktsioonide tunnetust ja asju läbi rääkida, siis kindlasti ma olen alati valmis tulema. Ja kui keegi soovib ka midagi minu käest otse küsida, siis alati võib minu poole pöörduda. Olen valmis ka fraktsioonidesse tulema.

15:57 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Andrus Seeme, palun!

15:57 Andrus Seeme

Aitäh, lugupeetud eesistuja! Austatud minister! Meie kolleegile te olete juba vastanud, et töötajate arv jääb enam-vähem samaks või väheneb. Aga ühes analüüsis on kirjutatud, et lubade menetlus läheb kordades lühemaks ja palju rohkem hakatakse olema kohapeal looduses ja rikkumisi ennetama, ma ei tea, kolme kuuga, kui enne oli 14 kuud või midagi. Mille alusel see efektiivsus tuleb? Võib-olla inimesed tahavad teada. Kas see alus on see, mis te siin mainisite, et tulevad abiinspektorid, või hakkavad tänased töötajad poole kiiremini tööle?

15:58 Keskkonnaminister Rene Kokk

Aitäh! See konkreetne protsesside kiirenemine ei ole mingil juhul seotud abiinspektorite teemaga. Efekt tuleneb sellest, et kui täna meil on ikkagi kaks asutust, kes ajavad, ütleme, maastikul oma asja, siis ühendametis vaadatakse üle, mis rolle on võimalik kokku panna. Kui kuskil piirkonnas juba Keskkonnaameti inimene on, siis sinna ei peaks ekstra hakkama sõitma kohale veel keegi teine selleks, et mingit asja menetleda. Ja seesama Keskkonnainspektsiooni telefon 1313 – see töötab 24/7 ja saab kasutada selle võimalusi, kui kuskil on mingisugune kahju tekkinud. Nii saab info kiiremini kokku, konkreetse regiooni ametnik saab kohe reageerida. Ma usun, et see toimib ka päriselus, mitte ei lähe asjad ainult paberi peal paremaks ja kiiremaks.

15:59 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Heiki Kranich, palun!

15:59 Heiki Kranich

Aitäh! Lugupeetud minister! Aastaid tagasi oli inspektsiooni kõige suurem probleem nende kehva varustatus erineva tehnikaga ja nad ei saanud tegelikult oma ülesannetega just liiga hästi hakkama. Kui nende tehnilist varustatust parandati, muutus ka inspektsioon selgelt võimekamaks. Mind tegi natuke murelikuks teie väljaõeldu, et kui te vaatate kokkuhoiukohti, siis üks võimalus on ehk just veesõidukite ja muude tehniliste vahendite kokkutõmbamine. Mul ei olegi küsimust, mul on teile selline tungiv soovitus. Vaadake, et te sellise kokkuhoiuga liiale ei lähe ja inspektsiooni võimekust üldse maha ei tõmba!

15:59 Keskkonnaminister Rene Kokk

Aitäh! Võtan selle teadmiseks. Pigem ma mõtlesin nende kahe asutuse vahendite ühist paremat kasutamist. Nagu ma just enne näite tõin, pahatihti on selliseid olukordi, kus mingisse piirkonda, kus

Keskkonnainspeksiooni või ameti inimene juba on, läheb üht teist asja menetlema teise asutuse esindaja. See tegelikult on maksumaksjale asjatu kulu. Asi oleks mõistlik ära teha ühe käiguga, näiteks tagasi tülles teha 10-kilomeetrite haak ja ka teine sündmuskoht üle vaadata. Jah, aga me võtame selle ettepaneku teadmiseks.

16:00 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Indrek Saar, palun!

16:00 Indrek Saar

Aitäh, lugupeetud eesistuja! Austatud minister! Ka mina tunnistan, et meil oli võimalus fraktsioonis kohtuda nii ameti kui inspeksiooni juhiga ja ka ministriga sellel teemal aru pidada. Seal jäi positiivsena kõlama, et asutused ise on võrreldes eelmiste kordadega tunduvalt põhjalikumalt saanud mõelda, mida see endaga kaasa toob. Aga murekohana jäi kõlama muu hulgas see, et me saame ju aru, et tegelikkuses on selle jaoks, et see ühendasutus hakkaks korralikult tööle, vahendeid juurde vaja. Nagu te ka ise olete oma vastustes öelnud, seda otsest kokkuhoiu kohta on väga raske leida. Vastupidi, tegelikult on vajadus märkimisväärselt raha juurde leida selle jaoks, et palgatasemeid ühtlustada, selle jaoks, et sisulist tööd teha. Ja nagu te ütlesite, ka korruptsioonirisk keskkonna valdkonnas üha suureneb, mis tähendab, et palka tuleb tõsta kõigil, mitte ainult neil ametnikel, kellel on olnud madalad palgad. Mis summat te riigieelarvest taotlete selle jaoks, et seda reformi rahastada? Mis on teie kokkulepped kas Rahandusministeeriumi või valitsuse tasandil? Millal ja kui palju täiendavaid vahendeid ette nähakse?

16:01 Keskkonnaminister Rene Kokk

Aitäh küsimuse eest! Numbritest on ainukesed, mis ma praegu välja saan tuua, need numbrid, mis ma juba ütlesin. Otsekulud ühendamiseks on 450 000 eurot – see on praeguseks välja kalkuleeritud. Sellest 200 000 katab Rahandusministeerium ja ülejäänud tuleb Keskkonnaministeeriumi valitsusala eelarvest. See 200 000 eurot võimalikku kokkuhoidu – see on ikkagi pigem konservatiivne arvutus. Ma loodan, et kokkuid saab olema pigem natuke suurem. Nagu ma enne mainisin, kõik need kontoripinnad jne. Aga tõsi on see – ja ma võin julgelt öelda, et ma olen kogu aeg seda pildil hoidnud –, et palgaküsimus on probleem eeskätt kahes ministeeriumis. Need on nii Maaeluministeerium kui Keskkonnaministeerium. Siin tuleb edasi minna. Eelmine keskkonnaminister juba tegi väga jõulisi samme ja aitas Keskkonnaministeeriumi valdkonda selles mõttes kõvasti edasi. Aitäh Siimule selle eest! Eelmisel aastal ka minul õnnestus ainukese ministeeriumina meie haldusalasse 0,9% palgatõusu saada, see raha ei läinud mitte ministeeriumisse, vaid Keskkonnainspeksioonile ja Keskkonnaametile valdavalt palgatõusudeks. Olenemata sellest, kas me need kaks asutust liidame või ei liida, palkade probleem on meil nagoonii. Nii et mina saan kinnitada ainult seda, et RES-i läbirääkimistele lähen ma jälle raha juurde küsima. Ja ma olen seda ka valitsuses markeerinud, et kui me jõuame ühel päeval selleni, et peame hakkama palkasid kärpima, siis kindlasti ei peaks Keskkonnaministeerium seda tegema sama lauaga üle välja. Siis me peaksime katsuma kõigepealt tööpered, mille uuringuid meil igal aastal ju tehakse, ühtlustada ja siis hakkama edasi vaatama. Ma leian, et ministeeriumide haldusalad ja ühesugused tööpered peaksid saama ühesugust tasu. Selle eest olen ma seisnud seni ja seisan ka edaspidi.

16:04 Aseesimees Siim Kallas

Urmas Kruuse, palun!

16:04 Urmas Kruuse

Aitäh, austatud istungi juhataja! Auväärt minister! Te ühes oma vastuses ütlesite, et te püüate kokkuid saavutada ka sellega, et ametnikud ei sibaks ringi, vaid saaks mingid asjad ära teha loogiliselt. Võiks justkui eeldada, et tekivad sellised polüfunktsionaalsed ametnikud. Kas tekivad, on selle küsimusega kaasnev aspekt. Ja teine aspekt on see, et kui me räägime inspeksiooni tööst ja keskkonnaaenuliku tegevuse avastamisest – ütleme niimoodi –, siis kas selle ühinemise arutelu käigus oli juttu ka sellest, et need inspektorid või muud töötajad vajaksid teatud pädevusi juurde, et nad

saaksid efektiivsemalt töötada? Ma pean silmas ka seda, et on vist teatud toimingud, mida ilma politseid kaasamata teha ei saa. Kas arutati seda, et anda neile teatud pädevusi, mis võimaldaksid riigil paremini keskkonda kaitsta?

16:05 Keskkonnaminister Rene Kokk

Aitäh! Eelmisel aastal, üsna alguses, kui ma ametisse asusin, olid mul kohtumised kõigi allasutuste juhtidega. Ja üks esimesi kohtumisi oli Keskkonnainspektiooni juhiga. Me kaardistasime minu palvel, mis on need kohad, mis vajavad eeskätt abistamist, et ka neid teie mainitud kitsaskohti kõrvaldada. Tänapäevaks me oleme suutnud edasi liikuda nii palju, et umbes kuu aega tagasi ma sain ühe laua taha lisaks endale nii siseministri kui justiitsministri, Politsei ameti peadirektori ja riigiprokuröri. Selle koosoleku käigus me kirjutasime alla deklaratsioonile, kus kõik ministeeriumid kinnitavad, et keskkonnakuritegevus on väga oluline prioriteetvaldkond, millega hakatakse rohkem tegelema. Lisaks sellele on meil Justiitsministeeriumiga käsil töö, et saada nn kuritegevuskataloogi juurde keskkonnakuritegevust puudutavaid jälitustoimingu tegevusi. Nüüdseks oleme siimaani jõudnud, et on kaks asja, mis me sinna juurde saame panna ja millega Justiitsministeerium koostöös meiega tegeleb. Sinna lisatakse rahvusvaheline keskkonnaalane kuritegevus, et anda sellevastasele tööle rohkem kandepõhja ja vabadusi koostöös PPA-ga seda uurida. Teiseks keskkonnalubadealane tegevus – sellealastele rikkumistele on vaja jõulisemalt reageerida, et seda kuritegevusliiki ohjeldada. Sellised tegevused on töös.

16:06 Aseesimees Siim Kallas

Heiki Kranich, palun!

16:07 Heiki Kranich

Aitäh! Lugupeetud minister! Selleks et see inspektiooni ja ameti ühendamine õnnestuks, tuleb tõenäoliselt teha ära veel väga palju tööd. Aga etteruttavalt küsin, kas teil on ka muid ümberkorralduse mõtteid: midagi ühendada, lahutada, korrutada ja jagada?

16:07 Keskkonnaminister Rene Kokk

Praegu on töös võimalik Maa- ja Regionaalameti moodustamine. See töögrupp alles teeb tööd. Aga mis puudutab seda ühendametit, millest me praegu räägime, siis kui me saame selle protsessi lõpuni viidud ja ühendamet hakkab aastal 2021 ilusti tööle, siis ehk me analüüsime veel ja vaatame, kas on äkki Keskkonnaagentuurist mingisuguseid teenuseid mõistlik sinna üle viia. Ma lihtsalt ei tahtnud seda praegu käsile võtta sellepärast, et protsessi mitte liiga keeruliseks ajada. Aga võimalik, et me läheme selle protsessiga edasi.

16:08 Aseesimees Siim Kallas

Indrek Saar, palun!

16:08 Indrek Saar

Ma küsin korra täpsustavalt: kas te võiksite siiski öelda, kui suur on teie taotlus järgmise aasta riigieelarvest ühendasutusega seoses? Kui palju te kokku raha nii tegevuskuludeks, investeringuteks kui ka palgakuludeks taotlete?

16:08 Keskkonnaminister Rene Kokk

Aitäh! Mul ei ole neid summasid praegu olemas. Ma kindlasti saadan teile kirjalikult selle info edasi.

16:08 Aseesimees Siim Kallas

Peeter Ernits, palun!

16:08 Peeter Ernits

Hea juhataja! Hea ettekandja! Ma leidsin siit analüüsist selliseid väga huvitavaid turbolahendusi. Näiteks kui põder räsib kellegi metsa või hani põldu, siis praegu kulub selleks, et inspektorid kohale jõuaksid, kaks kuni kolm päeva. Aga muudatuse tulemusena kulub 3–5 tundi. Või teine asi: kui on mingi

haruldane elajas, tehakse talle püsielupaik, siis seni on eramaadel vahest 10 aastat eraomanikku kotitud, nüüd aga äkki 1–2 aastat, kui nüüd sellele heakskiidu anname. Kust selline pöörane turbovõimekus äkki tekib? Kui me nüüd paneme asutuse A ja asutuse B kokku ja ütleme, enam ei pea kahel eraldi autod olema, kust siis ikkagi selline pöörane progress tuleb?

16:10 Keskkonnaminister Rene Kokk

Aitäh! Ma selle koha pealt pean usaldama Keskkonnainspeksiooni ja ameti juhte ja nende meeskondi, kes on seda tööd teinud. Nemad on kõike hinnanud ja analüüsinud ja kinnitavad, et kahe ameti liitmise korral saab vahendeid paremini kasutada ja üldse on võimalik tööspetsiifikast lähtudes kogu tööd efektiivsemaks teha.

16:10 Aseesimees Siim Kallas

Urmas Kruuse, palun!

16:10 Urmas Kruuse

Aitäh, lugupeetud istungi juhataja! Auväärt minister! Minu teine küsimus on ajendatud teie vastusest minu esimesele küsimusele. Iseenesest on see tore, et need institutsioonid jälle laua taga koos istusid, nad on aeg-ajalt ikka seal käinud. Ma väga loodan, et mida rohkem nad koos käivad, seda rohkem sellest kasu on. Ma lihtsalt küsin sellise jätkuküsimuse. PRIA-l on olnud umbes samasugused töö sisu probleemid, mis puudutavad teatud toetuste väärkasutamist. Kas oli ka juttu sellest, mis on need riskid? Miks ei taheta teatud jälitustegevust või sellega kaasnevat tegevust – pean silmas avastamist – inspektoritele anda? Oli tollel koosolekul üldse juttu, mis need põhiriskid on?

16:11 Keskkonnaminister Rene Kokk

See analüüs käib praegu edasi, aga üldiselt jõudsimme kõikide osapoolte tõlgendustega sinnamaale, et praegu on täielikult olemas seaduslikud võimalused ikkagi neid toiminguid teha – ka praegu, ilma et me annaksime siis, kui ma teist õigesti aru sain, inspeksioonile jälitusasutuse õigused. Seda vajadust ei ole. Ent me otsime võimalusi, kuidas edasi minna. Üks kitsaskoht on võib-olla olnud ka see, et PPA esindajana ei ole alati Keskkonnainspeksioonil vastas üks inimene, kes oleks alati konkreetne partner. Eri kuritegude puhul võiks alati olla üks partner. Praegu eri kuritegudega seotud protseduuride juures see partner PPA-s vahetub. Oleks parem, kui keegi oleks rohkem asjaga kursis, et oleks ühed ja samad inimesed, et nad teaksid tausta ja kogu seda *know-how*'d. Keskkonnakuritegevus on väga spetsiifiline kuritegevus ja selle ohjeldamiseks on vaja erialaseid teadmisi. Aga me tegeleme sellega ja ma loodan, et me jõuame koostöös PPA-ga sinnamaani, et me leiame selle efektiivsema lahenduse, et see asi toimiks hästi, paremini kui varem.

16:12 Aseesimees Siim Kallas

Aitäh, lugupeetud minister! Rohkem küsimusi teile ei ole. Ma palun siia Riigikogu-poolseks ettekandjaks keskkonnakomisjoni esimehe Erki Savisaare.

16:13 Erki Savisaar

Austatud juhataja! Lugupeetud kolleegid! Keskkonnakomisjon arutas seda eelnõu möödunud nädala teisipäeval, 5. mail. Arutelu juures olid lisaks komisjoni liikmetele ka keskkonnaminister Rene Kokk, Keskkonnainspeksiooni peadirektor Olav Avarsalu, Keskkonnaameti peadirektor Riho Kuppert, Keskkonnaameti ja Keskkonnainspeksiooni ühendamise projektijuht Karl Laas. Minister tegi meile ülevaate ühendamise plaanist ja tegi seda sama hästi nagu hetk tagasi siin suure saali ees. Keskkonnaameti peadirektor Riho Kuppert tegi põhjalikuma ettekande keskkonnavaldkonna ühendamise loomisest, mis on esitatud ka siin eelnõu juures esimese lisana. Keskkonnainspeksiooni peadirektor Olav Avarsalu kinnitas, et asutuste ühendamise käigus paranevad võimalused järelevalve korras mõjutada isikute käitumist, sest kaob ära üks struktuuribarjäär. Karl Laas sõnas, et võrreldes varasemate katsetega neid ameteid ühendada on seekord mindud süvitsi ja töörühmad on ühendamise ettevalmistamiseks teinud tööd võrdsuse põhimõttel. Kuna ühendamise eelnõu on minister käinud tutvustamas ka fraktsioonides, siis komisjoni liikmetel palju lisaküsimusi ei olnud ning tehti konsensuslikult suurele saalile ettepanek esimene lugemine lõpetada. Aitäh!

16:15 Aseesimees Siim Kallas

Kas kaasettekandjale on küsimusi? Küsimusi ei ole. Aitäh! Nüüd on võimalik fraktsioonide esindajatel kõnet pidada. Läbirääkimistel osalemise soovi ei ole. Loen läbirääkimised lõppenuks ja ka esimese lugemise lõppenuks. Muudatusettepanekute esitamise tähtajaks on 27. mai kell 17.15.

---

8. 16:15 Pühade ja tähtpäevade seaduse ning Eesti lipu seaduse muutmise seaduse eelnõu (172 SE) esimene lugemine

16:16 Aseesimees Siim Kallas

Järgmine päevakorrapunkt, nr 8, Vabariigi Valitsuse algatatud pühade ja tähtpäevade seaduse ning Eesti lipu seaduse muutmise seaduse eelnõu numbriga 172 esimene lugemine. Ettekandjaks palun sotsiaalminister Tanel Kiige.

16:16 Sotsiaalminister Tanel Kiik

Lugupeetud Riigikogu aseesimees! Austatud Riigikogu liikmed! Lubage esitleda Vabariigi Valitsuse algatatud pühade ja tähtpäevade seaduse ning Eesti lipu seaduse muutmise seaduse eelnõu 172. Sama teemat on tegelikult arutatud parlamendis juba mitu kuud. Antud eelnõu ettepaneku esitas tegelikult Lastekaitse Liit koos erinevate partneritega eelmise aasta lõpus, vahepeal oli see arutelu tulenevalt koroonaviiruse levikust arusaadavalt edasi lükatud. Osaliselt samasisulise ettepaneku on esitanud Reformierakonna fraktsioon ja Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon ning ma eeldan, et sellel ettepanekul on päris laiapõhjaline valitsuse ja ka opositsiooni toetus. Me räägime lastekaitsepäeva riiklikuks tähtpäevaks ja lipupäevaks muutmisest. See on märgiline samm, et pöörata tähelepanu laste õigustele, ühtlasi väärtustada lastega töötavaid spetsialiste. Otsus hakata tähistama lastekaitsepäeva riikliku tähtpäevana ...

16:17 Aseesimees Siim Kallas

Üks hetk! Härrased keskkonnakaitseaktivistid, kas te võiksite oma juttu jätkata väljaspool saali? Ei pane nagu tähelegi! Härra Savisaar ja teised, olge lahked ja jätkake väljaspool saali! Palun, härra minister!

16:18 Sotsiaalminister Tanel Kiik

Aitäh! Jah, lastekaitsepäeva riiklikuks tähtpäevaks ja lipupäevaks muutmine on märgiline samm, et juhtida tähelepanu laste õigustele, väärtustada lastega töötavaid spetsialiste. Otsus hakata tähistama seda päeva riikliku tähtpäevana ja ühtlasi heisata riigilipp kannab endas sõnumit, et ühiskonnas on lapsed väärtustatud samamoodi kui emad ja isad, kellel täna on mõlematel päevad ette nähtud, ja samamoodi ka vanavanematel, kellel on riiklik tähtpäev, küll aga ei ole hetkel see veel lipupäev. Vanavanemate päeva tähistatakse juba praegu Eestis, nagu öeldud, riikliku tähtpäevana, kuid veel mitte lipupäevana. Laste kõrval, ma arvan, on oluline pidada meeles ka vanavanemaid, mistõttu on asjakohane muuta analoogselt lastekaitsepäevaga ametlikuks lipupäevaks ka vanavanemate päev. Seeläbi on tõesti lapsed, emad, isad ja vanavanemad kõik võrdselt koheldud.

Vanavanemate päeva eesmärk on tänada vanavanemaid ning avaldada neile austust laste ja lastelaste kasvatamise, jagatud hoole ning armastuse eest. Tähtpäev aitab lastel saada teadlikumaks sellest, millist tugevust, teadmist ja elutarkust vanavanemad pakkuda suudavad. Kahtlemata tihendab see eri põlvkondade suhtlemist ja vastastikust mõistmist.

Täpsemalt muudetakse selle konkreetse pühade ja tähtpäevade seaduse ning Eesti lipu seaduse muutmise seadusega pühade ja tähtpäevade seadust, täiendades riiklike tähtpäevade loetelu lastekaitsepäevaga, samuti täiendatakse Eesti lipu seaduses esitatud lipupäevade loetelu nii lastekaitsepäeva kui ka vanavanemate päevaga. Nii et kokku on põhimõtteliselt kolm muudatust seadustesse sisse viidud.

1. juuni lipupäevana toob esile lastekaitsepäeva sõnumi tähtsuse, milleks on laste heaolu ja kaitse väärtustamine Eesti ühiskonnas. Meie hinnangul on muudatusel ka üldine positiivne sotsiaalne mõju laste ja lastega perede heaolule. Esialgse ettepaneku täiendada pühade ja tähtpäevade seadust selle punktiga, mis sätestab 1. juuni lastekaitsepäevana riiklikuks tähtpäevaks ja lipupäevaks, esitas 30. detsembril 2019 Lastekaitse Liit koos erinevate lapse õiguste ja heaolu eest seisvate

organisatsioonidega. Ettepanekut toetasid Eesti Asenduskodu Töötajate Liit, Eesti Avatud Noortekeskuste Ühendus, Eesti Lasteaednike Liit, Eesti Lastearstide Selts, Eesti Lasterikaste Perede Liit, Eesti Linnade ja Valdade Liit, Eesti Noorteühenduste Liit, Eesti Sotsiaaltöö Assotsiatsioon, Eesti Vaimse Tervise ja Heaolu Koalitsioon, Eesti Õpilasesinduste Liit, MTÜ Igale Lapsele Pere, MTÜ Lastekaitse Liit, MTÜ Oma Pere, SA EELK Perekeskus, SEB Heategevusfond, Tartu Ülikooli üliõpilasesindus, Vabaühenduste Liit ning lisaks ka Sotsiaalministeerium ja Sotsiaalkindlustusamet.

Sel teemal pidasime läbirääkimisi jaanuaris ka rahvastikuminister Riina Solmaniga, kes samuti pidas oluliseks muudatuse tegemist. Kaalusime ühelt poolt lastekaitsepäeva tähistamise küsimust, mis oli konkreetse ettepanekuna esitatud, ja leidsime, et oleks mõistlik täiendada seadust ka vanavanemate päeva põhimõttega. Seetõttu just sellisel kujul see seaduseelnõu Vabariigi Valitsusel ongi algatatud. Usun, et mõlema päeva tähistamine annab ühest küljest märku põlvkondadeülesest sidususest, rõhutab ja tuletab meelde nii laste kui ka vanavanemate rolli, mõlema panuse väärtustamist nii perekonnas kui ka ühiskonnas laiemalt. Nagu varem viidatud, kuna seda teemat on käsitletud, vähemasti lastekaitsepäeva võtmes, juba ka varem siin saalis või parlamendis tervikuna, usun, et eelnõul ja põhimõttel võiks olla kogu parlamendi toetus. Aga tänan teid tähelepanu eest ja olen valmis vastama küsimustele. Aitäh!

16:21 Aseesimees Siim Kallas

Küsimused. Taavi Rõivas, palun!

16:21 Taavi Rõivas

Aitäh! Nii nagu te ise juba ütlesite, siis sarnase sisuga ja kohati isegi sõna-sõnalt sama eelnõu esitasid opositsiooni liikmed juba jaanuaris. Aga millest ma aru ei saanud, on see, et te ütlesite, et COVID-i kriisi tõttu oli see vahepeal justkui ootel. Ma vaatan, millal see eelnõu teil on esitatud. Valitsus arutas seda 26. märtsil, päeval, mil Eestis nakatus 134 inimest. Ja te esitasite selle Riigikogule 6. aprillil, samuti ajal, mil kogu see kriis oli veel täiesti tipus, puudu oli kaitsevahenditest, vaja oli tegeleda väga paljude teemadega. Öelge palun, kust on tulnud see mõte, et keset kõige suuremat kriisi hakata välja töötama eelnõu, mis tegelikult on parlamendi menetluses juba olemas. Kas see on nii hädavajalik, et selle eelnõu autorina läheb kirja Vabariigi Valitsus?

16:22 Sotsiaalminister Tanel Kiik

Täna küsimuse eest! Ma eeskätt viitasin asjaolule, et mulle teadaolevalt parlament ise otsustas Sotsiaaldemokraatliku Erakonna ja Reformierakonna algatatud eelnõude menetlemist mõnevõrra edasi lükata. Kui mul on vale info, siis muidugi täpsustage. Mis puudutab meie esitatud ettepanekut, siis tõepoolest, esmase n-ö indikatsiooni, et seda ettepanekut tuleks toetada, andsin 18. detsembril 2019. Siis ei olnud veel tegemist koroonaviiruse kriisiga. Selle eelnõu väljatöötamist alustasime koostöös rahvastikuministriga jaanuaris 2019, ka siis ei olnud tegemist koroonaviiruse kriisiga, COVID-19 levikuga. Eelnõu kui sellise algatasime 14. veebruaril 2020, ühiselt edastasime Vabariigi Valitsusele, mille päevakorda ta pärast kooskõlastusringi tõesti jõudis 26. märtsil. Selles mõttes on teil õigus. Aga nagu te valitsust pikka aega juhtinud peaministrina kahtlemata teate, siis valitsuse istungil üldjuhul ei avata kõiki kümnet või kahtekümnet punkti. Ka see konkreetne punkt tol päeval ei leidnud loomulikult pikka käsitlemist. Ehk me arutasime tõesti sellel päeval kabinetinõupidamisel laiemalt COVID-19 kriisiga seotud küsimusi, aga formaalne heakskiit sarnaselt muude päevakorras olnud punktidega anti sellel hetkel. Ma arvan, et seda edasi lükata või välja võtta oleks olnud teistpidi natukene võib-olla arusaamatu, kuna see ei nõudnud mingit ajalist ressursi. Nagu öeldud, eelnõu oli varem välja töötatud, eelnõu oli varem esitatud, eelnõu oli varem algatatud. Valitsuse otsused, nagu te endise peaministrina teate, ei eelda laiapõhjalist arutelu valitsuses, kui need on juba varem kooskõlastusringi läbinud ja sisuliselt heakskiidu saanud.

16:24 Aseesimees Siim Kallas

Liina Kersna, palun!

16:24 Liina Kersna

Aitäh, austatud eesistuja! Hea minister! Mäletan hästi, kui peaminister Jüri Ratas Riigikogu ees sai mandaadi valitsuse moodustamiseks. Ta rõhutas siis koostöö olulisust ja ka opositsiooniga koostöö olulisust. Eelmine nädal nägime me seda, kuidas teie erakonna fraktsiooni ettepanekul hääletati välja Jüri Jaansoni seaduseelnõu, mida toetasid nii kultuurikomisjon kui ka sotsiaalkomisjon, mida mõlemat juhivad keskerakondlased. Täna sain ma teada, et minu algatatud seaduseelnõu, mis on läbinud esimese lugemise, on samuti juba otsustatud maha hääletada, kuigi sellel on laiaulatuslik haridusvaldkonna toetus. Ma ei räägi üldse lisaelarve muudatusettepanekutest, mis praktiliselt kõik hääletati maha. Ma küsin teie käest: kus on koostöö opositsiooniga?

16:25 Sotsiaalminister Tanel Kiik

Täna küsimuse eest! Ma arvan, et koostöö on igapäevaselt siiski. (Sumin saalis.) Nii on see näiteks olnud koroonakriisi ajal, ma tean, et vanematekoguga on peaministril olnud pidevalt kohtumised, arutelud. Kas või konkreetse muudatusettepaneku raames, nagu öeldud, on ju Lastekaitse Liidu ettepanekule avaldanud avalikku toetust nii Reformierakond kui ka Sotsiaaldemokraatlik Erakond. Nüüd on ka valitsusk koalitsioon algatanud selle eelnõu, täiendades seda veel vanavanemate päeva põhimõttega. Ma arvan, et seda algatuse au võivad minu poolest jagada kõik viis parlamendierakonda. Nagu öeldud, algne au kuulub siin siiski Lastekaitse Liidule. Ma arvan, et koostööd tuleb teha loomulikult paremaks, tõhustada.

Kui neid konkreetseid eelnõusid kommenteerida, siis mis puudutab härra Jaansoni esitatud ettepanekuid, siis neid põhimõtteliselt Sotsiaalministeerium toetas ja toetab loomulikult jätkuvalt. Kui me räägime vaegkuuljate ja kurtide küsimusest, neile rahvusringhäälingu saadete ja programmi kättesaadavaks tegemisest, siis see on kahtlemata õige suund. Tegelikult seda suunda me oleme mõnes mõttes toetanud ja rakendanud ka koroonaviiruse kriisi ajal, kui oleme leidnud võimaluse tõlkida pressikonverentse just nimelt viipekeelde. Kahtlemata peaks sellega edasi liikuma, selles pole üldse küsimust. Mis puudutab teisi eelnõusid, siis igal eelnõul on mingi eellugu, arutame siis ühekaupa.

16:27 Aseesimees Siim Kallas

Hanno Pevkur, palun!

16:27 Hanno Pevkur

Rõõm kuulda, et see koostöö on nii tõhus, et ei jõua kohe järke pidada. Aga meil on pärast valitsuse suurepärast eelnõu ees veel kaks punkti ja need on sisuliselt samad eelnõud. Ma vaatan, et nende järgnevate punktide kohta andis Vabariigi Valitsus oma arvamuse 13. veebruari istungil. 13. veebruaril arutati sotside ja Reformierakonna ettepanekut lastekaitsepäeva teemal ja eesmärki üldiselt toetati. Isegi kui te valitsuse liikmena olete ametis olnud veidi üle aasta, siis peaministri büroo endise juhina te teate väga hästi, et Riigikogus on olemas muudatusettepanekute formaat. Miks selline väiklane jonnijamine, et seal oleks valitsuse tempel peal, on teie jaoks nii oluline? Selle asemel oleks võinud esitada muudatusettepaneku suure tõenäosusega liidetavate sotside ja Reformierakonna eelnõude kohta.

16:28 Sotsiaalminister Tanel Kiik

Täna küsimuse eest! Ei, see ei ole minu jaoks nii oluline.

16:28 Aseesimees Siim Kallas

Annely Akkermann, palun!

16:28 Annely Akkermann

Suur tänu, lugupeetud juhataja! Lugupeetud minister! Mulle siiski meenus, et Keskerakond on teinud opositsiooniga väga konstruktiivset koostööd ühe eelnõu küsimuses. See oli see apteegireformi tagasipööramise nurjamine, kui nii võib öelda. Üks koostööpunkt Reformierakonnal ja Keskerakonnal kindlasti on. Aga kui kriisiperiood algas, siis opositsioon ju lubas mitte kritiseerida või olla vähemasti tagasihoidlik kriitikaga valitsuse suhtes, kuna olukord oli kõigile nii uus. Miks valitsus ei soovinud vastata samaga, vaid asus kiirel ajal siiski oma eelnõu välja töötama?

16:29 Sotsiaalminister Tanel Kiik

Aitäh küsimuse eest! Nagu viitasin, siis küsimus oli jah selles, et seda konkreetset ettepanekut olime toetanud juba varem, see puudutab Lastekaitse Liidu ettepanekut. Meie ettepanek oli koos rahvastikuministriga tõesti selline, et laiendada seda spektrit ka vanavanemate päevale. See, kas see on eraldi eelnõu, ühiseelnõu, kokkuliidetud eelnõu, muudatusettepanek – ma arvan, et see on juba õigustehniline küsimus. Minu jaoks see ausalt öeldes ei ole kindlasti mitte kõige olulisem asja juures.

16:29 Aseesimees Siim Kallas

Kristina Šmigun-Vähi, palun!

16:29 Kristina Šmigun-Vähi

Aitäh, lugupeetud istungi juhataja! Lugupeetud minister! Mul oli tõeliselt kurb kuulda seda vastust, mis te andsite kolleeg Liina Kersna küsimusele vastates. Kas te tõesti näete koostööd ja miks te ikkagi opositsioonierakondade eelnõusid tagasi lükkate?

16:30 Sotsiaalminister Tanel Kiik

Täna küsimuse eest! Nende eelnõude sisu on ju suures osas kattuv, mitte üleni, aga väga laias ulatuses. Ma usun, et poliitikas kõige olulisem on sisu, mitte vorm. Kui sisuliselt ollakse ühel lainel, ühel nõul, siis ei tohiks ju olla oluline, kes on eelnõu algataja, kes on selle koostaja. (Naer saalis.) Veel kord, minu poolest võivad seda ettepanekut enda omaks pidada kõik parlamendifraktsioonid. Nagu öeldud, algne au kuulub nii või naa Lastekaitse Liidule ja loetletud organisatsioonidele, kes selle [pöördumise] esitasid. See küsimus ongi, ma arvan, mõlemat pidi rakendatav.

16:31 Aseesimees Siim Kallas

Taavi Rõivas, palun!

16:31 Taavi Rõivas

Aitäh! Selles, kas jaanuarist kuni aprillini ja ka tänasel päeval selle kriisi jooksul on mõistlik eraldi eelnõu koostada, seda arutada, kooskõlastada ja menetleda, jääme me ilmselt eri meelele. Aga ma võtsin need eelnõud ette. Okei, ma olen oma fraktsioonikaaslaste eelnõu suhtes võib-olla erapoolik, nii et võtame sotsiaaldemokraatide eelnõu ja võrdleme seda valitsuse esitatud eelnõuga. Tõepoolest, see on sõnasõnalt sarnane, ühe erinevusega, on lisatud, et septembrikuu teine pühapäev on vanavanemate päev. Kõik, kogu täiendus. Kas selle väikese täienduse pärast sotsiaaldemokraatide eelnõuga võrreldes oli päriselt vaja eraldi mitu kuud seda kõike menetleda? Kas me võiksime kokku leppida hoopis sellises asjas, et valitsus võtab oma eelnõu tagasi ja toetame koos näiteks kas või sotsiaaldemokraatide eelnõu? Kas teie jaoks oleks selline asi mõeldav? Mina reformierakondlasena olen valmis sotsiaaldemokraatidele selle au andma, kui see teid lohutaks.

16:32 Sotsiaalminister Tanel Kiik

Täna küsimuse eest! Mis puudutab hetkeseisu, siis need eelnõud, nagu öeldakse, on nii kooskõlastatud kui ka põhiseaduskomisjonis arutelul olnud. Ei tundu küll hetkel mõistlik hakata eelnõu tagasi võtma olukorras, kus ta siiski on mõnevõrra terviklikum kui teised kaks eelnõu. (Hääled saalist.) Veel kord: ei ole. Kui võrdleme Reformierakonna eelnõuga, siis seal on kaks erinevust, mis puudutasid eelnõu sõnastust, ja nii nagu kolleeg viitas, on sotsiaaldemokraatide eelnõuga võrreldes erinevus vanavanemate päeva puhul. Meie eelnõu näeb ette kokku kolme muudatust, Reformierakonna oma nägi ette ühte, sotsiaaldemokraatide oma kahte, kui me räägime puhtjuriidiliselt ja võrdleme eelnõu tekste. Nii et see konkreetne eelnõu hõlmab nii sotsiaaldemokraatide kui ka Reformierakonna ettepanekut. Ma ei näe selles mõttes küll siin konflikti.

16:33 Aseesimees Siim Kallas

Mart Vörklaev, palun!

16:33 Mart Vörklaev

Lugupeetud istungi juhataja! Lugupeetud minister! Jätkan tegelikult natukene kolleeg Hanno Pevkuri küsimust, millele vastust ei saanud. Te ise tõite oma jutus välja, et detsembris tekkis teil mõte selline eelnõu välja töötada, ja siis hakati sellega tegelema. Veebruaris arutati sotside ja Reformierakonna eelnõusid ja otsustati, et põhimõtteliselt toetatakse, aga ikkagi tulla oma eelnõuga välja. Kuigi see on oluline teema ja lastekaitsepäeva tuleb väärtustada, vanavanemate päeva ka, usun ma, et sotsiaalministril on tõsisemaid teemasid, millega tegeleda, ja neid on ka ministeeriumil, eriti olukorras, kus see eelnõu on valmis. Palun selgitage, mis oli see kaalutlus, et te otsustasite ikkagi tulla välja eraldi eelnõuga, mitte teha paari parandusettepanekut, mis tähendaks mõne lause lisamist olemasolevatesse eelnõudesse. Teine küsimus. Hanno Pevkur küsis, kelle jaoks see valitsuse tempel oluline on. Te ütlesite, et teie jaoks ei ole. Aga öelge, kelle jaoks see on oluline.

16:34 Sotsiaalminister Tanel Kiik

Täna küsimuse eest! Kuna tegemist on tõesti suhteliselt lühikese eelnõuga, siis ei ole väga suurt vahet, kas teha ettepanekuid olemasolevate eelnõude kohta või tuua eelnõu eraldi välja, see mahub ühele A4-le. Nagu enne viitasin, kui me nüüd hakkame eelnõusid ühekaupa võrdlema, siis erinevusi siiski leiame, aga ma arvan, et see ei ole antud juhul kõige olulisem. See, et valitsus otsustas algatada eelnõu, oligi tingitud eeskätt asjaolust, et taheti käsitleda neid kahte päeva koos, nagu öeldud, korraga muuta nii lipuseadust kui ka riiklike tähtpäevade loetelu, teha need muudatused ühekorraga, ühe eelnõu raames. See oligi see kaalutlus. Kellele see tempel on oluline? Ma arvan, et ausalt öeldes ei ole see kellelegi oluline.

16:35 Aseesimees Siim Kallas

Kaja Kallas, palun!

16:35 Kaja Kallas

Oh jah, kuulan teid ega saa lihtsalt aru. Te ütlete, et ei ole vahet, kes seda teeb. Miks te siis tegite selle eelnõu, kui tegelikult 13. jaanuaril oli antud sisse kaks eelnõu samasuguse sõnastusega? Tol korral, kui me põhiseaduskomisjonis seda sisulist poolt arutasime, kui me menetlesime sotsiaaldemokraatide ja Reformierakonna eelnõu, siis kuna valitsus seda eelnõu ei toetanud, sest vanavanemate päeva taheti lisada, pakkusin mina välja, et lisame siis vanavanemate päeva. Ei, see ei sobinud, valitsus tahab tulla oma eelnõuga. Minu teada on siis vajalik kooskõlastusring, on ametnikud, kes sellega töötavad, see tuleb valitsuse päevakorda, arutatakse, kinnitatakse jne. Miks te opositsiooni nii väga kardate, et te peate tegema sellist tühja tööd, selle asemel et tulla ja lihtsalt öelda koalitsiooninõukogus, et toetame Reformierakonna ja sotsiaaldemokraatide eelnõu, teeme sinna lihtsalt ühe paranduse juurde?

16:36 Sotsiaalminister Tanel Kiik

Täna! Ei karda opositsiooni. Kui soovite neid eelnõusid analüüsida, siis võime seda teha. Reformierakonna ettepanek oli täiendada riiklike tähtpäevade loetelu lastekaitsepäevaga. Sotsiaaldemokraatide ettepanek oli täiendada riiklike tähtpäevade loetelu lastekaitsepäevaga ja samuti lisada see lipupäevade hulka. Nii et need kaks eelnõu on natuke erinevad. Meie ettepanek on teha need kaks muudatust ära ja lisaks muuta tõesti ka vanavanemate päev lipupäevaks, lisada lipupäevade loetellu. Ehk see on mõnevõrra terviklikum, aga kokkuvõttes sisuliselt hõlmab see ju neid kahte eelnõu. Me oleks pidanud hakkama valima, kumb või milline parem on. Ma arvan, et sellel poleks sügavat mõtet. See üldiselt on valitsuskoalitsiooni, võib öelda, tavaline praktika, et seaduseelnõusid algatavad ministeeriumid, eelnõud läbivad kooskõlastusringi ja siis nad jõuavad parlamendisaali. See on üldine praktika.

16:37 Aseesimees Siim Kallas

Liina Kersna, palun!

16:37 Liina Kersna

Aitäh, hea juhataja! Austatud minister! Te olete kindlasti kursis, et sotsiaalkomisjonis me oleme järjest ja järjest menetlenud ainult kobareelnõusid, valitsus tuleb hulganisti oma eelnõusid

muudatusettepanekutega totaalselt muutma. Ma ei räägi sellest ühest kobareelnõust, vaid meil oli ka eile täpselt samasisuline eelnõu päevakorras, kus valitsus iseenda seadust muudab. Nüüd me räägime, et on olemas opositsiooni seaduseelnõu, mida olekski võinud muuta, kaks muudatusettepanekut või isegi ühe oleks võinud koalitsioon teha ja see seaduseelnõu oleks kujunenud selliseks, mis oleks võinud sobida ka valitsuskoalitsioonile. Aga te eelnevalt ütlesite, et Jüri Jaansoniga seadust toetasid nii kaks komisjoni, mida juhivad keskerakondlased, kui ka teie sotsiaalministrina, kes te olete ka keskerakondlane, aga siis tuli Keskerakonna fraktsioon ja tegi katkestamise ettepaneku. Ma küsin, kes siis otsustab neid asju, mis jääb menetlusse ja mis ei jää menetlusse.

16:38 Sotsiaalminister Tanel Kiik

Täna küsimuse eest! Küsimused hakkavad korduma, kardan, et ka vastused hakkavad korduma. Minu jaoks, nagu öeldud, ei ole vahet, kas see on ühe, teise või kolmanda poole algatatud. Ma arvan, et sisu loeb. Sisulises mõttes, kui need muudatused saavad jõusse, siis sellest võivad nii lapsed kui ka vanavanemad ja Eesti riik tervikuna. Mis puudutab seda, mis eelnõud jäävad jõusse või mitte, siis seda otsustab parlament loomulikult.

16:38 Aseesimees Siim Kallas

Jürgen Ligi, palun!

16:38 Jürgen Ligi

Aitäh! Ma saan aru, et sisu on teile väga tähtis, vorm ei ole tähtis ega see, kes esitab, aga tähtis on, et see esitaja oleksite teie. Aga rääkige, kuidas te selle idee peale tulite, kuidas te selle sisu välja töötasite. Kas teil oli väljatöötamiskavatsus, kuidas kulges kooskõlastusring, millised vaidlused valitsuses olid ja kuidas te üldiselt läbi murdsite selle eelnõuga?

16:39 Sotsiaalminister Tanel Kiik

Täna küsimuse eest! Hoolimata sellest, et mõistan teie irooniat, peab tunnistama, et oli küll vaidlusi. Vaidlus oli näiteks selle üle, kui nüüd ambitsioonikamalt läheneda, nagu meie esialgne soov oleks olnud, et olla Lastekaitse Liidu ettepanekust isegi veel jõulisem ja miks mitte muuta 1. juuni vabaks päevaks ehk n-ö minna veel kraadi võrra edasi. Aga me teadsime, et selles ei pruugi olla konsensust ja siis tekib sama argument kohe teiste päevade puhul, hoolimata sellest, et osa neist on nädalavahetusel. Toona jätsime siiski jõusse Lastekaitse Liidu algse ettepaneku, lisades vanavanemate päeva. Pärast seda tõesti suuri vaidlusi ei olnud. See oli see osa, millega kõik olid nõus. Mis puudutab vabaks päevaks muutmist, mis oleks ka tore mõte, et lastega koos oleks võimalik 1. juuni veeta, sõltumata sellest, on see nädalavahetuse päev või tööpäev, siis selle mõtte juurde tuleb kunagi hiljem tagasi tulla.

16:40 Aseesimees Siim Kallas

Urmas Kruuse, palun!

16:40 Urmas Kruuse

Aitäh, austatud istungi juhataja! Lugupeetud minister! Mul on alust arvata, et te valetate meile puldist, kui te ütlete, et teile ei ole oluline see, kes esitab. Püüan põhjendada. Kui see ei oleks teile nii oluline, siis oleks teie ministrina teinud ettepaneku liita need olemasolevad eelnõud või täiendada neid või teha ettepanek mõlemale fraktsioonile neid eelnõusid koos menetleda selliselt, et oleks tekkinud üks üle välja eelnõu. Aga teile oli oluline, et valitsus selle siia tooks. Sellest oli veel vähe. Nüüd oli vaja koalitsioonil see päevakorda suruda enne neid eelnõusid, mis seisid siin mitu kuud. Ministrina oleks olnud teil võimalus anda märku juhatajale või Riigikogu komisjonile, et teie eelnõu ei ole vaja varem menetleda, vaid teha selles loomulikus järjekorras, aga see kõik oli teile väga oluline. See on teine kord, kui mul on siin saalis piinlik. Esimene kord oli siis, kui me hääletasime Jüri Jaansoniga eelnõu, mis puudutas viipekeelt. Palun öelge, kas ma eksin!

16:41 Sotsiaalminister Tanel Kiik

Aitäh küsimuse eest! Jah, eksite. Hetkeseisuga te omistate mulle mingisuguseid soove ja taotlusi, mida ma ei ole mitte kuskil väljendanud. Mina ei tegele ei parlamendi päevakorra, eelnõude järjekorra ega ka

nende liitmisega, seda saavad teha parlamendikomisjonid, parlamendierakonnad, parlament tervikuna ja loomulikult Riigikogu juhatus. Ühelegi neist ei ole mina survet avaldanud ühes ega teises suunas, nii et järelikult ei maksa ka väita, et mulle on niivõrd oluline see, mis järjekorras neid menetletakse.

16:41 Aseesimees Siim Kallas

Andres Sutt, palun!

16:41 Andres Sutt

Aitäh! Hea ettekandja! Kuulan hoolega ja huviga ning ma näen, et ega te seal väga mugavalt ennast ei tunne. Tõenäoliselt oleksite saanud end sellest ebamugavusest ka päästa, kui ei oleks seda eelnõu valitsusse viinud. Te küll ütlete, et see pole teie jaoks oluline, aga iseenesest see sinna valitsuskabineti lauale ju ei sattunud, keegi pidi ta sinna viima. Kindlasti oleks palju energiat ja vaeva säästetud valitsuses, kui oleks saanud edasi minna ükskõik kas sotsiaaldemokraatide või meie eelnõuga või neid kahte liites. Võib-olla ikkagi põhjendate, miks te selle vaeva ette võtsite? See on esimene küsimus. Ja teiseks, mind otse öeldes häiris, kui te ütlesite, et teil on seal valitsuses selline tava, et valitsus algatab eelnõusid. Äkki selgitate, mis parlamendi roll eelnõude juures on?

16:42 Sotsiaalminister Tanel Kiik

Suur tänu tagasiside eest! Alustame siis algusest. Esitasin ta eeskätt seetõttu, et see oleks tõesti terviklik käsitlus ja oleks küllalt suur tõenäosus, et ta parlamendi menetluse edukalt läbib. Selles mõttes on olulisem sisu ehk see, et jõuda eesmärgile ja ettepanekuni, mille esitasime ise tegelikult koos Lastekaitse Liiduga 18. detsembril parlamendiliikmetele. Selles mõttes on mul üldse natukene kummaline olla siin olukorras, kus ma olen ise olnud üks ettepaneku esitajatest parlamendile. Nüüd tunnen, et parlament ütleb, et ta on esitanud ettepaneku mulle või valitsusele. Aga see selleks. Mis puudutab küsimuse teist poolt, siis ... Vabandust, millega teie küsimuse teine pool oli seotud? (Saalist vastatakse.) Jah, vabandust, minu viga, mul läks juba meelest. Loomulikult, parlament võib [seda teha]. Nii nagu ma olen ka varem välja toonud, see on jälle selline õigusteoreetiline arutelu. Kunagi üheksakümnendatel oli väga palju seaduseelnõusid, mille algatas parlament. Järk-järgult on see raskuskese liikunud valitsuse suunas. Võite seda vaadata statistikast. On selline tava kujunenud, et pigem on erinevates ministeeriumides, kus on tehtud ka väljatöötamiskavatsused, kui on laiapõhjalisemad asjad, eelnõude väljatöötamine põhiosas toimunud, ja parlament on olnud eeskätt see, kes seadusandliku võimuna neid eelnõusid vastavalt sellele, mida ta õigeks peab, kas siis menetleb või menetlusest välja jätab, komisjonis põhjalikult muudab, erinevaid kaasamisüritusi teeb, otsustab, mis kujul toetada, mis muudatusi teha, ja siis esimese, teise ja kolmanda lugemise jooksul kujundab oma hinnangu. Loomulikult, seejuures säilib ka parlamendil võimalus ja õigus ise eelnõusid algatada. Seda on ka kogu aeg tehtud, aga see on lihtsalt kiretu statistika, et valitsuse algatatud eelnõude osakaal kõigi seaduseelnõude seas on järk-järgult kasvanud. See kas meeldib või mitte, selle üle võib debatti pidada.

16:44 Aseesimees Siim Kallas

Toomas Kivimägi, palun!

16:44 Toomas Kivimägi

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud minister! Te üritate kangelaslikult musta valgeks rääkida, aga ega see tegelikult väga hästi ei õnnestu. Te ütlete ühelt poolt, et tempel ei loe, vahet ei ole, aga teie teod räägivad täpselt vastupidist. Te ütlete, et vahet ei ole. Kui poleks valitsuse eelnõu tulnud lisaks Reformierakonna ja Sotsiaaldemokraatliku Erakonna esitatud eelnõule, siis me oleks selle päevakorrapunkti juba lõpetanud ja te oleks saanud tegeleda tegelikult kriisi juhtimisega. Me oleks juba selle lõpetanud, nii et isegi eelnõu pikkusel ei ole tähendust. Aga meil on täna nüüd kolm eelnõu, isegi kaks ei olnud Vabariigi Valitsuse jaoks piisav, oli vaja kolmas sinna juurde panna. Kas see näitab Vabariigi Valitsuse nõrkust või tugevust, kui ta ei julge toetada isegi sellist eelnõu, mis on esitatud opositsiooni poolt maailma mitte kõige tähtsamal küsimusel? Kas see näitab Vabariigi Valitsuse nõrkust või tugevust?

16:45 Sotsiaalminister Tanel Kiik

Aitäh küsimuse eest! Ma arvan, et küll neid eelnõusid ka tuleb, mida algatavad opositsioonierakonnad ja mida toetab valitsus. Neid on alati olnud igas parlamendikoosseisus, võib-olla mitte nii suures mahus ja nii suures määras. Kas see näitab nõrkust või tugevust? Ma arvan, et see ei näita kumbagi.

16:45 Aseesimees Siim Kallas

Signe Kivi, palun!

16:46 Signe Kivi

Aitäh, austatud juhataja! Lugupeetud minister! Küsin kui lapsevanem ja vanaema. Tahan öelda, et mulle on üllatav, et seda eelnõu ei kaitse rahvastikuminiister Riina Solman, vaid täna, ma arvan, et siiski veel üsna kriitilisel perioodil kaitsete seda teie. Kahtlemata olete võimekas poliitik, aga kuna tegemist on tõesti kahtluseta olulise seadusega, tahan teada, kas valitsuses ei olnud arutelul võimalust, et seda Reformierakonna ja sotsiaaldemokraatide takistavat eelnõu valitsuse poolt kaitseks siin saalis hoopis pereväärtusi rõhutav peaminister. Kas oli selline arutelu?

16:46 Sotsiaalminister Tanel Kiik

Täna küsimuse eest! Sellist arutelu valitsuses ei olnud.

16:46 Aseesimees Siim Kallas

Mart Võrklaev, palun!

16:46 Mart Võrklaev

Aitäh, lugupeetud eesistuja! Lugupeetud minister! Täna arutelu põhjal tekkis mul küsimus. Päriskõige alguses te ütlesite, et ega seda eelnõu väga põhjalikult valitsuses ei arutatudki, kui on lihtne asi, siis selle peale aega ei kulutata. Jürgen Ligile te vastasite aga, et need erinevad nüansid seal ümber tekitasid ikkagi tulist arutelu. Küsimus: kas siis oli arutelu või ei olnud arutelu? Minu teada oli see valitsuses arutlusel 26. märtsil, kui kriisikogus täistuuridel hoogu, ööpäevaga lisandus meil 134 nakatunut, 27. märtsist hakkasid kehtima piirangud kaubanduskeskustes. Ma kujutan ette, et valitsuse laual oli päris palju tõsisemaid teemasid. Absoluutselt alavääristamata seda teemat: kas tõesti valitsusel kriisiajal oli võimalik ja aega nii palju tegeleda sellise küsimusega?

16:47 Sotsiaalminister Tanel Kiik

Täna küsimuse eest! Ma korra sellele teisele poolele vastasin, võin vastata veel. Mis puudutab seda viidatud vastust Jürgen Ligile, siis nii nagu välja tõin, mulle tegelikult kirjutas Lastekaitse Liit detsembri keskel sellel teemal (mulle väga mitte, organisatsioonile) ja küsis, kas Sotsiaalministeerium oleks nõus sellist ettepanekut toetama. Kaalusin, arutasime, toetasime. Vastasin ka neile nii. Arutelu, mida me pidasime, oli see, et kui nüüd minna sellest ettepaneku toetamisest edasi, see oli see lihtne e-kiri, siis kas me võiksime algatada ettepaneku mitte ainult muuta see päev riiklikuks tähtpäevaks ja lipupäevaks, vaid muuta see realselt Eesti elanikele vabaks päevaks, et oleks võimalik lastekaitsepäeva veeta kogu pere ringis ja n-ö püha vormis. See debatt toona päädis siiski sellega, et kuna iga vaba päeva lisamine tekitab alati väga põhjaliku arutelu, seda väga tihti ei taheta teha (küsimus on selles, et ühest küljest tuleb tagada SKP kasv ja iga selline otsus ehk pühade arv riigis paratamatult seda mõjutab), siis tegime ära esimese sammu ehk koostöös rahvastikuminiistriga otsustasime jaanuaris koostada eelnõu, mis muudab lastekaitsepäeva lipupäevaks ja riiklikuks tähtpäevaks ning samuti muudab vanavanemate päeva lipupäevaks. See oli tegelikult see arutelu.

Mis puudutab valitsuse tööd, siis enne ka viitasin, et 26. märtsi istungi päevakorras oli väga palju punkte, seda punkti ei avatud istungil ehk seda punkti ei arutatud, see oli juba jaanuarikuus kokku lepitud, vahepeal, veebruari keskel sotsiaalministri ja rahvastikuminiistri poolt ühiselt algatatud, kooskõlastusringi läbinud. Võin teile kinnitada, et valitsus ei kulutanud tol hetkel selle eelnõu arutamise peale väärtuslikku aega, mida oli vaja pühendada kriisi lahendamisele.

16:49 Aseesimees Siim Kallas

Urmas Kruise, palun!

16:49 Urmas Kruuse

Aitäh, austatud istungi juhataja! Lugupeetud minister! Ma ei öelnud seda, et teie surusite selle eelnõu läbi. Ma vaatasin siin saalis ringi ja märkasin siin mitut inimest, kes on samuti olnud ministrid. Kui minister palub, et tema punkt võiks päevakorras olla järjekorras seal või seal, siis üldjuhul on sellele vastu tulnud. Ma viitasin sellele, et te ei kasutanud oma inimlikku südant selleks, et mitte olla küüniline ja mitte läbi suruda seda poliitilist avantüüri, et meie eelnõu tahapoole lükata. See viitab sellele, et teie sõnad ei ole usutavad, ja see on kogu lugu, mis puudutab võimalikku deklareeritud koostööd opositsiooniga, kui isegi selle eelnõu puhul ei taheta tegelikult koostööd teha. Ei miskit muud, ei miskit muud.

16:50 Sotsiaalminister Tanel Kiik

Täna küsimuse eest, niivõrd kui seda isiklikku solvangut saab küsimuseks nimetada. Aga tõepoolest, ei, mina ei avaldanud soovi ei ühes ega teises suunas, ei selle eelnõu ette ega taha tõstmise kohta. Ma ausalt öeldes ei olnud päevakorra järjestusega niivõrd täpselt ka kursis, kuna parlamendi päevakorda ei koosta ükski minister, seda te teate hästi. Tõepoolest, kui te ütlete, et see oli küüniline soov midagi läbi suruda, siis sellist soovi mul pole kunagi olnud. Nii et palun ärge mulle seda omistage.

16:51 Aseesimees Siim Kallas

Kristina Šmigun-Vähi, palun!

16:51 Kristina Šmigun-Vähi

Aitäh, lugupeetud juhataja! Lugupeetud minister! Minu küsimusele vastasite, et vahet pole, kes eelnõuga välja tuleb. Samas, peaminister Jüri Ratas räägib igal sammul siiralt, kui oluline on koostöö ja kui tähtis on, et iga Riigikogu liige annaks panuse, et Eesti riik toimiks hästi. Kas teile ei tundu, et sellise sammuga, mis te nüüd teete, ei näita te Eesti rahvale tegelikult otse kätte ära, et te üldse ei arvesta opositsioonierakondade ettepanekutega ja põhimõtteliselt sõna otseses mõttes kaaperdate neid?

16:52 Sotsiaalminister Tanel Kiik

Suur tänu küsimuse eest! Mul on väga raske kaaperdada ettepanekut, mille ma olen kuu aega varem ise esitanud. Sellega ei saa ma nõus olla, kuna Lastekaitse Liidu ettepanekut me toetasime, see oli kiri, mis tuli ka parlamendile, see sisaldab ka Sotsiaalministeeriumi kirjet kirja saatjate hulgas, kuna seda ettepanekut meie koos nende teiste organisatsioonidega toetasime. Ehk kaaperdamissüüdistusi omaks ei võta.

Nii. Mis puudutab seda, miks me selle eelnõu välja tõime, siis nagu enne viitasin, eesmärk oli see, et lastekaitsepäev ja vanavanemate päev saaksid võrdväärselt käsitletud. Ma ei arva, et seda saab nimetada kuidagi opositsioonist ülesõitmiseks. Ülesõitmine oleks võib-olla see, kui opositsioon teeb ettepaneku lastekaitsepäev teha lipupäevaks ja meie teeme ettepaneku seda kindlasti mitte teha, siis ma näeksin opositsioonist ülesõitmist. Hetkeseisuga me teeme ettepaneku teha lastekaitsepäev lipupäevaks, nii nagu Lastekaitse Liit pakkus, teha ta riiklikuks tähtpäevaks ja lisada ka vanavanemate päev. Tegelikult me ju oleme kõik ühel pool rindejoont. Nii et selles vaates kogu see vastasseis on minu jaoks natukene hämmastav.

16:53 Aseesimees Siim Kallas

Toomas Kivimägi, palun!

16:53 Toomas Kivimägi

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud minister! Kas te olete minuga nõus, et selline käitumisviis on väiklane? Tundes teid, ei taha ma küll uskuda, et see sõna teie kohta kehtib. Seepärast ma küsin, kes teid sundis seda eelnõu ikkagi esitama. Teiseks, kui see idee oli varem olemas, siis selle eelnõu koostas ikkagi Reformierakonna fraktsioon ja piltlikult öeldes te olete sealt maha kirjutanud, kui mitte öelda, et spikerdanud. Kas te mäletate, mida tehti nendega, kes spikerdasid?

16:53 Sotsiaalminister Tanel Kiik

Täna! Siin on nüüd päris mitu küsimust. Keegi ei sundinud, Vabariigi Valitsus otsustas nii. Mis puudutab eelnõu teksti, siis ma pean küll tunnistama, et nii nagu ministeeriumis kombeks on, eelnõu väljatöötamisega tegelevad eeskätt vastava valdkonna ametnikud. Teksti kui sellist mina ei ole kokku pannud, me leppisime kokku koalitsioonis põhimõtted, nagu enne viitasin. Siis tundus lastekaitsepäeva nii riiklikuks tähtpäevaks kui ka lipupäevaks tegemine mõistlik ja ka see, et lisada sinna ka vanavanemate päev, et kõik põlvkonnad oleksid hõlmatud. See oli see kokkuleppe, millega mina tegelesin jaanuarikuus. Tõepoolest, edasine oli juba vormistamise küsimus. Kui te tunnete, et mingeid punkte on võib-olla maha kirjutatud, siis see võib tuleneda ka asjaolust, et ühte seadust saabki muuta ühel väga selgel viisil. Sa ei saa lastekaitsepäeva lipupäevaks või riiklikuks tähtpäevaks muutmist panna seadusesse väga mitme erineva sõnastusega. Tõenäoliselt peaks see sõnastus loogiliselt võttes olema võrdlemisi sarnane, et see õiguslikult pädeks.

16:54 Aseesimees Siim Kallas

Helmen Kütt, palun!

16:54 Helmen Kütt

Suur aitäh, austatud eesistuja! Lugupeetud minister, tegelikult te olete ju mõistlik mees. Me jaurame siin juba nii pikalt ja ma saan aru, et teil on piinlik nendele küsimustele vastata, ja ausalt öelda on meil piinlik ka küsida, sest me oleme segaduses. 30. detsembril tuli kiri, millele te siin viitate, ja sellele on alla kirjutanud 19 organisatsiooni, nende hulgas ka muide Sotsiaalkindlustusamet ja Sotsiaalministeerium. 13. jaanuaril algatasid sotsiaaldemokraadid ühe eelnõu ja Reformierakond ühe eelnõu, mis tulenes sellest kirjast. Te väga hästi teate, et on olemas ka muudatusettepanekute esitamise tähtaeg. No oleks võinud siis teha muudatusettepaneku, kaks eelnõu oleks liidetud ja olekski asi lahendatud olnud. Mul on teile väga lihtne küsimus. Ma loen ette ühe tsitaadi ja te öelge mulle vastuseks ainult, kelle tsitaat see on: "Tean väga hästi, mis tunne on, kui iga su idee kohta öeldakse, et see on vale. [---] Kui opositsioon algatab asjaliku ja edasiviiva seadusemuudatuse, siis arutame selle läbi, mitte ei lükka tuimalt kõrvale. Ma ei ütle seda suusoojaks, vaid täiesti siiralt."

16:55 Sotsiaalminister Tanel Kiik

Täna küsimuse eest! Jah, ma tean, kes on tsitaadi autor, nii nagu teab enamik siin saalis. Mis puudutab seda praktikat – ma saan aru, et tegelikult teie kogu küsimuse mõte on selles, et kas oleks võinud lahendada seda teistmoodi, see vist on kogu selle küsimuse või debati mõte –, siis loomulikult oleks võinud lahendada teistmoodi, igat asja saabki lahendada mitmel viisil. Nähes seda, kui palju see tekitab debatti ja võib-olla ka pingeid, siis kahtlemata tulevikus, kui on sarnase sisuga ettepanekud, me kaalume ka seda varianti, mida te välja tõite, ehk et esitada muudatusettepanek ja võib-olla selle võrra säästa kõigi energiat ja säästa neid hingeveevast.

16:56 Aseesimees Siim Kallas

Signe Riisalo, palun!

16:56 Signe Riisalo

Aitäh, hea juhataja! Härra minister! Eks need küsimused kipuvad nüüd kordusesse minema küll, aga tõepoolest, Lastekaitse Liit koos mitme hea partneriga ja nende hulgas väga hea partneri Sotsiaalministeeriumiga tegi Riigikogu 101 liikmele pöördumise. Riigikogu kaks fraktsiooni kaalusid, tegid kaks eelnõu, teineteisest sõltumata, pühade järel esimesel tööpäeval. Te olete täna öelnud, et Lastekaitse Liidu pöördumist, millele te ise olite alla kirjutanud, te kaalusite ja toetasite. Kui Riigikogu algatatud kaks eelnõu jõudsid valitsuse lauale, jälle kaalusite, ei toetanud. Keset kriisi, selle kõrghetkel kaalusite uuesti ja otsustasite oma eelnõu teha. Mis psühholoogiline protsess see on? Tahaks aru saada.

16:57 Sotsiaalminister Tanel Kiik

Täna küsimuse eest! Taas kahjuks pean tunnistama, et te eksitate siin kuupäevadega avalikkust. Ehk et kui me vaatame ... (Hääl saalist.) "Kriisi kõrghetk" kõlas seal. Kriisi kõrghetk oli minu hinnangul märtsi keskpaik – aprilli algus. Konkreetse eelnõu algatasid Sotsiaalministeerium ja rahvastikumister

14. veebruaril 2020. Selleks hetkeks oli juba see mõtteprotsess oma töö teinud, esmased kokkulepped koalitsiooni sees olid olemas ja eelnõud saadeti kooskõlastusringile. (Hääl saalist.) Valitsuses oli see 26. märtsil ja nagu ma enne viitasin, siis valitsuse päevakorras, nagu te hästi teate, reeglina punkte ei avata ehk nad sinna jõuavad nii, et nad on juba kokku lepitud. Valitsuse istungid on olnud Taavi Rõivase, Andrus Ansipi ja Jüri Ratase ajal kohati ainult mõneminutilised, kuna päevakord on varem teada, punktid on läbi arutatud, kooskõlastatakse ära ja siis minnakse kabinetinõupidamise juurde, mis kestab kohati kuus, kohati kümme ja kohati rohkem tunde, arutamaks neid teemasid, mis tõesti vajavad kriitilist tähelepanu. Nii oli ka seekord.

16:58 Aseesimees Siim Kallas

Indrek Saar, palun!

16:58 Indrek Saar

Aitäh! Tundub, et me kõik tõdeme, et läks ikka väga viltu see, kuidas valitsus antud juhul käitus, ja kui palju tunde asja tõttu, mille sisu mõttes tundub siin saalis valitsevat konsensus, läheb raisku. Aga vaadates seda, kui palju teil on tegelikult aega vajalikul hetkel algatada seaduseelnõu ja minna sellega valitsusse ning kui palju on valitsusel aega seda kaaluda ja arutada isegi keset kõige pimedamat ja kiiremat kriisiaega, tekib mul küsimus. Kas me peaksime siit õppima seda, et kui näiteks omasteholdajate liit kirjutab teile ja Riigikogule kirja, et omasteholduse reformiga peaks ikkagi reaalselt edasi minema, mitte kaaluma järjekordseid väljatöötamiskavatsusi, siis kas võib eeldada, et samasuguse tempoga nagu selle konkreetse seaduseelnõuga, millest me praegu siin räägime, liigub edasi ka omasteholduse reform?

16:59 Sotsiaalminister Tanel Kiik

Täna küsimuse eest! Pikaajalise hoolduse reform peab kahtlemata edasi liikuma ja hetkel töörühmades töö ju käib. See on olnud koroonaviiruse kriisist tulenevalt mõnevõrra pärsitud. Aga nagu ma enne korduvalt kirjeldasin, see töö, mis tehti konkreetse eelnõu väljatöötamisel ja koostamisel, tehti enne kriisi. Selles mõttes ei ole mõtet avalikkust ja saali eksitada, nagu oleks keset sügavat kriisi otsustanud ministrid maha istuda ja hakanud põhjalikult seda küsimust arutama ja lahkama. Nii see ju tegelikult ei olnud.

17:00 Aseesimees Siim Kallas

Raimond Kaljulaid, palun!

17:00 Raimond Kaljulaid

Aitäh, hea istungi juhataja! Hea minister! Kahetsusväärset vähe on muidugi räägitud praegu siin saalis selle eelnõu sisust. Ma sooviksin esitada ikkagi ühe sisulise küsimuse. Kas ma saan õigesti aru, et see valitsuse initsiatiiv tulla välja vanavanemate päeva lipupäevaks muutmisega, on kuidagi mõeldud kompensatsiooni või hüvitisena eakatele inimestele selle eest, et ellu viimata jäi Keskerakonna valimislubadus pensione 100 eurot tõsta? Kui ma ei eksi, siis erakorraline pensionitõus oli 7 eurot. Ma mäletan, et EKRE-l oli vist pensionitõusulubadus veel julgem, see oli kahekordistada vanaduspensionid. Kas see on nagu Keskerakonna ja EKRE initsiatiiv kuidagiviisi eakatele inimestele kompenseerida ärajäänud pensionitõusu sellega, et vähemalt te panete Stenbocki maja ette lipu ja teete ühe nendest Jüri Ratase videopöördumistest?

17:01 Sotsiaalminister Tanel Kiik

Täna küsimuse eest! Ei olnud. Kui me räägime pensionitõusust, siis meeldib see teile või mitte, kokku 45 eurot pensionitõus on viimase 12 aasta suurim summa, paratamatult on see ka rohkem kui neil aegadel, kui teie tänane koduerakond oli valitsuses. See erakordne tõus on samuti suurem kui neil hetkedel, kui teie erakond oli valitsuses. Nii et selles vaates süüdistada opositsioonis olles valitsust selles, et piiratud eelarve võimaluste tõttu tehakse vähendatud erakorralist tõusu, kui varem ei tehtud üldse, on minu jaoks ka natuke arusaamatu.

17:01 Aseesimees Siim Kallas

Andres Sutt, palun!

17:01 Andres Sutt

Aitäh! Hea ettekandja! Mul on üks palve ja üks küsimus. Palve on see, et palun vastake Helmen Küti küsimusele tsitaadi kohta. Küsimus on selline: mis peaks nüüd juhtuma, et te saaksite meile siit kõnepuldist öelda, et hea küll, tõesti, ma võtan selle eelnõu tagasi või lähen valitsuskabinetti ja ütlen, et võtame selle eelnõu tagasi ja menetleme edasi ühendatud eelnõu või ükskõik kumba, kas sotsiaaldemokraatide või Reformierakonna oma? See on ju täiesti reaalselt võimalik asi. Mis peaks selleks juhtuma? Või on see täiesti välistatud, see käib kuidagi teie au ja uhkuse pihta?

17:02 Sotsiaalminister Tanel Kiik

Tänan! Ma vastasin Helmen Küti küsimusele, et jah, ma tean, kes on tsitaadi autor, nii nagu ka ülejäänud saal teab. See oli mu vastus.

Teine küsimus on eelnõu tagasivõtmise kohta. Ma ausalt öeldes ei näe põhjust seda tagasi võtta olukorras, kus ta on valmis kujul olemas. Nagu öeldud, see hõlmab neid kolme muudatust. Hõlmab ka neid muudatusi, mida Lastekaitse Liit välja pakkus koos partneritega ja mida toetasid ka sotsiaaldemokraadid ja Reformierakond. Seda, et eelnõusid võib liita ja lahutada, koos menetleda, otsustab loomulikult parlament, täpselt nii nagu ta otsustab nende menetlemise järjekorra.

17:03 Aseesimees Siim Kallas

Jürgen Ligi, palun!

17:03 Jürgen Ligi

Aitäh! Võtaks selle piinliku debati nüüd kokku. Parandage mind, kui ma eksin. Teie saatsite Riigikogule ettepaneku muuta lastekaitsepäev lipupäevaks. Kui Riigikogu selle ettepaneku vastu võttis, siis teie võtsite Riigikogu arvamuse ja esitasite selle ise. Kas lühike kokkuvõte on, et te saatsite endale kirja Riigikogu kaudu?

17:03 Sotsiaalminister Tanel Kiik

Tänan küsimuse eest! Tõepoolest oli niimoodi, et see ettepanek esitati kõigepealt Lastekaitse Liidu poolt eri asjaosalistele. Ma ei ole täpselt kursis, kui paljudele organisatsioonidele see saadeti. Aga lõpuks kirjutas alla suurusjärgus 20 ühendust, kaasa arvatud Sotsiaalministeerium ja Sotsiaalkindlustusamet meie vaates, lisaks väga palju MTÜ-sid. Ettepaneku sisu oli muuta lastekaitsepäev riiklikuks tähtpäevaks ja lipupäevaks. Ei olnud kokku lepitud loomulikult seda, kuidas täpselt see peab käima ja milline fraktsioon selle peab algatama või kas seda peavad tegema kõik fraktsioonid koos või koos valitsusega. Ma arvan, et see ei ole kõige olulisem, mõte loeb, nagu öeldakse. Tõepoolest, seda mõtet me mõtlesime edasi nii detsembris kui ka jaanuaris ja jaanuaris jõudsime selleni, et võiks teha muudatuse ära koos vanavanemate päeva muudatusega. Siis alustasime eelnõu väljatöötamist ja veebruari keskel selle kooskõlastusringile esitasime. Selline on kokkuvõte sellest ajakavast.

17:04 Aseesimees Siim Kallas

Kalvi Kõva, palun!

17:04 Kalvi Kõva

Aitüma, hea istungi juhataja! Hea Tanel, kiusan ka sind tsipakene. Jutt järgmine. Nii sotsiaaldemokraadid kui ka Reformierakond esitasid oma eelnõu enne kriisi algust, valitsus toimetab sellega lauskriisi südames, 6. või 7. aprillil. Sa ütlesid enne, et kuna see oli kõik ette valmistatud, sellepärast me seda tegime, see ei olnud nagu uus asi, mille me kätte võtsime. Aga eile sa ütlesid mulle siin vastates, et ka Euroopa Liidus Eesti prioriteetide seadmine on kõik valmis, aga see on külmutatud, et praegu pole aega toimetada, ja RES on valmis, aga pole aega sellega toimetada. Kas siis prioriteetsustabelis nii Eesti seisukohad Euroopa Liidu tulevase rahastusperioodi kohta kui ka RES on tähtsuselt sinu arvates tagapool kui see seaduseelnõu, millega valitsus kiirel ajal peaks toimetama?

17:05 Sotsiaalminister Tanel Kiik

Aitäh küsimuse eest! Ei, kindlasti mitte. Veel kord, kui kriis oleks puhkenud jaanuaris või detsembris või ka veebruari alguses, siis kahtlemata poleks sellises tempos selle eelnõu ettevalmistamisega tegeldud. Sellega tegeldi enne kriisi. Ta ringles oma loomulikku kulgu pidi ning ka valitsuse päevakorras, nagu öeldud, seda ei avatud ehk selle peale ei kulutatud, võib öelda, mitte ühtegi sekundit aega kriisi ajal. Seetõttu me ei pidanud vajalikuks ka kuidagimoodi seda protsessi pidurdada. Riigi eelarvestrateegia koostamine, Euroopa Liidu eelarve läbirääkimine, nagu te hästi teate, on ... Kui ma ütleksin, et sadu kordi, siis ma teeksin liiga, see on tuhandeid kordi ajamahukam tegevus, kõiki ministereid hõlmav tegevus. Loomulikult, kriisi ajal neid debatte, arutlusi pidada poleks olnud võimalik, täpselt nii nagu kriisi ajal poleks loomulikult hakatud arutama seda konkreetset eelnõu. Kui vaadata kronoloogiat, teades seda, kuidas valitsuse päevakorras üldiselt istung välja näeb, kui palju istungi ajaline kulg aega võtab, saate ju aru, et valitsuse liikmed kriisi ajal ei tegele selle konkreetse küsimuse lahendamisega.

17:06 Aseesimees Siim Kallas

Raimond Kaljulaid, palun!

17:06 Raimond Kaljulaid

Ma tänan! Muidugi, ma ei võrrelnud ju seda, eks ole, kui suur varasemate valitsuste ajal oli pensionitõus ja kui suur oli nüüd, vaid ma ikkagi võrdlesin sellega, mis oli konkreetne lubadus, mis anti enne valimisi. See oli 100 eurot. Ma üsna hästi mäletan seda. See numbrimaagia ... Te räägite, et see pensionitõus on ikkagi palju suurem. Ma ei tea, isegi jõuluvana aasta lõpus Riigikogu ees kinkis ühe 7-eurose, ma mäletan, keskerakondlastele. Mina usun jõuluvana, ma arvan, jõuluvana ikka teab, kui palju pension päriselt tõusis. Aga minu küsimus on see. Olgu, teil on see tegemata sel aastal, aga millise aasta vanavanemate päevaks siis saab täidetud see lubadus, kas see on aasta 2021, 2022 või 2023? Täpsustage vähemalt sedagi.

17:07 Sotsiaalminister Tanel Kiik

Aitäh küsimuse eest! Väga meeleolukas debatt. Nii nagu sa hästi tead, riigieelarvet ei pane kokku üks minister ja seda ei pane kokku ka üks erakond, seda paneb kokku koalitsioon, seda paneb kokku parlament, võtab ka vastu parlament. Mul öelda konkreetset aastat, millal pension tõuseb x summa võrra, on üksinda põhimõtteliselt võimatu. Selles vaates sellele küsimusele ühte vastust anda ei saa.

17:08 Aseesimees Siim Kallas

Katri Raik, palun!

17:08 Katri Raik

Hea eesistuja! Lugupeetud minister! Teie ja valitsus olete ennaktempos tegelenud pühade ja tähtpäevadega. Mõni õhtu tagasi me aga istusime siin suhteliselt väikeses koosseisus, aga selle-eest õhtul kella kümneni, arutasime ravimite piirhindasid ja hooldekodutasusid. Me läksime lahku teadmise, et need teemad on teie töö prioriteet. Peagi, alates juunist, te ilmselt kohtute Riigikogu liikmetega ehk meie kohtume teiega suhteliselt harva. Mis on teie töö prioriteedid sügiseni? Mis on teie laual kõige tähtsamad teemad järgmisteks kuudeks? Ma saan aru, et see pole päris teemakohane küsimus, aga oluline siiski.

17:08 Sotsiaalminister Tanel Kiik

Tänan küsimuse eest! Kõige ajakriitilisem on see, millega me hetkel koostöös Terviseameti ja haiglatega ja tegelikult Sotsiaalministeeriumi teiste allasutustega (Raviamet, haigekassa, Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskus, samuti Tervise Arengu Instituut) tegeleme, see on loomulikult valmistumine sügiseseks perioodiks. Nimetame seda töödokumentide "Elu COVID-iga" ehk kuidas edasi minna olukorras, kus me teame, et tõenäoliselt ka suve jooksul koroonaviirus Eestist päris ära ei kao. Hetkel on epideemia lõppenud, aga see võib taas puhkeda, tõenäoliselt sügisel, halval juhul varem. See on eeskätt see, mis puudutab testimisstrateegiat, lähikontaktide jälgimise ja tuvastamise küsimusi, isikukaitsevahendite jaotust, ravimivarude suurendamist, haiglate koostööd, samuti selle planeerimist, kas me jätame n-ö plaanilise ravi jaoks eraldi haiglad ja koroonaviiruse patsientide jaoks eraldi haiglad sügisesel perioodil. Need küsimused on praegu laual, need eeldavad osalt ka teatud seadusemuudatusi,

aga peaašnjalikult eeldavad need valitsuse otsuseid ja ka loomulikult ministeeriumi otsuseid ja rahaeraldise.

Loomulikult, lisaks sellele, kui me vaatame tervisevaldkonnast välja, on tööturuvaldkond. Täna just töötukassa nõukogust tulid, kolm tundi pidasime läbirääkimisi. Eesmärk on töötasu hüvitise meedet pikendada võimaluse korral vähemalt ühe kuu võrra. Kui valitsusega koostöös ja taas koostöös parlamendiga peaks tekkima võimalus seda rahasummat suurendada, siis hea meelega pikendaks kauem. Me näeme seda, et väga paljud tööandjad ja töötajad on tööturuvaldkonnas raskustes. Veel on töötuskindlustushüvitise reform, millega sooviks samuti edasi liikuda ehk hüvitise määra tõstmine ja ajalise kestuse paindlikumaks muutmine, töötutoetuse tõus, samuti töötuskindlustusmaks laienemine sihtrühmadest juhatuse liikmetele ja füüsilisest isikust ettevõtjatele. Lisaks on veel mitu väiksemat punkti, mis puudutavad hooajatöölisi ja muud.

Sotsiaalvaldkonnas, ma ütleks, kõige ajakriitilisem ja olulisem suurematest teemadest on kahtlemata seesama hoolduskindlustus, millest on räägitud, või õigemini pikaajalise hoolduse reform, kus tuleb leida lahendusi. Me hetkeseisuga teame, et käesoleval aastal on rahaeraldised, mis sinna valdkonda, erihoolekandesse, on jõudnud, üsna väikesed olnud, nii ka varasematel aastatel. Seal on vaja suurendada riiklikku kulu, lisaks on kohalikule omavalitsusele vaja appi tulla sotsiaalteenuste korraldamisel. Ühest küljest oleme teinud seda haigekassa lepingu abil, mis pakub õendusabi hooldekodudes infektsioonikontrolli tõhustamise ja sellise koostöö kaudu. Aga kui me räägime inimeste omaosalusest teenuste eest tasumisel ja nende kättesaamisel, siis siin on väga palju tööd ees. Kindlasti tuleb sellega suve jooksul tegeleda. Plaanis on palju kohtuda omavalitsuste esindajatega, loomulikult ministeeriumi ja sidusrühmadega. Palju niisuguseid teemasid on saanud teenimatult vähe tähelepanu viimase mõne kuu jooksul, kuna paratamatult COVID-19 kriisi ja sellega seonduv, nii mõju tervisevaldkonnale kui ka tööturuvaldkonnale on võtnud põhijärgi. Siin on ka parlamendiga tehtud head koostööd lisaelarve kiirel vastuvõtmisel ja erinevate seaduste toetamisel, viimati täna. See on selline lühivõtte, võin ka palju pikemalt rääkida.

17:12 Aseesimees Siim Kallas

Signe Kivi, palun!

17:12 Signe Kivi

Aitäh, austatud Riigikogu aseesimees! Lugupeetud minister! Eelnevalt toimus siin küsimustele vastates väitlus ja kõlas teie arvamus, millal oli kriisi kõrghetk ja millal oli see siis möödas. Aga minu meelest kriisi tegelikult kogub hoogu ja see on valitsusepoolne Riigikogu igasugust initsiatiivi tasalülitav kriis. Kuna te siiski mainisite, et te ei osanudki sellist vastasseisu selle eelnõu menetlemisel oodata, aga täna on see ju ilmselge, on näha, et see vastasseis ja põhjendatud vastasseis on olemas, siis kas te oleksite nõus arutama, olema esimene minister, kes just selle kriisi murendamiseks astub sammu, võtab selle valitsuse eelnõu tagasi ja me kõik läheme koos edasi juba esitatud, aga muudatusettepanekute kaudu täiendatud eelnõuga?

17:13 Sotsiaalminister Tanel Kiik

Täna küsimuse eest! Nagu enne viitasin, pigem ma jään siiski seisukohale, et tagasivõtmise vajadust ei ole. See, kas parlament otsustab neid eelnõusid menetleda eraldi või koos, on ju parlamendi otsus. Loomulikult saab seda teha ka n-ö grupiviisiliselt.

17:13 Aseesimees Siim Kallas

Indrek Saar, palun!

17:13 Indrek Saar

Aitäh! Lugupeetud minister! Kui 26. märtsil valitsus seda eelnõu arutas, siis küllap valitsus ju mäletas siiski ka seda, et ta on andnud arvamus opositsiooni samasisuliste eelnõude kohta. Kas oli kaalumisel ka võimalus teha opositsiooni eelnõude kohta väike muudatusettepanek ja mitte algetada oma eelnõu? Millised olid need põhilised poolt- ja vastuargumendid, et valitsus otsustas siiski oma eelnõuga välja tulla?

17:14 Sotsiaalminister Tanel Kiik

Täna küsimuse eest! Ma varem ka viitasin, et 26. märtsi istungil antud eelnõu ei avatud. Ehk see oli päevakorrapunkt, üks paljude seas. Ma peast teile ei ütle, kui mitu päevakorrapunkti oli. Tavaliselt 10 ja 20 vahele see jääb. Ehk seda teemat ei arutatud, kuna tol hetkel tõesti oli ajakriitilisemaid küsimusi laual. See on ka veel üks põhjuseid, nagu enne viitasin, et ma tõesti, täitsa ausalt, ei osanud ette näha, et sellest niivõrd suur vastasseis tekib, nagu tänaseks tekkinud on.

17:14 Aseesimees Siim Kallas

Helmen Kütt, palun!

17:14 Helmen Kütt

Austatud eesistuja! Lugupeetud minister! Mulle tundub, et te tõepoolest kas ei mäleta, et valitsus on andnud arvamuse teatud eelnõude kohta, või lihtsalt ei taha mäletada, mis puudutab tänast arutelu. Kas ma tohin teile meelde tuletada, et Sotsiaalministeerium on andnud toetava seisukoha psühhiaatrilise abi seaduse eelnõu 115 kohta, mis on väga ajakriitiline ja teie haldusala puudutav? See käsitleb alaealiste, 16–18-aastaste noorte võimalust pöörduda psühhiaatri poole, kui neil on kas perevägivalda, ahistamise või muud probleeme. Sotsiaalkomisjon on seda arutanud, Sotsiaalministeeriumi töötajad, Haridus- ja Teadusministeeriumi töötajad on selle heaks kiitnud. Ma lihtsalt tuletan teile meelde seda, et järsku te räägite oma erakonnakaaslasega ja tuletate talle meelde, et seda on kolm-neli korda üritatud päevakorda panna, et siia teisele lugemisele tuua. See on teie haldusala, see on väga oluline eelnõu. Sellised asjad toimuvad komisjonides. Järsku võtate ennast kokku ja suhtlete komisjoni esimehega?

17:15 Sotsiaalminister Tanel Kiik

Täna küsimuse eest! Sel teemal olen suhelnud mitme Riigikogu liikmega, ka valitsuse liikmetega. Nagu öeldud, arvamust andes ettepanekut toetasime, kuna sellele probleemile on juhtinud tähelepanu ka õiguskantsler. Ehk ühest küljest inimesel, kaasa arvatud lapsel, peab olema õigus saada abi ja ravi ka siis, kui tema vanem tema huvidest mittelähtuvalt otsustab sellest võimalusest loobuda või seda võimalust talle keelata. Nii et selles mõttes eelnõu eesmärki kindlasti toetan. Seda, millal eelnõu täpselt menetletakse, peab loomulikult otsustama komisjon tervikuna. On see siis koalitsiooni otsus või on see koalitsiooni ja opositsiooni ühine otsus, aga ma väga loodan, et see seadus siiski üks hetk ka jõusse saab.

17:16 Aseesimees Siim Kallas

Peeter Ernits, palun!

17:16 Peeter Ernits

Hea juhataja! Hea ettekandja! Me kõik siin keskendume lastekaitsepäevale ja vanavanemate päevale, aga ma küsiks laiemalt. Kas valitsus on arutanud, mis päevad võiksid veel olla riiklikud tähtpäevad ja lipupäevad? Teadaolevalt on Eesti üsna kitsi nende päevadega olnud ja tasakaal riiklike tähtpäevade ja lipupäevade vahel ei ole ka ühene.

17:16 Sotsiaalminister Tanel Kiik

Aitäh küsimuse eest! Pean hetke meenutama, aga ma kardan, et seda teemat ei ole rohkem päevakorras olnud. Ma võin siin eksida, lihtsalt peast ei mäleta, aga kindlasti neid ettepanekuid võib tulla ka edaspidi nii valitsuse, parlamendi kui ka huvirühmade poolt, on see siis riikliku tähtpäeva või lipupäeva või mõlemana seadustamine. Ma arvan, et sellistele teemadele tähelepanu juhtimine selliste otsustega on selles mõttes oluline. See ikkagi aitab tuua fookusesse mingeid murekohti, mingeid probleeme, on see siis omavalitsuste päeva loomine, nagu mõni aeg tagasi oli, või on see nende kahe päeva n-ö seadustamine, tähtsustamine. Ma arvan, paljude jaoks oli üllatus, et tegelikult lastekaitsepäev seaduse mõttes polegi justkui eksisteeriv päev. Alles nüüd see seadusesse saab, kui parlament seda toetab.

17:17 Aseesimees Siim Kallas

Suur tänu, lugupeetud minister! Rohkem küsimusi ei ole.

17:17 Sotsiaalminister Tanel Kiik

Aitäh! Kena päeva!

17:17 Aseesimees Siim Kallas

Palun siia kaasettekandeks põhiseaduskomisjoni liikme Kaja Kallase.

17:18 Kaja Kallas

Lugupeetud kolleegid! Riigikogu põhiseaduskomisjon arutas antud küsimust 5. mail 2020. aastal videosilla vahendusel. Kogu see arutelu keskendus samadele teemadele, mis ka siit saalis läbi käisid. Kuivõrd me olime sisuliselt arutanud seda teemat, lastekaitsepäeva olulisust ja lippude heiskamist laste auks 1. juunil, siis, kui me arutasime sotsiaaldemokraatide ja Reformierakonna fraktsiooni liikmete eelnõusid, mis toimus juba märtsis, nii ei olnud sisulise poole pealt meil vaja seda asja enam üle korrata.

Põhilised küsimused olid sellised. Kuna minister komisjonis rääkis pikalt-laialt, aga poole sõnagagi ei maininud seda, et Riigikogus on vastavad eelnõud juba menetluses, siis tekkis kohe küsimus, kas Vabariigi Valitsus ei ole teadlik, mis Riigikogus toimub, et sellised eelnõud on juba olemas, need arutelud on toimunud. Siis minister rääkis seda juttu, et neil tekkis see mõte juba detsembrikuus ja oluline on, et jõutakse eesmärgile. Oli vaidlus sellel teemal, kas kriisi kõrghetkel ikkagi peaks tegelema pühade ja tähtpäevade seadusega. Kui Vabariigi Valitsus 26. märtsil seda arutas ja 6. aprillil esitas eelnõu Riigikogule menetluseks, siis kas see on ikkagi mõistlik? Oli vaidlus selle üle, mis on valitsuse ja mis on parlamendi roll. Minister ütles, et selle ettepanekuga ei soovitud kindlasti parlamendi rolli vähendada. Põhimõtteliselt need olidki arutelu teemad. Aa, üks oluline küsimus tekkis veel. Selle küsimuse esitas põhiseaduskomisjoni liige Siim Kiisler, kes küsis, et on emadepäev, isadepäev, lastekaitsepäev, vanavanemate päev, aga on olemas veel rida kategooriaid, et kas arutati ka seda, et teha näiteks lastelastepäev ja vanavanavanemate päev. Minister vastas, et üldine praktika on olnud see, et kui näiteks on vanavanemate päev, siis sellel päeval õnnitletakse ka vaaremasid ja vaarisid, lastekaitsepäeval on kohane õnnitleda kõiki lapsi. Sellega põhimõtteliselt arutelu suures piires piirdus. Täpselt samamoodi oli küsimus, kas valitsus ei võtaks oma eelnõu tagasi. Selle kohta Tanel Kiik vastas, et eelnõu tagasi ei kavatseta võtta. Põhiseaduskomisjoni esimees pakkus, et eelnõud on võimalik liita peale esimest lugemist. Komisjon toetas kodu- ja töökorra seadusest tulenevalt kümne tööpäeva määramist muudatusettepanekute esitamise tähtjaks. Otsused, mis tehti: võtta eelnõu täiskogu päevakorda 13. mail (konsensuslikult), teha ettepanek esimene lugemine lõpetada (ka konsensuslikult) ja määrata ettekandjaks siinkõneleja (see oli ka konsensuslikult). Aitäh!

17:22 Aseesimees Siim Kallas

On ka küsimusi. Signe Riisalo, palun!

17:22 Signe Riisalo

Aitäh! Hea ettekandja! Kuivõrd valitsuse esitatud eelnõu ei arutatud liiga sisuliselt, sest sisulised arutelud olid peetud varem sotsiaaldemokraatide ja Reformierakonna eelnõude ärakuulamisel märtsikuus, siis mul on küsimus: milline oli arutelu sisu märtsikuus nende sisuliste asjade üle ja millised olid koalitsioonierakondade esindajate arvamused?

17:23 Kaja Kallas

Sellele küsimusele on ilmselt põhiseaduskomisjoni esimees Paul Puustusmaa kohasem vastaja, sest temal on see protokoll, mis puudutab seda arutelu. Aga ma oma mälu järgi ütlen, et siis me arutasime ka seda, et lapsed on olulised ja miks ei võiks siis ka lastekaitsepäev olla lipupäev. Oli juttu ka vanavanemate päevast ja oli teada, et valitsus meie eelnõusid ei toeta. Ettepanek oli teha muudatusettepanek nende eelnõude kohta. Aga sisuliselt tundus olevat üleüldine toetus, ma ei mäleta, et oleks olnud väga suurt vastuseisu. Ilmselt härra Paul Puustusmaa saab seda täpsemalt üle korrata.

17:24 Aseesimees Siim Kallas

Aitäh! Rohkem küsimusi ei ole. Nüüd on võimalik avada läbirääkimised. Läbirääkimistel saavad kõnesid pidada fraktsioonide esindajad. Läbirääkimiste soovi ei ole. Läbirääkimised on lõppenud ja meil on

juhtivkomisjoni ettepanek eelnõu 172 esimene lugemine lõpetada. Esimene lugemine on lõpetatud. Muudatusettepanekute esitamise tähtaeg on 27. mail kell 17.15.

---

9. 17:24 Pühade ja tähtpäevade seaduse muutmise seaduse eelnõu (131 SE) esimene lugemine

17:24 Aseesimees Siim Kallas

Läheme edasi. Päevakorrapunkt nr 9, Riigikogu liikmete Jüri Jaanson, Signe Kivi, Signe Riisalo, Toomas Kivimägi, Mart Võrklaeva, Anneli Akkermanni, Kaja Kallase, Liina Kersna, Vilja Toomasti, Yoko Alendri, Andrus Seeme ja Andres Suti algatatud pühade ja tähtpäevade seaduse muutmise seaduse eelnõu 131. Alustame esimest lugemist. Ettekandjaks palun siia Riigikogu liikme Signe Riisalo.

17:25 Signe Riisalo

Hea juhataja! Head kolleegid! Ma soovin küll alustada sellest, et nii suurt sisulist, eesmärgile suunatud üksmeelt koalitsiooni, opositsiooni ja ka valitsuse vahel ei ole ma ammu näinud. Mitte keegi ei küsimärgista tõsiasja, kas 1. juuni, lastekaitsepäev, võiks olla lipupäev. Suurepärane olukord! Seda hämmastavam on see, et meil kestab siin juba pikka aega vaidlus ja ilmselt kestab edasi, et kelle eelnõu oli esimene, kes mõtles, kes vaatas, kes algatas, kes menetles. See on naeruväärne. Meid vaadatakse mitte ainult siit saalist, vaid meid vaadatakse üle terve Eestimaa. Inimesed on meid siia [valides] usaldanud. Nad tahaksid, et me jääksime selle institutsiooni väärtust kandvaks. Aga sellegipoolest, esimesena või sisuliselt samaaegselt tegid eelnõud, mille eesmärk on lastekaitsepäev muuta lipupäevaks, Reformierakond koos Sotsiaaldemokraatliku Erakonnaga, need olid eraldiseisvad eelnõud. Mis oli meie ajend? Meie ajend oli väga lihtne. Lastekaitse Liit koos terve hulga lastekaitsevaldkonna tunnustatud ekspertide ja organisatsioonidega, sealhulgas, olgu öeldud veel kord, olid ka Sotsiaalkindlustusamet ja Sotsiaalministeerium, toetasid seda ideed ja olid sellele [pöördumisele] alla kirjutanud. Ei ole midagi loomulikumat Riigikogu liikme positsioonilt vaadates kui see, et ettepanekust, mis on igati positiivne, kinni haarata ja siis see eelnõu valmis teha ja Riigikogus algatada. Üsna hämmastav on see, et valitsus, kes ei olnud toetanud meie eelnõu, oma eelnõuga ka siia jõudis. Menetlusliku poole pealt on kindlasti märkimist vääriv see, et kui eelnõu algatatakse, siis üldjuhul seitsme nädala jooksul me teeme Riigikogu suures saalis esimese lugemise. Ebameeldivalt üllatas kogu Eestimaad viirus ja Riigikogu otsustas, et me saame teha erandi ja lükata esimese lugemise tulevikku. Ja oh üllatust, valitsus on esitanud selle aja jooksul eelnõu, leidnud aega seda valitsuses arutada ja leidnud aega seda ka põhiseaduskomisjonis arutada. Nii nagu ma komisjoni ettekandja ettekandest aru sain, tegelikult sisulist arutelu Vabariigi Valitsuse esitatud eelnõu puhul ju ei peetud. Oluline on siiski märkida, et sisuline arutelu põhiseaduskomisjonis toimus just nimelt kahe eelnõu arutelul, mis olid siis Sotsiaaldemokraatliku Erakonna ja Reformierakonna fraktsiooni esitatud. Igal juhul oleme väga kaugele läinud sellest, mis lastekaitsepäev iseenesest on. Selleks, et sisule lähemale tulla, ma paari sõnaga tuletan teile meelde, mis on lastekaitsepäev, mis on selle ajalugu. Lastekaitsepäev saab viie aasta pärast 100-aastase ajalooga sündmuseks. Lastekaitsepäeva hakati tähistama Ameerikas ja tegelikult oli ta algul pühendatud kodututele hiina lastele, kes Ameerikas elasid. Lastekaitsepäeva tähistatakse juba aastaid ka Eestis. Võib-olla on veel oluline mõista, et lastekaitse ei tähenda ainult ja pelgalt väeti, haavatava, kodutu, vanemateta lapse kaitset, vaid see tähendab, et meie kõrval sirguvad noored inimesed, see ei tähenda mitte seda, kas me kuuleme last, vaid seda, kas me kuulame last, kas me pelgalt vaatame last või me ka näeme last. Me räägime lastekaitsepäeva kontekstis ÜRO lapse õiguste konventsioonist, lapse õigustest, me räägime lapse heaolust ja selle tagamisest. See on just see põhjus, mille pärast algatajad ja pöördujad Lastekaitse Liiduga eesotsas on soovinud, et laps oleks meie ühiskonnas nähtav ja seetõttu võiks ka selle päeva lipupäevana tähistamise võimalus olla lisatud. Aga veel kord, üksmeel siin saalis on hämmastavalt suur eesmärgi puhul ja üksmeel puudub täielikult menetluse küsimuses. Vaatame peeglitse ja mõtleme hoolega järele, kas meid selleks on siia kutsutud. Aitäh!

17:31 Aseesimees Siim Kallas

Suur tänu! Küsimused. Kristina Šmigun-Vähi.

17:31 Kristina Šmigun-Vähi

Aitäh, lugupeetud istungi juhataja! Lugupeetud ettekandja! Väga hea ettekanne, aitäh! Kas te palun võiksite stenogrammi huvides anda kuupäevalise ülevaate eelnõu 131 sünnist?

17:31 Signe Riisalo

Jaa. Kõik teie, 101 Riigikogu liiget, saite veel eelmise aasta lõpus, 30. detsembril oma postkasti selle Lastekaitse Liidu pöördumise, millele olid väga erinevad osapooled alla kirjutanud. Siis tuli jõulurahu ja kohe sel päeval, kui Riigikogu uuesti tööd alustas, esimesel istungil, anti eelnõu 131 siin Riigikogu saalis üle. 10. märtsil oli põhiseaduskomisjonis arutelu ja täna oleme me siin esimesel lugemisel.

17:32 Aseesimees Siim Kallas

Peeter Ernits, palun!

17:32 Peeter Ernits

Hea juhataja! Hea ettekandja! Vanarahvas on tabavalt öelnud, et pole oluline, mis värvi kass on, peaasi, et ta hiiri püüab. Minu küsimus on: kas see vanarahva tarkus kehtib ka praegu teie meelest?

17:32 Signe Riisalo

Hea kolleeg! Ma arvan, et see küsimus on esitatud valele adressaadile. Ma olen veendunud, et see ütlus kehtib, aga Vabariigi Valitsusel ja Sotsiaalministeeriumil ei oleks olnud tarvidust mitte toetada juba menetluses olevat kahte eelnõu ja tulla siia täiendava eelnõuga.

17:33 Aseesimees Siim Kallas

Toomas Kivimägi, palun!

17:33 Toomas Kivimägi

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud ettekandja! Ütlen, küll protseduuriliselt sobimatult, aga härra Ernitsale vastates, et mina eelistaks kassi, kes on kiirem. Täna väga sisuka ja tasakaaluka ettekande eest! Minu küsimus on sulle selline. Kui sa oleksid sotsiaalminister ja sinul oleks sarnane situatsioon, kus valitsuskooalitsioonil on tahe esitada eelnõu, mille sarnane on juba Riigikogus olemas, kas sinul oleks julgust öelda, et ei, meil ei ole tarvidust seda esitada, menetleme seda eelnõu, mis on parlamendis olemas, vaatamata sellele, et see on opositsiooni esitatud?

17:33 Signe Riisalo

Kuigi ma pean ennast empaatiliseks inimeseks, siis Tanel Kiige kingadesse astumine on mõnevõrra keeruline. Aga ma olen kindlasti inimene, kes on suunatud eesmärgile, ja antud juhul Tanel Kiige asemel ma tõepoolest loobuksin praegu sellest vägikaikaveost ja laseksin menetleda eelnõusid, mis on Riigikogul, seadusandjal eelnevalt menetlusse antud.

17:34 Aseesimees Siim Kallas

Mart Võrklaev, palun!

17:34 Mart Võrklaev

Aitäh, lugupeetud istungi juhataja! Lugupeetud ettekandja! Eelmise eelnõu kaitsmise ajal sotsiaalminister Tanel Kiik ütles, et nendel kahel eelnõul on ikkagi oluline vahe, et nende oma on terviklikum, valitsuse oma siis, ja seal on toodud ka ettepanek, et vanavanemate päev muudetakse lipupäevaks. Teie kui Reformierakonna eelnõu ettekandja, mis te arvate, et kui valitsus või peaminister ikkagi peaks tegema ettepaneku, et Reformierakonna eelnõu täiendada ka selle vanavanemate päevaga, kas siis Reformierakonna fraktsioon võiks seda toetada? Kas me oleks avatud sellisele ettepanekule?

17:35 Signe Riisalo

Reformierakonna fraktsioon ja sotsiaaldemokraatide fraktsioon tegelikult juba avaldasid põhiseaduskomisjonis 10. märtsil oma valmisolekut meie kaks eelnõu liita. See on esiteks. Täiesti kindlasti ei ole Reformierakonna fraktsioon selle vastu, et seaduseelnõu kohta võiks Vabariigi Valitsus esitada täiendusi. Nagu me teame, Riigikogu praktika, eriti nüüd, kriisiajal, on ju kaldunud väga suuresti just selle poole, et eelnõude kohta esitab eelnõu algne algataja ehk valitsus tohutult erinevaid täiendustepanekuid, ja me oleme nendele ka jõuliselt vastu tulnud. Nii juhtus sotsiaalhoolekande seadusega, kus Riigikogu oli väga paindlik valitsuse soovi puhul ja lisis sinna puudega ja erivajadustega laste peredele toetuse menetlemise juurde. Nii juhtus ka täna arutelul olnud meditsiiniseadme seaduse eelnõuga. See valmisolek on olemas.

17:36 Aseesimees Siim Kallas

Ruuben Kaalep, palun!

17:36 Ruuben Kaalep

Aitäh! Hea ettekandja! Palun selgitage, miks on teile nii oluline, et just teie erakond siit selle punkti nopiks. Kas teie siis ei nõustu sotsiaalministri seisukohaga, et pole oluline, kas eelnõu algataja on koalitsioon või opositsioon?

17:36 Signe Riisalo

Ma arvan, et Riigikogu peaks eeskätt järgima omaenda kodukorraseadust. Meie enda kodukorraseadus ütleb sedasama: seitse nädalat eelnõu algatamisest. Seda tähtaega Riigikogu kriisi tõttu lubas suuremeelselt edasi lükata, aga seda olukorda kasutas ära, rõhutan jällegi, et kriisi ajal, valitsus, kes tuli oma eelnõuga. Ma arvan, et see ei ole lihtsalt kena. Suuremeelsusest meil nappust ei ole. Me väga hea meelega jagame eelnõu algataja positsiooni Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooniga.

17:37 Aseesimees Siim Kallas

Peeter Ernits, palun!

17:37 Peeter Ernits

Hea juhataja! Hea ettekandja! Praegu käib purelemine selle üle, mis värvi see kass peaks olema. Aga teatavasti tuli Lastekaitse Liit selle ideega välja juba 1. juunil 2018. Nüüd on 2020. aasta, varsti on juba 1. juuni. Miks te enne sellega välja ei tulnud, vaid tulite korraga kõik? Või oli see seotud koroonaga, et kuna see [päev] on hiina lastele mõeldud, et siis kummardus kuidagi Hiina poole, et nüüd kõik tormavad ühes suunas?

17:38 Signe Riisalo

Vastab tõele. Lastekaitse Liidul ei tekkinud see mõte täna ega ka eile mitte, see on pikemaajaline mõte olnud. Miks me tulime selle mõttega välja nüüd? Siin on parandus: me ei tulnud koroonakriisi ajal sellega välja, me tulime sellega välja jaanuaris, kui Riigikogu esimest korda selle aastanumbri sees kokku tuli ning viirusest ja kriisist ei teadnud ei teie ega meie tollel hetkel veel kuigi palju.

17:38 Aseesimees Siim Kallas

Aitäh! Rohkem küsimusi ei ole. Nüüd ma palun siia ettekandeks põhiseaduskomisjoni esimehe härra Paul Puustusmaa.

17:39 Paul Puustusmaa

Hea juhataja! Kallid kolleegid! Ei taha siin väga teie aega kuritarvitada ja püüan kiiresti valgustada teile seda, kuidas neid küsimusi arutati põhiseaduskomisjonis. Niipalju tahaks ette tuua teile seda raami ja ettekujutust, et on arusaadav ju, et tavad ja kombad, austus mingite päevade, mingite sündmuste vastu peavad tulema inimeste seest kõigepealt, eelkõige. Teatud olukordades loomulikult on saanud see tavaks, et mõningaid sündmusi tähistatakse ametlike pühadena, mis kirjeldatakse lahti õigusaktides. Ka meil on Eestis niimoodi, et kui me hakkame mõtlema, siis näeme, et meil on neli kategooriat pühasid. Meil on olemas rahvuspüha – üksainus, 24. veebruaril. Meil on olemas kümme riigipüha. Meil on olemas riiklikud tähtpäevad, 14 tükki. Meil on olemas veel lipupäevad, 16 tükki. Kui need kõik kokku liita (osalt

kattuvad lipupäevad ja riiklikud pühad), siis kokku võttes on meil 30 päeva, mis on õigusaktides tähistatud.

Seetõttu on õige, et me peaksime alati kaaluma seda küsimust, kui palju me neid päevi kehtestame ja kas nad on vajalikud. Tõepoolest, nagu eelnevalt on ettekandjad öelnud ja selgitanud, lastekaitsepäev, mis on väga vajalik, võiks olla rõhutatud, et tunnustada meie ühiskonna suhtumist sellesse päeva, suhtumist lastesse. Ma tean, et väga paljud inimesed on erakordselt rõõmsad selle üle, nad loodavad siiralt ja südamest, et lastekaitsepäeva kaudu me suudame inimolendit, seda väikest ja õrna inimolendit kaitsta veelgi tugevamalt, kui me seda praegu teeme, kusjuures ka selles õrnas eas, kui ta veel sündinud ei ole. Nii et sel päeval on suur tähendus.

Aga tõepoolest, kui eelnevalt siin Signe ja see kuupäeva küsimus oli, millal seda põhiseaduskomisjonis arutati, mis oli täpselt see kuupäev ja mida komisjonis arutati, siis ma saan selle välja tuua küll. Ma tutvustan seda komisjoni arutelu, öeldes eelnevalt ära ka selle, et algatati, jah, eelnõu 131 tõepoolest 13. jaanuaril ja algatajad olid Jüri Jaanson, Signe Kivi, Signe Riisalo, Toomas Kivimägi jt. Komisjonis oli see 10. märtsil, kus siis kutsuti üles lastekaitsepäeva ehk 1. juunit märkima ära riikliku tähtpäevana. Eelnevalt on mainitud, et ka valitsusel oli oma seisukoht. Valitsus andis selle seisukoha nii selle eelnõu 131 kohta kui ka järgmise eelnõu 132 kohta, mis on väga sarnane. Valitsus andis seisukoha üheselt ja mõistetavalt, et üldiselt neid seadusega loodavaid eesmärke toetatakse igal moel, kuid ei toetata seaduseelnõu sellisel kujul. See oli valitsuse seisukoht.

Nagu ütlesin, k.a 10. märtsil oli see eelnõu põhiseaduskomisjonis. Komisjoni istungit juhtisin mina, kohal olid komisjoni liikmed Kalle Grünthal, Kaja Kallas, Siim Kiisler, Andrei Korobeinik, Lauri Läänemets, Hanno Pevkur ning Signe Riisalo oli ka Taavi Rõivase asendusliikmena ja ühtlasi algataja esindajana kohal. Siis olid meil seal Sotsiaalministeeriumi laste heaolu osakonna nõunik Maarja Kärson ja MTÜ Lastekaitse Liit esindaja Varje Ojala. Tõepoolest, ma pean ka ütlema – siin on neid tunnustusi jagatud – Signe Riisalo vägagi hästi põhjendas ära, miks seda võiks olla vaja. See eelnõu oli n-ö esimesel lugemisel ja ei olnud kordagi komisjonis sellist taju või tunnetust, et seda päeva toetama ei peaks või toetada ei saaks. Igal juhul seda tunnet ei olnud. Signe Riisalo märkis muu hulgas, et Eesti paistab lastekaitsevaldkonnas silma väga edumeelse riigina, aga ehkki meie riigis on keelatud laste kehaline karistamine, usuvad paljud lastevanemad siiski, et väike karistus halba ei teeks. Selle hoiaku muutmiseks on selle päeva tähendus oluline. Selle hoiaku muutmiseks soovitatakse emade, isade, vanavanemate päeva kõrval tähistada ka lastekaitsepäeva.

Seoses sellega, et samasisulise eelnõu on esitanud ka Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon, mida järgmises päevakorrapunktis arutatakse, tegi Riisalo ettepaneku need ühe eesmärgiga eelnõud pärast esimest lugemist komisjoni poolt ühendada. Eelnõud võiks ühendada selliselt, et algatajaks oleks märgitud kaks fraktsiooni. Siin selles mõttes valitsuse eelnõu mõte nagu välistati. Aga nagu öeldud, pole oluline, mis värvi see kass on, peasi, et ta hiiri püüab.

Puustusmaa sõnul on tegu meeldiva algatusega ja tema ehk minu jaoks jäi ebaselgeks see, et ühes eelnõus soovitakse muuta lastekaitsepäev ka lipupäevaks, teises mitte. Selle peale Signe Riisalo vastas, et eelnõu 131 puhul oli ka osa Reformierakonna fraktsiooni liikmete soov selline, et lastekaitsepäev 1. juuni hakkaks olema ka lipupäev. Kaja Kallas lisas, et kõik teised lipupäevad on suunatud sellele, mida me väärtustame, näiteks emad, emakeel, veteranid jne, ning tuleks anda sõnum, et ka lapsed on meile samavõrd olulised.

Maarja Kärson märkis, et ehkki Sotsiaalministeerium toetab eelnõu sisu igati, pole Vabariigi Valitsus eelnõu sellisel kujul toetanud. Nimelt on Sotsiaalministeerium ka ise omalt poolt valmistanud ette sellelaadse eelnõu, mis näeb ette lastekaitsepäeva nimetamise riiklikuks tähtpäevaks ja lipupäevaks, ning on lisanud sinna ka juurde veel vanavanemate päeva lipupäevaks nimetamise. Kaja Kallas kostis, et lastekaitsega seotu peaks olema kindlasti erakondadeülene teema, mille vastu keegi ei vaielnud.

Kalle Grünthal küsis veel komisjonis, mis täpsemalt lastekaitsepäevaga kaasnema hakkab, kas lihtsalt kalendrisse märkimine või erilised tähelepanuavaldused lastele. Täpsemalt soovis Kalle Grünthal teada, kas ja kuidas pöörab see erilist tähelepanu lastele, kellel vanemaid ei ole. Kõigepealt vastas Varje Ojala, kes ütles, et tema sõnul peetakse selle tähtpäeva raames oluliseks küll kõiki lapsi, mille peale Signe Riisalo täpsustas, et ei tohiks ühelegi lapsele sellel päeval ekstra tähelepanu pöörata, eraldi lapsi märgistada, eriti haavatavaid gruppe ei ole põhjendatud esile tuua. Lastekodulapsed vajavad tähelepanu, hoolt ja armastust iga päev. Kalle Grünthal nõustus eelkõnelejaga ja täpsustas, et tema mõttekäik tuleneb sellest, et üldjuhul jäävad lastekodulapsed vanemlikust tähelepanust sellel päeval ilma. Grünthal ei mõelnud seda, et erisust tuleks eriliselt välja tuua või avalikult märgistada, vaid seda,

kuidas ka nendele lastele sellel päeval selline tähelepanu ikkagi tagada. Selle peale kostis Varje Ojala, et üks Lastekaitse Liidu kirja kaaspöördujate sõnumeid oli selles, et sõna "lastekaitse" on ju mõneti eksitav. Ojala märkis, et kaaluda võiks selle päeva nimetamist lastepäevaks või laste heaolu päevaks. Ta rõhutas, et see on ju kõikide laste päev. Signe Riisalo täiendas omalt poolt, et mõiste "lastekaitse" tuleneb rahvusvahelisest ingliskeelsest mõistest *child protection* ehk lastekaitse ning selle all peetakse silmas laste kaitset vägivalda, väärkohtlemise ja muu sarnase eest. Antud kontekstis oleks mõistlikum rääkida laste heaolust (ingliskeelse terminina *child welfare*). Kehtiva lastekaitseaduse ettevalmistamise käigus kaaluti ka terminoloogia muutmist, kuid jäädi lastekaitse mõiste juurde. Lastekaitse all ei mõelda pelgalt laste kaitset füüsilise väärkohtlemise eest, vaid eeskätt laste õiguste ja heaolu tagamist.

Siim Kiisler küsis, mis muutub Eesti kodanike jaoks pärast selle seaduse vastuvõtmist. Selle peale Signe Riisalo kostis, et tõenäoliselt ei juhtu midagi, kui seaduseelnõu seadusena vastu ei võeta. Küll aga võib juhtuda palju positiivset, kui see eelnõu seadusena vastu võetakse. Konkreetne vahe on eelkõige selles näiteks, kas lastekaitsepäeval heisatakse Eesti lipp või mitte. Selle eelnõuga soovitakse muuta hoiakuid, mis oleksid laste suhtes sallivamad ja toetavamad. Selline kokkuvõte siis.

Protseduuriliselt ja konsensuslikult otsustati eelnõu võtta päevakorda 17. märtsil k.a. Aga nagu me teame, tuli vahele see kriis ja seetõttu päevakorda võtmine lükkus edasi ja täna me oleme sellega saalis. Tehti veel ettepanekuid: eelnõu esimene lugemine lõpetada ja määrata ettekandjaks põhiseaduskomisjoni esimees Paul Puustusmaa. Nagu ma ütlesin, kõik need otsused olid konsensuslikud. Aitäh!

17:49 Aseesimees Siim Kallas

Aitäh! Küsimused. Kaja Kallas, palun!

17:49 Kaja Kallas

Aitäh! Lugupeetud põhiseaduskomisjoni esimees! Ma tahaks lihtsalt selle ära märkida, et on ju nii, et seitsme nädala jooksul peab tegema esimese lugemise, kui eelnõu on menetlusse antud. Seitse nädalat tõepoolest sai ju märtsi alguses täis. 10. märtsil toimus põhiseaduskomisjonis istung, misjärel saadeti see eelnõu suurde saali. Vahepeal tuli eriolukord ja vanematekogu otsustas, et Riigikogu suur saal menetleb ainult eriolukorraga seotud seadusi. Meie oleksime võinud loomulikult selle vastu protestida, kuivõrd seadusest tulenevalt oli meil õigus, et seda menetletaks, aga me ei teinud seda, sest oli eriolukord ja me mõistsime, et see tõesti ei sobi. Ma tahtsin lihtsalt selle ära märkida. Aga üks asi veel. Valitsuse eelnõu ei olnud ju sel hetkel menetluses, kui me üldse arutasime, et need võiks liita. Nii et ei saa väita, nagu me ei oleks olnud nõus sellega, et ka valitsuse eelnõu liita. See lihtsalt on ju nii!

17:51 Paul Puustusmaa

Ma tänan! Tegemist on vaieldamatult tõega, sest teie viide, hea kolleeg, tuleneb tõesti meie kodukorrasedusest. Tõde on ka see, et viirus selle edasilükkamise põhjustas. Kuid Riigikogu juhatus on vastu võtnud mitu otsust ja vahepeal toimus, võiks öelda, tinglikult n-ö režiimi pehmendamise ka meil endal, meie Riigikogu jaoks, mistõttu me hakkasime vaikselt ka teisi seadusi vastu võtma. Nii et seal nad sisse tulid. Aga ma rõhutan ühte asja: ka seaduseelnõu 131 lugemisel, nagu ma eelnevalt tutvustasin, tõepoolest juba räägiti valitsuse seadusest, valitsuse väljatöötatavast seadusest. See oli jutuks, seda ma tsiteerisin. Nii see oli.

17:51 Aseesimees Siim Kallas

Aitäh! Kristina Šmigun-Vähi, palun!

17:51 Kristina Šmigun-Vähi

Aitäh, lugupeetud istungi juhataja! Lugupeetud ettekandja! Kuidas teie koalitsioonipartei esindajana tänast olukorda hindate? Kui te kõrvaltvaatajana siin saalis olete, mis tunded teid valdavad või mis tunded teil on?

17:52 Paul Puustusmaa

Suur tänu! Ma peaksin ütleva niimoodi, et ühelt poolt on pisut kummaline tõepoolest, tõepoolest on pisut kummaline see jagelemine. Aga on selgesti arusaadav, et see ei ole mitte lihtsalt pelgalt jonn jonn

pärast. Poliitiline süsteem on loodud meil sellisena, mis on sellise olukorra tekitanud. Aga selle süsteemi loomise pärast ei saa ma küll koduerakonda kuidagi süüdistada.

17:52 Aseesimees Siim Kallas

Jürgen Ligi, palun!

17:52 Jürgen Ligi

Aitäh! Te alustasite lubadusega, et te teete lühidalt. Ma olin väga lootusrikas. (Naer saalis.) Siis te komisjoni esimehena hakkasite oma nimel filosoferima ja lõpuks ikkagi tegite seda, mida te alati teete, et loete ette stenogrammi, pannes sinna vahele siduvad sõnad, kes kostis, sõnas või rõhutas midagi. Palun ärge tehke selliseid ettekandeid, see ei ole komisjoni esindaja roll. Tehke sisuline ülevaade debatist. See on jube tüütu, ütlen ausalt.

Aga minu küsimus. Valitsuse arvamus oli umbes nii olnud, et ta toetab ideed, aga ei toeta sellisel kujul. Kuidas sai valitsusel selline arvamus tulla? Mis kuju seal ei meeldinud, kui tekst ütleb, mida võiks lastekaitsepäevast teha? Hea tava ütleb ju seda, et kui valitsus on ideega nõus, siis ta teinekord ütleb, et võiks täiendada. Aga nüüd ta ütleb, et ta ei toeta sellisel kujul. Mida see tähendas?

17:53 Paul Puustusmaa

Kõigepealt siis esimese osa kohta. Ma väga vabandan, kui minu filosoferimine teid kiusas, hea kolleeg! Aga põhimõtteliselt komisjoni esindajana peaksin ma siin ikkagi tooma esile komisjonis öeldu. On täiesti tavapärane, et ka protokollist loetakse need nimed ette, kes on midagi arvanud.

Mis puudutab valitsuse seisukohta, seda, et valitsus selle eelnõu eesmärke üldiselt toetab, aga miks, siis ma pean ütleva, et ma tõesti ei tea. Ma ise ei kuulu valitsuse koosseisu ja ka sellel arutelul pole osalenud, nii et mul on väga raske seda öelda. Ma kinnitan ka, et kui meil komisjoni istungil sellel teemal räägiti, siis ka see oli sama askeetlik: toodi välja valitsuse seisukoht, mis seisnes selles, et valitsus eesmärki toetab, kuid eelnõu sellisel kujul ei toeta. Nii et selline ta on.

17:54 Aseesimees Siim Kallas

Kaja Kallas, palun!

17:54 Kaja Kallas

Aitäh! Hea põhiseaduskomisjoni esimees! Eks olnud nii, et komisjoni istungil, kui Sotsiaalministeeriumi esindaja ütles, et ka valitsusel endal on kavatsus analoogne eelnõu teha, siis ma pakkusin välja, et ärge nähke vaeva, ärge kulutage selle peale aega, vaid tehke see vanavanemate ettepanek ühe eelnõu kohta nendest kahest. Me olime just arutanud, et me võiks need eelnõud ühendada ja teha ettepaneku selle kohta, siis saab seda kiiresti menetleda. Eks ole, oli ju nii? Sotsiaalministeeriumi ametnik vastas, et see on poliitiline tahe, nagu kehtis õlgu. Või kuidas teie seda mäletate?

17:55 Paul Puustusmaa

Laias laastus see niimoodi oli. Ma ei või kindlalt väita, et Sotsiaalministeeriumi esindaja täpselt neid sõnu ütles, aga see kõlas läbi mitme korduse, mitmes küsimuses. Sellele vastas Sotsiaalministeeriumi esindaja. Jah, need kommentaarid olid sellised.

17:56 Aseesimees Siim Kallas

Toomas Kivimägi, palun!

17:56 Toomas Kivimägi

Aitäh, lugupeetud aseesimees! Hea ettekandja! Vastuseks kolleeg Jürgen Ligi küsimusele sa vastasid, et sinu asi on edastada seda, mis oli arutlusel komisjoni istungil. Oma pikaleläänud sissejuhatuses rääkisid sa ka laste karistamisest ja mainisid, et väike karistamine on lubatud. Mind tegi see väga ettevaatlikuks. Kas see laste karistamine oli ka arutelu all selle päevakorrapunkti puhul komisjoni istungil või on see sinu isiklik arvamus? Teiseks, kui suur on väike karistus, mis on lubatud?

17:56 Paul Puustusmaa

Hea kolleeg, tänan! Te saite valesti aru. Te kuulsite ilmselt valesti, jätsite mõne sõna vahele. Ma ütlesin siin, õigemini ma tsiteerisin meie hea kolleegi Riisalo sõnu, kes ütles, et arvatakse, et väikene karistamine on lubatud, aga see ei ole aktsepteeritav. Need olid sellised sõnad. Vabandust, et mul oli võib-olla halb diktsioon, ütleme siis nii.

17:57 Aseesimees Siim Kallas

Mart Võrklaev, palun!

17:57 Mart Võrklaev

Aitäh, lugupeetud istungi juhataja! Lugupeetud ettekandja! Kolleeg Kaja Kallase esimesele küsimusele te vastasite, et valitsusest tuleb meile seadusi ja valitsusest on tulemas meile seadusi. Milliseid seadusi see valitsus meil siis vastu võtab ja kuidas?

17:57 Paul Puustusmaa

Siin ma jäin mõtlema, et kas ma ise vääratsin. Vähemalt minu mõte oli igal juhul selles, et ma pidasin silmas sedasama täna esitletud valitsuse seaduseelnõu. Ma praegu täpselt ei julge väita, kuidas ma selle sõnastasin. Juhul kui ma tegin seda valesti, siis vabandage!

17:57 Aseesimees Siim Kallas

Andres Sutt, palun!

17:57 Andres Sutt

Aitäh! Ma sain aru vastusest Kaja Kallase küsimusele, et Sotsiaalministeeriumi esindaja ütles, et tegemist on poliitilise küsimusega. Võib-olla avate, mis see poliitiline osa selles teemas on, kuidas see lastekaitsepäeva lipupäevaks tegemine on poliitiline ja kui palju te seda komisjonis arutasite?

17:58 Paul Puustusmaa

Hea kolleeg! Nagu te näete, me oleme siin poolteist tundi arutlenud teatud printsiipide üle, kuidas mingisuguseid küsimusi arutada, millises järjekorras, mida enne ja mida pärast ja mis värvi on kass. Need kõik on poliitilised küsimused. Komisjoni arutelul, jah, selline fraas poliitilise otsustuse kohta oli, aga ma kinnitan, et täpsemalt selle poliitika sisu üle me ei vaielnud.

17:58 Aseesimees Siim Kallas

Suur tänu! Kolmandat võimalust Peeter Ernitsal kahjuks ei ole. Aga Heiki Kranich, palun!

17:58 Heiki Kranich

Aitäh! Lugupeetud ettekandja! Lisaks sellele, et te olete põhiseaduskomisjoni esimees, olete ka mõjukas koalitsioonipoliitik. Nüüd ma küsin teie isiklikku arvamust. Kogu see jauramine, mis siin on praegu toimunud selle teema ümber, on omandanud natukene piinliku iseloomu. Kas teile ei tundu, et valitsuskoalitsioon on praegu maha magamas võimalust näidata ennast suuremeelse ja heatahtlikuna ning eesmärgile, mitte vormile orienteerituna?

17:59 Paul Puustusmaa

Teate, hiinlastest on täna palju räägitud. Hiinlastel on ka vanasõna, et iga kepp on kahe otsaga. Antud juhul puutub ka see sellesse samasse. Jah, rääkides suuremeelsusest, saab öelda ka, et meie väga armastatud opositsioon saaks olla suuremeelne, mitte kutsuda üles, et võtke oma eelnõu tagasi, vaid võiks mõelda sellele, et äkki on siin positiivseid lahendeid võimalik leida.

17:59 Aseesimees Siim Kallas

Suur tänu, härra ettekandja! Rohkem küsimusi ei ole. Nüüd on võimalik avada läbirääkimised ja läbirääkimisteks saavad sõna fraktsioonide esindajad. Siim Pohlak, EKRE esindaja, palun!

18:00 Siim Pohlak

Lugupeetud istungi juhataja! Head kolleegid! Ma võib-olla natuke veeren jutuga tagasi eelmise eelnõu juurde, kui kuulasin valitsuse eelnõu arutelul opositsiooni süüdistusi kaaperdamise, mahakirjutamise, kopeerimise ja muude pattude kohta. Mina ütleks lihtsalt, et kivi visaku ikka see, kes patust puhas on. Mõelgem ja meenutagem, millal ja kuidas sellised praktikad, milles te valitsust süüdistasite, tegelikult Eesti poliitikas ja siin saalis tavaks said. Aitäh! (Hääl saalist.)

18:00 Aseesimees Siim Kallas

Aitäh! Rohkem kõnepidamise soovi ei ole. Meil on juhtivkomisjoni ettepanek eelnõu 131 esimene lugemine lõpetada. Esimene lugemine on lõpetatud. Muudatusettepanekute esitamise tähtaeg on 27. mai kell 17.15.

---

10. 18:01 Pühade ja tähtpäevade seaduse ning Eesti lipu seaduse muutmise seaduse eelnõu (132 SE) esimene lugemine

18:01 Aseesimees Siim Kallas

Me läheme järgmise päevakorrapunkti juurde, see on kümnes. Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni algatatud pühade ja tähtpäevade ... Auväärt kolleegid! Ma saan aru, et me kõik oleme äärmiselt erutatud, aga paluks siiski vestluse viia saalist väljapoole. Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni algatatud pühade ja tähtpäevade seaduse ning Eesti lipu seaduse muutmise seaduse eelnõu 132. Alustame selle esimest lugemist. Ettekandeks on juba kõnetoolis Riigikogu liige Helmen Kütt. Palun!

18:01 Helmen Kütt

Austatud eesistuja! Lugupeetud ametikaaslased! Teie ees on eelnõu 132, pühade ja tähtpäevade seaduse ning Eesti lipu seaduse muutmise seaduse eelnõu. Sotsiaaldemokraadid algatasid 13. jaanuaril selleteemalise eelnõu. Nii nagu seletuskirjas märgitud, oli ajendiks, miks me seda ka tegime esimesel tööpäeval peale jõulupühi, 19 organisatsiooni pöördumine 30. detsembril viie Riigikogu fraktsiooni ja ka Riigikogu sotsiaalkomisjoni poole. See oli minu meelest tõesti väga tore, et 13. jaanuaril lisaks sotsiaaldemokraatidele algatas sarnase eelnõu ka Reformierakond. See näitab seda, et me olemegi siin saalis selleks, et inimesi teenida. Üks meie ametikaaslasi Facebookis natukene ironiseeris selle üle, et opositsioon on nõrk ega tee seda koos. Ma ei tea, kas ta tegi seda ka hetkel, kui valitsus kolmandana sellise eelnõuga tuli, aga see polegi tähtis.

Meie eelnõus on kirjas järgmised mõtted. Esiteks, 1. juuni, lastekaitsepäev, pühade ja tähtpäevade seadusesse lisada. Paragrahv 2 näeb ette, et Eesti lipu seaduse § 6 lõiget 1 täiendada nii, et 1. juunil, lastekaitsepäeval, oleksid ka meie kaunid riigilipud heisatud. Sellega me tähistame seda ning tunnustame ja peame meeles lapsi, aga muidugi mitte ainult ühel päeval aastas, vaid erilisel märgime sellel päeval, et lapsed on meie tulevik, meile väga olulised.

Selle eelnõu kohta on tehtud seletuskiri. Ma ei hakka pikalt sellel sisul peatuma, sest kahe punkti jooksul juba on sellel teemal pikalt peatunud. Nii et see oli see põhjus, miks me eelnõu algatasime. Minu meelest suurepärane eelnõu ja kindlasti ma loodan, et kolleegid toetavad selle eelnõu seaduseks saamist. Aitäh!

18:04 Aseesimees Siim Kallas

Aitäh! Küsimused. Urmas Kruuse, palun!

18:04 Urmas Kruuse

Aitäh, austatud istungi juhataja! Auväärt ettekandja! Kas ma kuulsin õigesti, et sellele pöördumisele oli alla kirjutanud Sotsiaalministeerium ja sellepärast kõlas siin saalis fraas, et kiri enda postkasti? Sellest ma julgen järeldada – võib-olla on see ekslik järeldus –, et see tähendab seda, et kuna lõpuks Sotsiaalministeerium ja valitsus võtsid selle asja justkui üle, siis kõik see, mis siin Riigikogu saalis või parlamentaarses debatis ja protsessis toimus, ei rahuldanud neid. Või mis see põhjus oli, miks peab endale niimoodi kirja saatma? Miks ei võiks teha koostööd?

18:04 Helmen Kütt

Suur aitäh! Olgu siis stenogrammi huvides loetud ette sellele kirjale, mis 30. detsembril viie erakonna ja sotsiaalkomisjoni postkasti laekus, allkirjutanud: Eesti Asendusliku Töötajate Liit, Eesti Avatud Noortekeskuste Ühendus, Eesti Lasteaednike Liit, Eesti Lastearstide Selts, Eesti Lasterikaste Perede Liit, Eesti Linnade ja Valdade Liit, Eesti Noorteühenduste Liit, Eesti Sotsiaaltöö Assotsiatsioon, Eesti Vaimse Tervise ja Heaolu Koalitsioon, Eesti Õpilasesinduste Liit, MTÜ Igale Lapsele Pere, MTÜ Lastekaitse Liit, MTÜ Oma Pere, Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku Perekeskus, SEB Heategevusfond, Sotsiaalkindlustusamet, Sotsiaalministeerium, Tartu Ülikooli üliõpilasesindus ja Vabaühenduste Liit. Nii et tõepoolest 19 allkirja oli sellel kirjal. Ma ütlen ausalt, et hästi tore oleks olnud, kui 13. jaanuaril oleks ka Vabariigi Valitsuse poolt tulnud selline algatus. Aga paraku, nagu me kõik teame, see tuli tunduvalt-tunduvalt hiljem.

18:06 Aseesimees Siim Kallas

Peeter Ernits, palun!

18:06 Peeter Ernits

Hea juhataja! Hea ettekandja! Vaatasin neid kahte, Reformierakonna ja sotsiaaldemokraatide eelnõu, ja kuulsin eelmisest esinemisest, et Reformierakonnas väidetavalt oli arutelu, sest osa tahtis ka lastekaitsepäeva lipupäevaks, aga see ei jõudnud eelnõusse, eelnõu oli väga haiku vormis. Aga kuidas sotsiaaldemokraatide puhul oli? Kas teil oli konsensus, et olgu siis ka lipupäev, või oli teil vaidlus? Teie eelnõu on nagu kobedam, pikem.

18:06 Helmen Kütt

Aitäh selle küsimuse eest, austatud ametikaaslane! Teie ees on hetkel eelnõu 132, kus on nii pühade ja tähtpäevade seaduse muudatus kui ka Eesti lipu seaduse muudatus. See on algatatud Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni poolt 13. jaanuaril. Kui oli algatatud fraktsiooni poolt, siis oli üksmeel täielik.

18:07 Aseesimees Siim Kallas

Hele Everaus, palun!

18:07 Hele Everaus

Austatud eesistuja! Austatud ettekandja, suur aitäh esitluse eest! Kas teile ei tundu, et on muutumas traditsiooniks, et kui opositsioonierakondadelt tulevad eelnõud ja kui neid arutatakse, siis selgub, et oi jah, aga meie ka just sedasama asja olime kas juba tegemas või hakkame tegema. Ainult et need ajagraafikud on nii lohisevad, et me ei jõua neid ära oodata. Siin me peame vist tõesti ütleva enda erakondadele suure tänu, muidu võib-olla valitsus ei teakski, mida teha. Siis nad tulevad sellega, mis meil on juba tehtud.

18:07 Helmen Kütt

Suur aitäh esitatud küsimuse eest! Ma pean jagama sedasama tunnet. Nii komisjonides kui tihti ka arupärimistele vastamisel me kuuleme, et see on kohe tulemas, see on meil laudadel, see on meil ettevalmistamisel. Minu meelest võiks saada heaks traditsiooniks, et sellised head asjad tehaksegi ühiselt ära. Kui keegi on midagi algatanud, siis teised liituvad, lisavad häid mõtteid juurde ja see tehakse ära. See võiks olla hea tava. Aga ma olen teiega väga nõus, et tihti ka komisjonides küsimusi või mingeid häid mõtteid esitades saame vastuse, et see on tulemas. Aga see aeg, millal see tuleb, on väga- väga pikk.

18:08 Aseesimees Siim Kallas

Signe Riisalo, palun!

18:08 Signe Riisalo

Aitäh, hea juhataja! Hea kolleeg ja kolleeg mitmes mõttes! Lisaks sellele, et me oleme ühiselt Riigikogu liikmed, oleme me ka sotsiaaltöötajad. Minu eriala on olnud spetsiifiliselt lastekaitse. Mul on ülimalt hea meel, et sõna "lastekaitse" on kõlanud viimase paari tunni jooksul selles saalis korduvalt, korduvalt ja

korduvalt. Aga mul oleks veel parem meel, kui sõna "lastekaitse" kõlaks siin sisuliselt. Kas sa arvad sedasama?

18:09 Helmen Kütt

Hea Signe, ma võin öelda, et ma saaks ju lühidalt vastata. Nii nagu Jürgen ütleb, et vasta hästi lühidalt. Muidugi arvan ma seda, et lastest peab rääkima igal päeval ja mitte ainult ühel päeval aastas, ja lipud laste auks või ka mingite ametite või vanavanemate auks võiksid lehvida sagedamini, sest meil on imeilus Eesti lipp ja see võiks väga tihti lehvida. Aga ma tahan lihtsalt öelda seda, et ka meie komisjonis 10. märtsil arutasime neid kahte eelnõu. Tõepoolest, seal laua taga me julgesime oma fraktsioonide nimel ka kokku leppida, et need eelnõud võiks liita ja saaks ühe väga hea seaduseelnõu. Oleks ju tõesti olnud mõistlik, kui 5. mail komisjonis arutades oleks võinud juba arutada seda, millal muudatusettepanekute raamis lisab valitsus oma ettepaneku sinna ja põhiseaduskomisjon täiendab seda, et oleks saanudki ühe sellise ühise hea seaduseelnõu.

18:10 Aseesimees Siim Kallas

Aitäh! Rohkem küsimusi ei ole. Kas fraktsioonide esindajad ... Vabandust, kaasettekandja! Jumal, tõttan sündmustest ette. Vabandust, härra Puustusmaa, põhiseaduskomisjoni esimees, kõnetool on teie.

18:10 Paul Puustusmaa

Hea juhataja! Lugupeetud kolleegid! Ma püüan teha nüüd lühemalt, et ma saaksin julgelt siit saalist väljuda, ilma et Jürgen Ligi mulle liiga teeks. Aga lühidalt võttes jah, kõik on siin eelnevalt juba teada, me oleme hästi palju seda asja arutanud. Tõepoolest ka mina väga-väga loodan, et me jõuame sisuliselt selle lastekaitseni välja. Sisuliselt!

Aga käesolev eelnõu 132 oli põhiseaduskomisjonis arutlusel 10. märtsil k.a. Siin on nüüd lugu selles, et soovitakse seda teha nii riiklikuks tähtpäevaks kui ka lipupäevaks. Oli olemas ka Vabariigi Valitsuse arvamus, mida on juba tutvustatud. See oli analoogne sellega, mida ma eelnevalt ütlesin. Vabariigi Valitsuse arvamus oli antud korraga nii eelnõu 131 kui ka 132 kohta. Komisjoni istungit juhatasin mina, kohal olid ka kõik samad isikud, keda ma eelnevalt nimetasin: Kalle Grünthal, Kaja Kallas, Siim Kiisler, Andrei Korobeinik, Lauri Läänemets, Hanno Pevkur, Signe Riisalo. Samuti olid kohal külalised ja seaduseelnõu algataja esindaja oli loomulikult Helmen Kütt. Siin toodu oli ka komisjonis jutuks, siin midagi enamat nagu ei ole. Niipalju võib lihtsalt öelda, et ka siis tõepoolest Helmen Kütt rääkis kahe – kahe! – seaduseelnõu ühendamise võimalusest. Olles selle läbi arutanud, tegime komisjonis konsensuslikud otsused. Võeti vastu otsus see eelnõu täiskogu päevakorda võtta täpselt analoogselt, algul 17. märtsil ja siis see liikus tänasesse päeva, 13. maile, tänu koroonale. Tehti ettepanek eelnõu esimene lugemine lõpetada ja määrati ettekandjaks põhiseaduskomisjoni esimees Paul Puustusmaa. Aitäh!

18:12 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Teile on ka küsimusi. Peeter Ernits, palun!

18:12 Peeter Ernits

Hea juhataja! Hea ettekandja! Selle huvitava laste ja vanavanemate triloogia finaalsiks tahaks nagu teada, kuidas tegelikult oli. Kui 13. jaanuaril esitasid head kolleegid Reformierakond ja sotsiaaldemokraadid oma eelnõud ja 30. detsembril 2019 esitasid Lastekaitse Liit ja need ülejäänud organisatsioonid sellise ühise pöördumise, aga eelnevalt on viidatud, et Sotsiaalministeeriumis juba kirjutati seda eelnõu, ja kui sellele 30. detsembri pöördumisele oli ka Sotsiaalministeerium kirjutanud teiste seas alla, aga selle eelnõu, valitsuse eelnõu on kirjutanud Sotsiaalministeeriumi laste heaolu osakonna nõunik Joanna Karu, siis on sul aimu, millal Joanna Karu alustas selle tegevusega, eelnõu n-ö keha ettevalmistamisega?

18:13 Paul Puustusmaa

Hea kolleeg, ma võin siin veel rohkemgi seda asja segamini ajada. Kui me meenutame täpselt, siis minister ütles, et need avaldused tulid juba 2018. aasta juunis, juba siis hakati mõtlema, vaikselt liikuma. No lõpuks ta jõudis meile siia. Aga nagu ütleb eesti vanasõna: parem hilja kui mitte kunagi. Nii et hea, et ta kohal on. Karu kohta, jah, ei oska öelda.

18:14 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh, lugupeetud ettekandja! Teile rohkem küsimusi ei ole.

18:14 Paul Puustusmaa

Suur tänu!

18:14 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Kas fraktsioonidel on soovi avada läbirääkimisi? Helmen Kütt, palun, Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni nimel!

18:14 Helmen Kütt

Austatud eesistuja! Head ametikaaslased! Kui täna üldse millegi üle hea meel on, siis selle üle, et oleme rääkinud palju ja pikalt lastest ja nende päevast ning ka vanavanemate päevast, nende päevade tähistamisest ja meie kauni lipu heiskamisest neil päevadel.

30. detsembril 2019 said viis Riigikogu erakonda ja ka sotsiaalkomisjon pöördumise 19 organisatsioonilt. Nii nagu ka varem öeldud, 13. jaanuaril algatasidki kaks erakonda seaduseelnõu ehk pühade ja tähtpäevade seaduse ning Eesti lipu seaduse muutmise seaduse eelnõu. 10. märtsil arutati põhiseaduskomisjonis kahe erakonna algatatud eelnõusid. Ma pean ütleva, et arutelu oli väga konstruktiivne, minule meeldis. Küsimused, mis esitati, olid asjakohased. Jäi ainult oodata, millal eelnõud jõuavad Riigikogu suurde saali ja rõõmsalt vastu koos võetakse ning selle aasta 1. juunil lehivad kaunid lipud ja tähistatakse nende seaduste mõttes lastekaitsepäeva. Täna, 13. mail olemegi kolme seadusega esimesel lugemisel. Stenogrammi huvides tahan ma lihtsalt öelda seda, et Jüri Ratas ütles esmaspäeval, 21. novembril 2016. aastal siit Riigikogu kõnepuldist: "Tean väga hästi, mis tunne on, kui iga su idee kohta öeldakse, et see on vale. [...] Kui opositsioon algatab asjaliku ja edasiviiva seadusemuudatuse, siis arutame selle läbi, mitte ei lükata tuimalt kõrvale. Ma ei ütle seda suusoojaks, vaid täiesti siiralt." Ma ei tea, miks mul on siis paha tunne sellise lihtsa seaduseelnõu arutelul siin saalis: opositsiooni eelnõud ei ole ikka need päris ja kui valitsusest tuleb eelnõu, siis see on see õige, mida üksmeeles ka toetatakse, vaatamata sellele, et siin ei ole maailmavaatelist probleemi ega ka erakondlikku. Lapsed on meie kõigi tulevik, lapsed – ma olen täiesti veendunud – on kõigile viiele erakonnale, kes siin saalis istuvad ja esindavad oma valijaid ja kogu Eesti rahvast üldse, väga tähtsad. 2014, olles sotsiaalkaitseminister, oli mul suur au siinsamas saalis kaitsta lastekaitse seaduse muudatust, mille alusel kirjutati Eesti lastekaitse seadusesse, et lapsi ei tohi füüsiliselt karistada, lapsi ei lööda. See on selline oluline märk, mis oli nagu endastmõistetav. Aga nii nagu ka hea kolleeg, kes tollal töötas Sotsiaalministeeriumis laste heaolu osakonnas, oli seal juhtiv töötaja ja tegi suurepärase tööd, Signe Riisalo, kes täna on siin saalis hea ametikaaslane, on öelnud, see oli võimas tunne. Eesti astus nende riikide ritta, kus on see lastekaitse seadusesse kirjutatud. Ja täna siin seistes on selles mõttes paha tunne, et me ei saa selliseid seaduseid kompromissi otsides ja üksmeeles arutada, vaid kui midagi head on algatatud, siis oluline ei ole mitte sisu, vaid see, kes selle algatas. Vaatamata sellele, et juba 13. jaanuaril eelnõud algatati, on valitsus leidnud vajaliku olevat esitada oma nimel praktiliselt sarnase seaduseelnõu, kuigi ta oleks võinud muudatusettepanekute tähtajaks esitada ettepaneku teha vanavanemate päev lipupäevaks. Ma olen täiesti veendunud, et ei Reformierakonnal ega ka sotsiaaldemokraatidel selle vastu mitte midagi olnud ei oleks. Aitäh!

18:18 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh! Rohkem läbirääkimiste soovi fraktsioonidel ei ole, läbirääkimised on lõppenud. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 132 esimene lugemine lõpetada. See on lõpetatud. Määratud muudatusettepanekute esitamise tähtajaks k.a 27. mai kell 17.15. Head kolleegid, istung on lõppenud. Aitäh! Kohtumiseni homme!

Istungi lõpp kell 18.18.